

REVISTA MUZEELOR ȘI MONUMENTELOR

5 • 1986

muzee

CONSILIUL CULTURII ȘI EDUCAȚIEI SOCIALISTE

P
I
115

Revista muzeelor și monumentelor

Muzee

5 • 1986

apar 12 numere pe an :

10 — MUZEE (nr. 1-10)

2 — MONUMENTE ISTORICE
ȘI DE ARTĂ (nr. 1-2)

Redactor șef: dr. LUCIAN ROȘU

BIBLIOTECA
INV. 22080

COLEGIUL DE REDACȚIE:

dr. Lucian ROȘU, redactor-șef,
Gazeta SARAFOLEAN, redactor-șef
adjunct, Ion GRIGORESCU, Gheorghita
IANCU, dr. Mircea MUȘAT, Elisabeta
RUȘINARU

REDACTORI:

Ion GRIGORESCU, Maria IGNAT,
Anghel PAVEL, Elisabeta RUȘINARU,
Decelbal ȚOCA.

Prezentarea grafică și tehnică;
Cornelia MOLDOVEANU

Corectura asigurată de serviciul de corec-
tură al I.S.I.A.P. (Întreprinderea de stat
pentru imprimare și administrarea pu-
blicațiilor)

COPERTA I: Dimitrie Grigoraș, 1921—
—*făurirea P.C.R.*
COPERTA A IV-A: Dimitrie Grigoraș,
Pe șantierele metroului

Redacția: Calea Victoriei nr. 174, cod
71101, sector 1, București, telefon 504868
Administrația: Întreprinderea de stat
pentru imprimare și administrarea pu-
blicațiilor, Piața Scintei nr. 1, cod
71554, sect. 1, București, telefon
17 60 10, interior 1405

Abonamentele se fac la administrație
— prin poștă sau virament, I.S.I.A.P.
(Întreprinderea de stat pentru imprima-
re și administrarea publicațiilor)
cont 64 51 502 28 B.N.R.S.R. Filiala
— sector 1 București și la oficiile poștale sau
difuzorii de presă. Costul unui abona-
ment (10 numere „Muzeu” și 2 numere
„Monumente istorice și de artă”) lei
400 anual.

Cititorii din străinătate se pot abona
prin „ROMPRESFILATELIA” sectorul
export-import presă P. O. Box 12 201
telex 10376 prslir București, Calea Gri-
viței nr. 64—66.

ÎNTEPRINDEREA POLIGRAFICĂ
„INFORMAȚIA” BUCUREȘTI c. 2317

65 DE ANI DE LA FĂURIREA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

SEMNIIFICAȚIA ISTORICĂ A FĂURIRII PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Conf. univ. dr. MIRCEA MUȘAT

E vocăm în acest an împlinirea a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, stegarul destinului istoric al poporului român, al luptei revoluționare a maselor largi populare împotriva exploatării și asupririi, pentru dreptate socială, unitate și independență națională, exponentul fidel al intereselor supreme ale poporului român, conducătorul încercat al operei revoluționare, patriotice de edificare a socialismului și comunismului în România.

Eveniment de însemnătate istorică în viața clasei noastre muncitoare, a întregului popor român, făurirea Partidului Comunist Român, la 8 mai 1921, a marcat o etapă nouă, superioară în afirmarea mișcării revoluționare și democratice din România, clasa muncitoare și partidul său politic ducind mai departe idealurile națiunii române, cele mai bune tradiții ale mișcării muncitorești, democratice, progresiste ale partidului clasei muncitoare făurit în urmă cu aproape o sută de ani.

Produs al stadiului de dezvoltare a societății românești, avind rădăcinile adinc implintite în realitățile țării și trăgându-și seva din devotamentul față de interesele vitale ale poporului, parti-

dul clasei muncitoare din țara noastră a fost rezultatul firesc al evoluției economice și social-politice a societății noastre.

În comparație cu alte țări din centrul și apusul Europei, unde relațiile de producție capitaliste începuseră să ia amploare încă în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea, în țările române dezvoltarea economică și social-politică pe calea capitalismului a fost mult timp frînată de dominația străină, de distrugerea sau instrăinarea a nenumărate valori materiale și spirituale, divizarea sau împărțirea unor teritorii românești între cele mai puternice imperii ale timpului—otoman, habsburgic și țarist.

Dar, în pofida tuturor opreliștilor, cerințele obiective ale dezvoltării economice, sociale și politice au determinat ca și în țara noastră, începînd cu secolul al XVIII-lea, apoi, tot mai evident, la începutul secolului al XIX-lea, să apară relații de producție de tip capitalist și, odată cu acestea, muncitorii salariați. Procesul de formare și consolidare a modului de producție capitalist a fost accelerat sub impulsul revoluției de la 1784 condusă de Horea, Cloșca și Crișan, al revoluției de la 1821 condusă

1 Mai 1914 sărbătorit de muncitorii din București sub lozincă „Traiască socialismul”

Strada Sfintu Ionică din București, pe care s-a aflat clădirea unde își avea sediul Partidul Socialist și în care s-a desfășurat Congresul de făurire a Partidului Comunist Român, mai 1921

de Tudor Vladimirescu, revoluției burghezo-democratice de la 1848—1849, Unirii Principatelor române—Muntenia și Moldova în 1859 și făuririi statului național român modern, al proclamării independenței absolute de stat a României în 1877. După cucerirea independenței de stat s-au luat o serie de măsuri pentru dezvoltarea economico-socială a țării prin încurajarea industriei

naționale. În același timp, burghezia românească, neconsolidată încă în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, împărțind în bună măsură puterea economică și politică cu moșierimea, s-a aflat în situația de a face mari concesii burgheziei străine, care a acaparat treptat ramurile principale ale economiei naționale. Efectele dominației străine se manifestau cu deosebită asprime în Transilvania,

Momentul „8 Mai 1921”
din Muzeul de Istorie
al R.S. România

Muncitorii grevești ma-
sați în curtea Ateliere-
lor C.F.R. Grivița, 1933

mai ales după încheierea pactului dualist în 1867 și formarea monarhiei austro-ungare, ca și în celelalte provincii românești aflate încă sub dominație străină.

Evenimentul cel mai important, cu profundă rezonanță pentru destinele istorice ale României, l-a constituit formarea, dezvoltarea și intrarea în arena vieții politice a clasei muncitoare din țara noastră. Pe ansamblul teritoriului

țării, la sfârșitul secolului al XIX-lea, numărul muncitorilor salariați se ridica la aproximativ 300 000, dintre care 130 000 formau proletariatul industrial modern, de fabrică, de numele căruia este strâns legată nașterea mișcării muncitorești și dezvoltarea combativității revoluționare, a luptei de clasă.

În acest climat au luat ființă, în anii 1868—1870, primele organizații socia-

soluționării lor. El s-a aflat permanent în fruntea luptei maselor muncitoare, a tuturor forțelor democratice, patriotice, pentru transformarea revoluționară a societății românești, pentru făurirea unei noi orînduirii.

Deși partidul comunist a avut de înfruntat de la început prigoana dezlănțuită de statul burghez, fapt ce împiedica dezbaterea largă și principială în partid a problemelor social-economice și politice ale dezvoltării țării, la care se adăuga persistența unor confuzii ideologice și consecințele negative ale practicilor Cominternului de a impune unele teze și indicații neconforme cu realitatea României, partidul comunist a lăsat de la început o prezentă vie pe scena vieții politice românești, a desfășurat o largă activitate de călire ideologică și de întărire a rîndurilor sale, de organizare și conducere a maselor largi populare în lupta împotriva claselor exploatare, inserînd pagini de adevărată epopee în istoria poporului nostru, pagini care reprezintă tot atitea trepte pe drumul lung și greu al zdrobirii orînduirii capitaliste și făuririi noii orînduirii.

În pofida prigoanei crîncene, a condițiilor deosebit de grele ale ilegalității, partidul comunist, sub lozincă Frontului Unic Muncitoresc, a organizat și condus marile bătălii de clasă ale proletariatului, ale maselor muncitoare împotriva asupririi capitalistă-moșierești, pentru apă-

Tozarușul Nicolae Ceaușescu în anul 1939

rea drepturilor și libertăților democratice, s-a ridicat ferm în apărarea independenței, suveranității și integrității patriei. Marile bătălii proletare de

Demonstrație de protest împotriva odiosului Dictat de la Viena, la Cluj. 31 august 1940

Manifestație în Piața
Universității din Bu-
curești, 28 august 1944

clasă din perioada crizei economice, culminând cu eroicele lupte ale muncitorimii române din ianuarie-februarie 1933 — primele mari ridicări la luptă pe plan internațional după instaurarea hitlerismului la putere în Germania —, au exprimat spiritul combativ înalt al clasei muncitoare și, totodată, capacitatea partidului comunist de a organiza și conduce mari acțiuni sociale și politice ale oamenilor muncii.

În deceniul al patrulea, cînd fascismul și revizionismul deveniseră un pericol real pentru România, Partidul Comunist Român s-a adresat forțelor democratice și progresiste arătînd gravele primejdii care planau asupra țării, atît din interior, din partea agenturii hitleriste — Garda de Fier —, cit și din afară, unde Reichul nazist zăngănea deja armele pentru revizuirea granițelor, pentru încălcarea tratatelor de pace și securitate dintre toate statele lumii.

Atent la evoluția evenimentelor internaționale, la creșterea primejdiei războinice și revizioniste, Partidul Comunist Român adresa maselor documentul intitulat: „Sarcinile P.C.R. față de pericolul unui război imperialist”, prin

care stabilea tactica pentru „*atragera în regulul popor muncitor la lupta largă și efectivă, la lupta revoluționară contra acestor planuri imperialiste*”. Cu deosebită forță de convingere, organul central de presă al partidului, ziarul „Scintila”, scria: „*Existența neamului românesc ca națiune, existența României ca țară independentă sînt în joc. Poporul român trebuie să se decidă dacă înțelege să-și apere existența și independența. Iar poporul român nu poate da decît un singur răspuns. Cu toată energia, la nevoie cu arma în mînă, poporul român își va apăra existența contra bandiților hitleristi care vor să ne răpească independența națională*”. Referindu-se la calea sigură pentru dobindirea victoriei, ziarul conchidea: „*Frontul popular antifascist, în care să-și dea mîna tot ce e cîstît, tot ce e muncitor, tot ce e cultură în România, are un mare rol național. De încheierea rapidă și de lupta energică a acestui front al poporului va depinde nu numai salvarea libertăților lămurice ale poporului, ci și existența sa ca națiune*”.

În filele de aur ale istoriei patriei noastre rămîn încrustate imaginile de un răscolitor patriotism ale lui 1 Mai

Demonstrație la Timișoara pentru guvernul F.N.D. (1945)

1939 cind a avut loc impunătoarea manifestație antifascistă și antirăzboinică din București și din alte centre ale țării pentru apărarea independenței naționale, în organizarea căreia un rol important a revenit tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu. Patriotismul fierbinte al comuniștilor, conștiința înaltei răspunderi pentru soarta și viitorul României, hotărîrea de a apăta cu orice sacrificii independența națională și integritatea teritorială a statului — grav amenințate de Germania hitleristă și aliații acesteia — și-au găsit o minunată expresie în lozincile care erau scandate de miile de manifestați: „Vrem România liberă și independentă!”, „Vrem respectarea granițelor!”, „Să ținem piept agresorului!”.

Marșul războinic al Germaniei hitleriste, cotoșirea succesivă a unor țări europene, începutul celui de-al doilea război mondial au creat o situație din ce în ce mai grea pentru România.

În aceste împrejurări, României i-au fost impuse importante cesiuni teritoriale, printre care, la 30 august 1940, odiosul Dictat fascist de la Viena prin care a fost smulșă din trupul patriei și predată Ungariei horthyste partea de nord-vest a țării.

Împotriva acestor acte s-au ridicat cu hotărîre Partidul Comunist Român, mișcarea revoluționară, democratică și antifascistă din țara noastră. Țara întreagă a fost cuprinsă de un puternic val de demonstrații de protest.

Contextul politic care a stimulat activitatea grupărilor fasciste, aducându-le pe primul plan al scenei politice românești, a facilitat, în primele zile ale lunii septembrie 1940, înlocuirea dictaturii regale cu o dictatură militarofascistă și, odată cu aceasta, începutul uneia dintre cele mai negre perioade ale istoriei moderne a poporului român.

În anii celei de-a doua conflagrații mondiale (1939—1945) Partidul Comunist Român, clasa muncitoare s-au situat în primele rinduri ale luptei pentru salvarea ființei naționale a poporului român. Preocupat de interesele supreme ale națiunii, P.C.R. a știut să găsească un limbaj comun cu toate forțele și grupările politico-sociale opuse dominației germane, pentru salvarea intereselor naționale vitale ale țării. Partidul comunist a fost prezent în toate înțelegerile făurite din inițiativa și la insistențele sale și a avut rolul dinamizator al tuturor forțelor care acționau pentru eliberarea țării de sub dominația fascistă. Sub conducerea Partidului Comunist Român s-a înfăptuit cu succes revoluția de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă din august 1944. *„Răsturnarea dictaturii militarofasciste și a dominației Germaniei hitleriste — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român — a marcat o cotitură istorică în viața poporului nostru, a deschis calea pentru eliberarea deplină a țării, pentru trecerea la înfăptuirea trans-*

formărilor democratice, revoluționare, pentru întărirea independenței și suveranității țării”.

Partidul comunist a constituit forța hotărâtoare care a asigurat participarea poporului român, cu întreaga sa armată, cu întregul său potențial material și uman, alături de armatele Uniunii Sovietice, de întreaga coaliție antihitleristă, în războiul contra Germaniei naziste, pentru eliberarea deplină a țării și dincolo de hotarele sale, pentru eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și a unei părți a Austriei, pînă la victoria finală din mai 1945.

Sub conducerea Partidului Comunist Român, în perioada care a trecut de la victoria revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă, societatea românească a înaintat rapid, drumul ei fiind jalonat de profunde prefaceri revoluționare, de mari realizări în toate domeniile de activitate. Partidul a condus cu succes lupta pentru desăvîșirea transformărilor revoluționare burghezo-democratice, pentru reformele sociale profunde, pentru cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea și trecerea la construcția socialistă. Sub conducerea Parti-

dului Comunist Român, clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, întregul nostru popor au înfăptuit cu succes opera istorică de construcție socialistă, lichidînd pentru totdeauna exploatarea omului de către om, consolidînd noua orînduire și trecînd cu succes la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

„Acum, la această mare sărbătoare a partidului — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la aniversarea a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român —, putem declara, cu îndreptățită mîndrie, că drumul pe care am pornit la 23 August 1941 și, o dată cu aceasta, trecerea la făurirea socialismului în patria noastră au asigurat dezvoltarea puternică a forțelor de producție, ridicarea nivelului de civilizație al întregului popor, demonstrînd, cu puterea faptelor de neîgăduit, că numai un popor deplin stăpîn pe destinele sale își poate săvîri viața așa cum o dorește, în deplină libertate și independență!

Într-o perioadă istorică relativ scurtă — de numai 10 de ani —, țara noastră a străbătut mai multe etape istorice de dezvoltare. Dintr-o țară agrară, cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată — despre care cercurile conducătoare burghezo-

Tovarășul Nicolae Ceaușescu în mijlocul delegaților la Conferința U.T.C. Moldova, Iași, 1945

Tovărășul Nicolae Ceaușescu inaugurând C.U.G. Cluj, 14 septembrie 1983

moșterea și spăncan că trebuie să rămână o țară eminentă agricolă —. România s-a transformat într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, modernă, dotată în cea mai mare parte cu tehnica cea mai avansată, cu o agricultură socialistă în plin progres”.

Marile înfăptuiri din toate domeniile obținute pe parcursul unei perioade de peste patru decenii de muncă avântată — perioadă în cadrul căreia se profilează distinct cele peste două decenii de la Congresul al IX-lea, de când în fruntea partidului și statului nostru se află tovarășul Nicolae Ceaușescu — ilustrează clocotită capacitatea creatoare, patriotismul fierbinte ale partidului nostru communist, forța politică conducătoare, centrul vital al națiunii noastre, care acționează cu consecvență pentru edificarea pe pământul României a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Abordând într-un spirit nou, profund creator, problemele fundamentale ale edificării orânduirii socialiste, ale dezvoltării forțelor de producție și perfecționării continue a relațiilor de producție și sociale, ale organizării și conducerii vieții sociale,

creșterii bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, ale afirmării sale libere și independente în rindul națiunilor lumii, Congresul al IX-lea al partidului a inaugurat epoca cea mai înfloritoare și mai demnă din întreaga istorie a acestor meleaguri românești. Congresul al IX-lea a descătusat energiile creatoare, a înlăturat o serie de șabloane și degume și a pus în fața partidului sarcina edificării socialismului cu poporul și pentru popor, pornind de la condițiile concrete din România, aplicând principiile materialist-dialectice, ale socialismului științific, adevărurile general valabile la realitățile României. Și tocmai înlăturarea acestor dogme și șabloane a descătusat energiile poporului român și a făcut posibile marile sale realizări socialiste.

Din perspectiva celor două decenii care au trecut de la cel de-al IX-lea Congres se evidențiază astăzi cu putere originalitatea și redismul soluțiilor adoptate de partidul nostru pentru dezvoltarea și modernizarea economiei, asigurarea eficienței întregii activități, perfecționarea cadrului democratic de participare activă a întregului popor la conducerea vieții

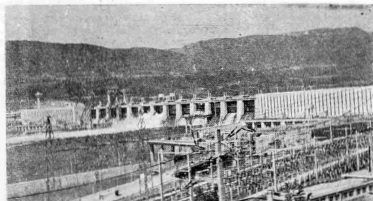
social-economice, formarea conștiinței revoluționare a maselor.

Cu legitimă mândrie, întregul nostru popor asociază înfăptuirile acestor ani eroici cu activitatea neobosită și cutezanța revoluționară a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, strălucit militant revoluționar și patriot inflăcărat, personalitate prestigioasă a vieții politice internaționale. Remarcabilele însușiri de militant și conducător politic s-au afirmat cu deosebită putere în aceste două decenii, opera teoretică, activitatea politică dinamică a secretarului general al partidului constituind cheazășia sigură a viitorului luminos al patriei, a edificării cu succes a socialismului și comunismului pe pământul României.

ducție reprezintă elementul hotărîtor. Un rol esențial a revenit în acest cadru în perioada ultimelor două decenii asigurării unor ritmuri înalte de creștere a producției industriale, realizându-se, pe această cale, o creștere de peste 100 de ori comparativ cu anul 1945.

Agricultura, a doua ramură economică de bază a țării, a cunoscut la rîndul ei importante transformări calitative pe linia modernizării, a perfecționării formelor de organizare și conducere, iar producțiile agricole au cunoscut un spor însemnat, depășind de patru ori nivelul anului 1945.

Potrivit orientărilor programatice elaborate de partidul nostru, dezvoltarea mai accelerată a economiei naționale este nemijlocit legată de aportul sporit al cercetării științifice la soluționarea pro-

Barajul Hidrocentralei
Porțile de Fier I

Ca urmare a aplicării ferme a liniei politice elaborate de Congresul al IX-lea, de congresele ulterioare și conferințele naționale ale partidului, România a obținut mari și importante realizări în dezvoltarea ei economică, ceea ce a asigurat condițiile necesare pentru ridicarea nivelului de viață al poporului, pentru un grad superior de civilizație al întregii societăți, pentru întărirea forței materiale și spirituale a patriei, a independenței și suveranității naționale.

Partidul nostru a subliniat și subliniază cu consecvență ideea că în ansamblul complex al factorilor progresului contemporan, dezvoltarea forțelor de pro-

blemelor cu care se confruntă activitatea economică, de introducere rapidă a progresului tehnic în toate sectoarele economiei naționale.

În opera teoretică și activitatea practică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost fundamentată o perspectivă clară asupra rolului științei în societatea socialistă, a fost subliniat rolul învățămîntului, al culturii în dezvoltarea generală a societății, în afirmarea omului nou, constructor al socialismului și comunismului, în promovarea valorilor superioare ale noii societăți.

Uzinele „Tractorul”
Braşov

Toate înfăptuirile revoluţionare, marile transformări economico-sociale, edificarea cu succes a noii orînduirii nu ar fi fost posibile fără existenţa unui partid revoluţionar, a unui partid de masă, care uneşte azi în rîndurile sale peste 3 milioane 500 mii de membri.

Partidul şi-a întărit şi dezvoltat larg legăturile cu clasa muncitoare, cu ţărănimica, cu intelectualitatea, cu întregul popor, şi-a îndeplinit rolul de forţă conducătoare în societate acţionînd împreună cu poporul, pentru popor, prîbind cu puterea faptelor adevărul fundamental că socialismul şi democraţia sînt de nedespărţit, că societatea socialistă pe care o edificăm în România corespunde năzuinţelor şi dorinţelor poporului nostru, se realizează în concordanţă cu voinţa generală a poporului, cu aspiraţiile sale de progres social-economic, de ridicare continuă a bunăstării sale materiale şi spirituale.

Socialismul s-a afirmat şi dezvoltat continuu pe pămîntul României, învingînd greutăţile ce i s-au ivit în cale, învăţînd din propria sa experienţă şi din experienţa altor partide comuniste frăţeşti şi avînd necontenit în vedere condiţiile concrete ale ţării noastre.

„Partidul Comunist Român — arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu — porneşte de la faptul că socialismul se realizează într-o

diversitate de forme, de la o ţară la alta, de la o etapă la alta, în raport cu condiţiile istorice, sociale şi naţionale. Cu cît diversitatea formelor de construcţie socialistă este mai mare, cu atît se asigură realizarea cu rezultate mai bune a socialismului, cît şi condiţiile de trecere a noi şi noi popoare pe calea socialismului”.

În perioada celor două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea, România socialistă a desfăşurat o politică externă activă, de largă colaborare internaţională şi pace. Au devenit larg cunoscute, bucurîndu-se de un ecou pozitiv în rîndul opiniei publice internaţionale, iniţiativele constructive ale României pe plan extern, contribuţia deosebită a tovarăşului Nicolae Ceauşescu în această direcţie, concepţia privind căile de soluţionare a problemelor vitale ale vieţii internaţionale contemporane.

În acelaşi timp, Partidul Comunist Român a dezvoltat relaţii de largă solidaritate cu toate partidele comuniste şi muncitoreşti, s-a pronunţat pentru o nouă unitate, bazată pe deplina egalitate, pe respectul dreptului fiecărui partid de a-şi elabora linia politică corespunzător condiţiilor din fiecare ţară, pe neamestec în treburile interne. Partidul Comunist Român a militat şi militează ferm pentru întărirea solidarităţii active, în lupta pentru pace şi progres social,

cu partidele socialiste, social-democrate, cu toate forțele care se pronunță pentru socialism.

„Partidul Comunist Român consideră că ne aflăm într-o epocă istorică hotărâtoare pentru însăși existența omenirii — declara tovarășul Nicolae Ceaușescu. De aceea trebuie să reflectăm cu toată răspunderea pe care o avem în fața partidelor, a clasei muncitoare, a popoarelor noastre, a întregii omeniri și să acționăm pentru depășirea divergențelor, pentru o reconciliere istorică între partidele clasei muncitoare, între comuniști, socialiști, social-democrați și alte forțe politice, pentru o nouă și mare unitate în diversitate!”

Consecvența și fermitatea cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu promovează interesele poporului român, ale României socialiste, ale cauzei progresului, socialismului, păcii și înțelegerii între popoare, profundă cunoaștere a evenimentelor, relațiilor și fenomenelor internaționale, vastul dialog cu conducătorii de stat și de guvern de pe toate continentele, cu șefi

de partide, cu reprezentanți ai celor mai diferite forțe politice, forța de analiză a secretarului general al partidului și capacitatea sa de a formula, pe baze științifice, concluziile și opțiunile cele mai adecvate în vederea acțiunii practice — toate acestea au asigurat politicii externe a României socialiste o largă putere de irinire, o creștere fără precedent a prestigiului și stimei de care se bucură astăzi țara noastră în lume. Pe bună dreptate, spre mândria întregului nostru partid, a întregului nostru popor, tovarășul Nicolae Ceaușescu este considerat ca una dintre cele mai proeminente personalități, unul dintre marii conducători politici ai epocii contemporane.

Aniversarea a 65 de ani de la fiurirea Partidului Comunist Român are pentru poporul nostru profunde semnificații istorice. În perspectiva trecerii la o etapă nouă, superioară, a îmfăptuirii Programului partidului, această aniversare constituie un strălucit prilej de a afirma încă o dată hotărîrea nestrămutată a întregului

Sere la I.C.C.P.T. Fundulea, județul Călărași

Construcții noi în orașul Petrila, județul Hunedoara

partid și întregului popor de a înfăptui exemplar hotărârile Congresului al XIII-lea, de a face totul pentru ridicarea României pe noi trepte de progres și civilizație. Cu legitimă satisfacție, secretarul general al partidului declara cu acel prilej: „*În acest moment jubiliar putem declara, cu toată convingerea, că privim cu deplină încredere viitorul poporului, al patriei noastre, al socialismului și comunismului! Avem un program de largă perspectivă, pînă în anul 2000. Avem un puternic partid revoluționar și, mai presus de toate,*

avem un minimat popor, care, în întreaga sa istorie milenară, nu s-a plecat niciodată în fața asupritorilor, a luptat și a dat cele mai mari sacrificii pentru a-și păstra ființa, pentru a-și apăra existența, iar astăzi urmează cu încredere politica Partidului Comunist Român, care răspunde pe deplin intereselor vitale ale întregii națiuni, ale asigurării viitorului fericit al patriei noastre! Toate acestea ne dau tot dreptul să privim cu încredere viitorul patriei, victoria socialismului și comunismului pe pămîntul României!”

RESUMÉ

Engendré par les réalités et les nécessités nationales, ancré dans les réalités économiques et sociales-politiques du pays, le Parti Communiste Roumain est le porteur et le promoteur de la période la plus dynamique de l'histoire de la Roumanie, reflétant les siècles de lutte du peuple roumain pour l'unité et l'indépendance, la force et la capacité de création du peuple entier, le sens le plus révolutionnaire de l'avancement de la Roumanie sur les marches du temps. Toute son histoire démontre le fait que le Parti Communiste Roumain tire sa sève et sa vitalité de l'histoire millénaire glorieuse de notre peuple, de tous les événements et luttes qui ont eu lieu au cours des siècles.

A l'échelle de notre histoire multimillénaire, les 65 années de vie et de lutte du Parti Communiste Roumain que nous célébrons cette année, le 8 Mai, ne représentent pas une période trop longue mais, par le chemin parcouru par le peuple sous sa direction, par les transformations sociales dont il a été l'initiateur et le dirigeant, par l'influence immense qu'il a gagnée dans notre société, ces années s'inscrivent comme une véritable époque historique.

Le Parti Communiste Roumain affirme sa décision d'assurer, dans les nouvelles conditions historiques, le développement continu, sur une nouvelle échelle, de la civilisation et de la vie de notre peuple, de construire un avenir digne et libre, l'avenir communiste.

CONSIDERAȚII TEMATICO-METODOLOGICE ÎN PREZENTAREA MUZEISTICĂ A ISTORIEI MIȘCĂRII MUNCITOREȘTI, A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN CA PARTE INTEGRANTĂ A ISTORIEI POPORULUI ROMÂN

Conf. univ. dr. ION ARDELEANU

Epoca istorică inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului este dominată decisiv de puternica personalitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu, poartă pecetea gândirii și acțiunii sale clarvăzătoare, revoluționare, fundamentată pe aplicarea principiilor materialismului dialectic și istoric, ale socialismului științific, la condițiile concrete ale țării noastre. Pornind de la cerințele dezvoltării țării, de la aspirațiile și idealurile poporului nostru, marile realizări obținute pe baza hotăririlor congreselor al IX-lea, al X-lea, al XI-lea, al XII-lea și al XIII-lea ale partidului au dinamizat energiile creatoare ale întregii națiuni, au asigurat înaintarea neabătută a poporului nostru pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

În vastul program al prezentului și viitorului patriei noastre se încorporează dialectic, într-o continuitate ascendentă, activitatea teoretică și practică a Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Gândirea secretarului general al partidului, de înaltă ținută științifică, adinc creatoare, generatoare de mare epopee a muncii, a făcut ca în componența activității ideologice a partidului o pondere însemnată să ocupe știința istoriei. În întreaga operă teoretică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, istoria constituie o coordonată ce poartă amprenta pasiunii, competenței, cutezanței și crezului său revoluționar.

În concepția Partidului Comunist Român, reflectată în mod pregnant în gândirea tovarășului Nicolae Ceaușescu, studierea istoriei ocupă un loc major în acti-

vitatea ideologică, ea fiind considerată nu numai ca un act de cunoaștere a trecutului omenirii, ci, dincolo de aceasta — și mai ales — ca puternic mijloc de educare politică, de formare și dezvoltare a conștiinței de sine, în spirit patriotic și revoluționar, a maselor, cu deosebire a tineretului.

Formarea omului nou, cu o înaltă conștiință socialistă, constructor devotat al socialismului, în spiritul patriotismului revoluționar, al dragostei de țară, de partid, de popor, al hotăririi de a servi întotdeauna și în orice împrejurări cauza socialismului, presupune o totalitate multilaterală de cunoștințe din toate domeniile, însușirea minunatelor cuceriri ale științei și cunoașterii umane, naționale și universale. Patriotismul socialist se bazează pe cunoașterea adevărului istoric, pe opțiune și motivație, exprimându-se prin adevărată deplină a tuturor oamenilor lor muncii la patria comună, socialistă, la politica internă și externă a partidului și statului, prin hotărirea nestrămutată de apărare și dezvoltare a cuceririlor obținute în făurirea patriei socialiste. Convingerile patriotice, sentimentul patriotismului nu reprezintă valori innăscute, ele se formează treptat în procesul educațional, sînt însușite printr-o suită de forme și mijloace politico-ideologice și cultural-educative. Între acestea, alături de școală, un loc important îl au muzeele de istorie.

Patriotismul, ca fapt de conștiință, este unul dintre cele mai profunde și trainice sentimente, care și-a probat forța în existența seculară și milenară a patriilor, adevăr istoric confirmat pe deplin de experiența, de drumul glorios al poporului român de-a lungul istoriei sale.

Participanții la întrunirea de la 1 Mai 1892 organizată de Clubul muncitorilor din București

Cunoașterea istoriei proprii constituie un factor important al dezvoltării conștiinței de sine a poporului, al cunoașterii a ceea ce a fost înaintat, cu adevărat revoluționar în trecutul său, precum și a ceea ce a fost retrograd și trebuie combătut. Dezvoltând recunoștința și prețuirea față de strămoșii care, cu sacrificii și jertfe uriașe, au apărut ființa națională a poporului, au purtat steagul luptei pentru libertate și neatințare, pentru dreptate socială și națională, se sădește în conștiința oamenilor sentimentul răspunderii față de moștenirea înaintașilor, al hotărârii de a duce mai departe, în noile condiții istorice, fișca progresului și civilizației pe pământul României. Printrunderea și însușirea marilor adevăruri ale istoriei pot asigura omului prezentului înțelegerea deplină a menirii sale. Învățămintele istoriei contribuie la realizarea de valori morale superioare, la educarea patriotică a oamenilor muncii în spiritul înalțelor principii de dreptate și echitate, de adevăr și obiectivitate.

Pornind de la adevărul istoric conform căruia contemporaneitatea unei națiuni reprezintă sinteza majoră a trecutului său, iar viitorul ei își are rădăcinile puternice numai în realizările prezentului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat știin-

ței istorice perspectiva dialectică, revoluționară, a interdependenței și conexiunii evenimentelor. Cu dragostea de patrie și popor ce l-a caracterizat din trăsături tinerețe, cu respectul cuvenit față de înaintașii noștri, ancorat cu întreaga sa faptură în realitățile prezentului și cu gândul responsabil la viitorul țării, secretarul general se adresa tinerei generații, cu minunatele cuvinte evocatoare: *„Asem în trecut cu care ne putem mindri. În condiții grele, poporul nostru și-a păstrat ființa națională. În această parte a lumii el a fost un factor de progres și civilizație, și-a adus contribuția la mersul înainte, pe calea unei vieți mai bune. Iată de ce noi, comunistii, cinștind pe cei care în trecut și-au dat viața pentru fericirea poporului, tragem din lupta lor învățăminte pentru prezentul pe care-l făurim și, totodată, pentru a pune bazele viitorului, educăm tineretul în spiritul dragostei și respectului față de lupta și munca înaintașilor. Numai așa tineretul nostru va învăța să ducă mai departe ceea ce au făurit înaintașii, ceea ce făurește generația de astăzi, să păstreze ca lumina ochilor și să întărească independența și suveranitatea patriei noastre”*.

Știința istorică are un considerabil rol educativ prin însăși caracterul său de instrument al cunoașterii umane. Studiul

aprofundat al istoriei; expunerea ei științifică reprezintă prețioase posibilități de căutare revoluționară a maselor largi și îndeosebi a tineretului. „Nu se poate vorbi de căderea patriotică socialistă fără cunoașterea și cinșirea trecutului, a muncii și luptei înaintașilor noștri”, releva tovarășul Nicolae Ceaușescu. Adăncirea dragostei față de interesele patriei înseamnă cunoașterea și prețuirea dimensiunilor realiste, obiective ale trecutului, a valorilor și tradițiilor progresiste ale înaintașilor, legarea acestora cu realitatea contemporană, cu rezultatele deosebite obținute în anii socialismului, cu grija și răspunderea pentru viitorul comunist al patriei. Istoria este nu numai oglinda adevărată a trecutului nostru, mai îndepărtat ori mai apropiat, ci în ea se află

donate fundamentale ale evoluției societății omenеști.

În utilizarea istoriei ca factor al educației — în special pe baza reconstruirii cu mijloace specifice în muzeele de istorie — trebuie să se releve atît faptele obiective, adesea anonime, cit și acțiunile unor personalități ale vieții politice și cultural-științifice care, într-un anumit moment concret istoric, au exprimat și au acționat în îndeplinirea năzuințelor de libertate și progres ale poporului român. Acestea contribuie la formarea și dezvoltarea sentimentului, atît de necesar și de mobilizator, al mîndriei naționale. Prezentarea trecutului istoric în lumina adevărului obiectiv impune analiza și cunoașterea și a aspectelor umbrite ale trecutului, pentru ca astfel să se tragă

Aspect din Muzeul județean Brăila

sprijinul, bogăția de experiență și izvorul nesecat pentru noua devenire a patriei socialiste. Ea este temelia solidă și certitudinea existenței și permanenței poporului român, reflectă puterea și capacitatea sa de rezistență, în ciuda tuturor vicisitudinilor vremurilor, valențele sale creatoare în domeniul vieții materiale și spirituale, situarea sa pe aceleași coor-

invățămintele cuvenite, pentru ca sentimentul mîndriei naționale să nu se transforme într-un sentiment de superioritate și de dispreț față de alte popoare.

Istoria unică a poporului român trebuie să redea, în lumina materialismului dialectic și istoric, pe baza datelor, documentelor, a realității, viața, munca și lupta sa din cele mai vechi timpuri pînă

Delegații la Congresul al II-lea al P.S.D.M.R. (1894)

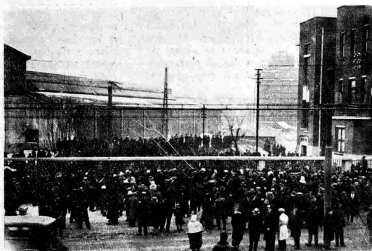
Sărbătorirea zilei de 1 Mai 1908, în pădurea Crihala

în anii construcției socialismului. Subliniind această teză de excepțională valoare teoretică și politică, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată: „*Va trebui să avem o istorie militară, care să relectoreșunzător fiecare etapă de dezvoltare economico-socială, fiecare perioadă istorică și luptele sociale, activitatea politică, să caracterizeze, în lumina adevărului bazat pe fapte și documente, al rolul claselor sociale, al poporului, al și al di feriiilor conducători ai statului și personalități politice, științifice, culturale*”. În conformitate cu această concepție, „*istoria poporului român va trebui să cuprindă și istoria mișcării muncitorești, a Partidului Muncitoresc Social-Democrat, precum și a Partidului Comunist Român*”.

Accastă concepție cu privire la studierea și cunoașterea istoriei unice permite relevarea dezvoltării obiective a poporului român, ilustrarea activității mișcării muncitorești și socialiste, a Partidului Comunist Român în contextul vieții economice și social-politice a țării, integrată în istoria generală națională, în strinsă legătură cu activitatea celorlalte forțe revoluționare, democratice și progresiste, care au contribuit la dezvoltarea societății. Se realizează o unitate organică, dialectică, între faptele petrecute în diferite epoci istorice, dar care aparțin unui proces istoric lung, unic. În noua imagine în care este proiectată istoria patriei și partidului, marile probleme ale istoriei noastre sînt definite și apreciate într-o viziune unitară, în

Momentul „8 Mai 1921”
la Muzeul județean
Arad

Ațiune de solidaritate
cu muncitorii greviști
de la Grivița, 1933

spirit revoluționar, în concordanță cu adevărul obiectiv. Prin aceasta, istoria devine, tot mai mult, o bogată sursă de gândire și înțelegere a fenomenelor economice și social-politice, dobândește valențe majore în educația patriotică, revoluționară a maselor. Niciodată istoria nu s-a ridicat la adevăratele ei valențe de știință a studierii societății, niciodată momentele fundamentale, definatorii ale devenirii noastre nu au fost evocate, nu au căpătat asemenea dimensiuni, nicio-

dată istoria nu a slujit mai bine ca mijloc de cunoaștere și apropiere între popoare și națiuni ca în perioada ce a trecut din 1965, începînd cu Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, cînd, prin gândirea și opera teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, ea a pătruns în patrimoniul național al marilor realizări ale științei românești.

Conceperea istoriei într-un spirit profund creator conferă, de aceea, sensul cel mai deplin și mai rodnic direcționării știin-

Gărză patriotică în focul
insurjecției din august
1944

țifice a prezentului și a viitorului, ținind seama de precedentele istorice, de tradiția că lupta merită a sluji contemporaneității. „Nimic nu se poate construi ignorând trecutul — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu. Esențial este să se ia ce este bun și să se asigure o dezvoltare pe baze noi, în raport cu nivelul de cunoaștere la care a ajuns societatea într-un moment sau altul”.

În opera magistrală a tovarășului Nicolae Ceaușescu n-au fost omise umbrele, eșecurile, limitele privind unele evenimente sau personalități istorice, dar, în același timp, au fost înălțate la cotele lor reale trăsăturile definitorii, momentele fundamentale care au durat temelia traică a istoriei naționale, începind cu originea și vechimea poporului român în vatra străbună a Daciei și pină la bătăliile de clasă conduse de partidul comunistilor pentru înfăptuirea revoluției și construcției socialiste, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Îndemnul tovarășului Nicolae Ceaușescu de a concepe procesul istoric ca o rezultantă complexă, firească a evoluției societății românești în ansamblul său, conferă adevăratele fundamente ale înțelegerii apariției clasei muncitoare, a partidului său, ca o expresie obiectivă a realităților și cerințelor evoluției ascendente a poporului nostru. Este forța innoitoare care, avindu-și rădăcinile adine ancorate în solul național, realizează în toate mo-

mentele esențiale ale istoriei moderne și contemporane a țării noastre cea mai vie, cea mai dinamică și generatoare de sensuri a complexului divers și bogat al realității românești. „Istoria mișcării muncitorești, a partidului comunist — relevă tovarășul Nicolae Ceaușescu — — este nemijlocit legată de stadiile dezvoltării economice, politice, științifice și culturale ale țării, de progresul forțelor de producție, de acțiunea legilor sociale obiective, desemnându-se ca parte intrinsecă a istoriei naționale. Teturile de acțiune ale partidului revoluționar sînt astfel marile teluri sociale și naționale ale întregului popor. Acesta este suportul teoretic traic pe baza căruia putem aprecia în mod just drumul lung și greu străbătut de forțele revoluționare și progresiste ale poporului, evoluția clasei muncitoare de la naștere și pină la transformarea ei în clasă conducătoare a societății, în principala forță a națiunii socialiste, glorioasa istorie a Partidului Comunist Român”.

Dezvoltind conceptul istoric unic, secretarul general al partidului a elaborat principiile în lumina cărora aceasta trebuie să-și găsească reflectarea corespunzătoare în muzele de istorie centrale sau județene.

În muzele de istorie este atestat faptul că de la apariția pe scena istoriei a clasei muncitoare și a organizațiilor sale revoluționare nu a fost moment mai important în dezvoltarea patriei noastre în care aceste forțe sociale și politice să nu

Reintoarcerea unităților române victorioase care au acționat în timpul insurecției în împrejurimile nordice ale Capitalei

fi avut un rol de însemnătate hotărâtoare în întreaga dezvoltare a țării.

Marile mișcări de eliberare socială și națională, cum sînt revoluția lui Horea, Cloșca și Crișan, revoluția lui Tudor Vladimirescu, revoluția burghezo-democratică de la 1848, înfăptuirea Unirii în 1859, războiul de independență din 1877, răscoala țăranilor din 1907 și alte lupte sociale și naționale, demonstrează, cu puterea faptelor, că, o dată cu apărarea gliei strămoșești și a ființei sale, clasa muncitoare, țărănimea, poporul nostru a luptat cu hotărîre pentru libertate și dreptate socială, pentru a fi stăpîn deplin pe destinele sale.

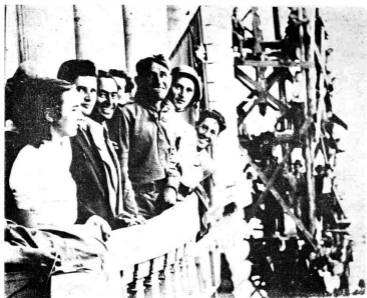
În cadrul exponatelor ce redau toate aceste evenimente istorice sînt înfățișate etapele procesului de apariție și dezvoltare a clasei muncitoare, rolul societăților și asociațiilor profesionale și de ajutor reciproc, începînd cu cele ale textiliștilor și tipografilor de la Brașov, înființate în 1843, și, respectiv, 1846, al Casei de prevederi și economii a tipografilor din București, create în 1858, al Asociației generale a lucrătorilor din România constituite în 1872 și pînă la crearea, în martie 1893, a Partidului

Social-Democrat al Muncitorilor din România.

Partidul clasei muncitoare a înscris în programul său de luptă ca obiectiv fundamental construirea socialismului în România. Totodată, el s-a înscris în viața politică a țării militînd cu ardoare pentru drepturi și libertăți democratice, dezvoltarea industrială a țării, rezolvarea problemei agrare, încheierea procesului de făurire a statului național unitar român.

Aceste aspecte ale istoriei mișcării muncitorești sînt amplu redată în secțiunile de istorie modernă ale muzeelor. Aceste teme sînt completate prin redarea aspectelor esențiale ale luptei poporului în timpul războiului pentru reîntregirea neamului și a actelor plebiscitare din anul 1918, care au consfințit încheierea procesului de făurire a statului național român unitar.

Făurirea statului național român unitar a determinat sporirea potențialului economic al țării, punînd în același timp probleme de însemnătate deosebită pentru consolidarea statului reîntregit. Adoptarea unor reforme privind viața economică, politică,

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarăsa Elena Ceaușescu în prezidiul mitinghului din Piața Universității din București, 30 august 1944

socială a țării se impunea cu acuitate. În adoptarea reformei electorale, a reformei agrare, a noii Constituții, a legii de unificare administrativă și a altor reforme de structură au fost interesate, din diferite motive, toate clasele sociale și partidele politice. O fermitate și hotărâre deosebită caracterizează lupta clasei muncitoare, a partidului său politic. În vîltoarea acestor evenimente a avut loc procesul unificării organizatorice a clasei muncitoare care a culminat cu istoricul Congres din mai 1921. Congresul a hotărît transformarea Partidului Socialist în Partidul Comunist Român, exponent al clasei muncitoare și al celor mai înaintate forțe politice din țara noastră. Din primul moment — așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — *„Partidul Comunist Român și-a asumat misiunea istorică de a apăra interesele naționale, independența și suveranitatea țării, și, totodată, de a lănceda pentru totdeauna asupra și exploatarea burghezomășierască, de a realiza o societate a dreptății sociale și naționale, socialismul și comunismul”*.

În prima perioadă a activității sale, dintre anii 1921—1944, din care 20 de ani

a acționat în ilegalitate, partidul nostru a fost organizatorul și conducătorul luptei clasei muncitoare, a țărânimii, intelectualității, a maselor largi populare împotriva exploatării și asupririi, pentru apărarea intereselor naționale ale întregului popor, împotriva fascismului și războiului. Despre toate acestea exponatele prezentate în muzele de istorie amintesc prin redarea luptelor muncitorești din anii 1921—1928, a grevelor minerilor de la Lupeni din 1929, a grevelor din anii crizei economice 1929—1933, a luptelor revoluționare din Valea Prahovei și indeosebi din Ploiești, a grevelor ceferiștilor din februarie 1933 de la „Grivița”. De asemenea, sînt ample prezentate grevele din 1938—1939, luptele împotriva pericolului fascismului și războiului, demonstrațiile antifasciste din anii 1936, 1937, care au culminat cu marea demonstrație antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939 din București, în organizarea și desfășurarea căreia un rol important au avut tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarăsa Elena Ceaușescu.

În contextul prezentării activității ilegale a P.C.R., sînt ilustrate numeroasele procese anticomuniste, între care procesul

de la Braşov din 27 mai — 5 iunie 1936 s-a impus ca un eveniment politic cu deosebită rezonanţă în conştiinţa forţelor progresiste prin atitudinea dirză, prin înaltul patriotism manifestat de militanţii comunişti şi antifascişti în frunte cu tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Agresivitatea nemaîntilnită a fascismului, politica brutală revanşardă, revizionistă au dus la izolarea României pe plan internaţional, impunându-i-se în anul 1940 ample amputări teritoriale. La 30 august României i-a fost impus odiosul Dictat de la Viena prin care o parte a teritoriului patriei a fost predat Ungariei horthyste. Ca urmare a amestecului brutal al Germaniei hitleriste şi a cedării virfurilor reacţiunii din ţară, în septembrie 1940 a fost instaurată dictatura militară-fascistă şi o dată cu aceasta s-a deschis drumul intrării trupelor hitleriste în România. Împotriva voinţei poporului, România a fost împinsă în războiul hitlerist contra Uniunii Sovietice. În aceste împrejurări grele Partidul Comunist Român a trecut cu toate forţele sale la organizarea luptei împotriva războiului, pentru ieşirea României din războiul dus alături de Germania hitleristă şi alăturarea ei Uniunii Sovietice şi ţărilor coaliţiei antihitleriste. În acei ani, parti-

dul a reuşit să constituie un amplu sistem de alianţe cu forţe şi mişcări patriotice antifasciste, a desfăşurat o largă activitate politică, care a dus la realizarea Frontului Unic Muncitoresc şi apoi a Blocului Naţional Democratice, asigurând toate condiţiile înlăptuirii răsturnării prin forţă a dictaturii antonesciene şi a dominaţiei Germaniei hitleriste.

Revoluţia de la 23 August 1944 a deschis calea unor mari transformări revoluţionare, democratice în patria noastră. O dată cu victoria revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă începe o nouă perioadă în activitatea partidului, în dezvoltarea independentă a României. De la 23 August 1944 începe a doua perioadă de activitate a partidului şi care continuă şi azi. Ieşind din ilegalitate partidul şi reorganizează activitatea pe baze legale, organizează şi conduce lupta maselor populare pentru transformări general-democratice, pentru cucerirea puterii politice, sprijinirea frontului antihitlerist, armata română participând la război până la victoria finală asupra fascismului — 9 mai 1945.

În cei peste 40 de ani care au trecut de la revoluţia din august 1944 România a străbătut mai multe etape istorice de

Aspect din Muzeul de Istorie a Partidului Comunist, a Mişcării Revoluţionare şi Democratice din România

Tozărășul Nicolae
Ceaușescu la un miting
electoral din județul Olt
(1946)

Manifestări ale bucuriei
la proclamarea Repu-
blicii, 30 Decembrie
1947

dezvoltare. Dintr-o țară agrară, cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată, România s-a transformat într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, modernă, dotată în cea mai mare parte cu tehnica cea mai avansată, cu o agricultură socialistă în plină înflorire.

Anii revoluției și construcției socialiste au constituit și constituie pentru poporul român ani de muncă eroică, de reconstrucție economico-socială și spirituală, de promovare și consolidare a spiritului revoluționar, a valorilor reale, autentice — anii afirmării plene a Partidului

Comunist Român ca forță politică conducătoare, centrul vital al națiunii.

În acest amplu și complex proces revoluționar Congresul al IX-lea al partidului a dat un puternic impuls gândirii creatoare, a instaurat un climat de rodnică activitate, determinând un dinamism fără precedent inițiativei, rolului conducător al Partidului Comunist în întreaga dezvoltare a societății românești.

Congresul al IX-lea al partidului a determinat o profundă înnoire a gândirii social-politice, rupind hotărât cu manifestările dogmatice ale trecutului, instituind un climat de dezbatere de idei,

Aspect din Muzeul Județean Arad

liberă, bazată pe promovarea spiritului științific, creator. El a deschis noi orizonturi îmbogățirii vieții ideologice a societății noastre, la temelia căreia se află o concepție profund revoluționară, mereu capabilă de a considera și reconsidera critic realitatea, procesul devenirii noastre socialiste, de a confrunta principiile, tezele cu practica socială.

Momentul de excepțională însemnătate în ascensiunea vieții societății noastre, inaugurat în urmă cu peste două decenii, semnificativ și revelator subsumat unui obiectiv fundamental — progresul neîntrerupt al țării, într-o ascensiune armonioasă, echilibrată — a primit azi o confirmare deplină, prin tot ce am înfăptuit. În modul de a fi și de a gândi al partidului se produce nu numai o schimbare de atitudine, nu numai o primenire a stilului și metodelor de muncă și luptă pentru nou, pentru progres, ci și o deschidere cutezătoare, fără precedent,

spre noi orizonturi care așază România în perspectiva unei evoluții economice, sociale și spirituale ce legitimează originalitatea și valoarea demersului ei socialist și comunist.

„Congresul al IX-lea — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — a descătusat energiile creatoare, a înlăturat o serie de șabloane și dogme și a pus în fața partidului nostru sarcina edificării socialismului cu poporul și pentru popor, pornind de la condițiile concrete din România, aplicând principiile materialist-dialectice, ale socialismului științific, adevărurile general-valabile la realitățile României. Și tocmai înlăturarea acestor dogme și șabloane a descătusat energiile poporului nostru și a făcut să avem marile realizări de astăzi, care au ridicat țara pe treptele superioare ale dezvoltării multilaterale, în toate domeniile”.

Prin documentele congreselor al X-lea, al XI-lea, al XII-lea și al XIII-lea, ale conferințelor naționale ale partidului, prin opera teoretică și practică a secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Partidul Comunist Român, socialismul își reconfirmă încă o dată capacitatea și marile disponibilități de a se manifesta ca un izvor de inspirație și armă de luptă în complexele forme de existență socială și națională ale contemporaneității.

În cei peste douăzeci de ani trecuți din glorioasa **Epocă Nicolae Ceaușescu**, au fost obținute rezultate remarcabile în toate domeniile de activitate. În aceste ultime două decenii, producția industrială a crescut de peste 6 ori, fiind acum de peste 100 de ori mai mare decât în 1944, iar producția agricolă a crescut de peste 4 ori, față de cea realizată în anul 1944. La rindul său, venitul național este de 32 de ori mai mare față de cel consemnat în același an 1944.

Știința, învățămîntul și cultura au cunoscut, de asemenea, o puternică dezvoltare în cei peste douăzeci de ani trecuți de la istoricul Congres al IX-lea. Literatura, arta, cultura românească, inspirate

I.M.G.B. — Secția mecanică III, unde se produc mori de cărbun

Combinatul chimic Borzești

din glorioasa istorie, din viața și munca eroică a neînfricatului nostru popor, au cunoscut în perioada istorică ce a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului o dezvoltare fără precedent.

Poziția Partidului Comunist Român de forță politică conducătoare, centrul

vital al societății noastre socialiste, este trainic fundamentată pe încrederea întregului popor în puterea și resursele teoretice și practice ale partidului de a găsi direcții și soluții de dezvoltare care să asigure ridicarea permanentă a gradului de civilizație a țării, a nivelului de trai

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu în vizită la Întreprinderea de piese auto din Sibiu (4 iulie 1984)

material și spiritual al oamenilor muncii, întărirea continuă a independenței și suveranității patriei, a prestigiului și autorității partidului în fața națiunii noastre socialiste, a popoarelor și forțelor progresiste de pretutindeni.

Activitatea și rolul partidului în construcția și perfecționarea societății imbracă un caracter obiectiv necesar, hotărâtor pentru mersul nostru ascendent pe calea socialismului și comunismului. În același timp, activitatea practică, atât de diversă și complexă, care solicită o permanentă căutare de idei, inițiative și soluții, impune comuniștilor, partidului în ansamblul său, promptitudine și operativitate în adoptarea celor mai eficiente măsuri, competență și capacitate previzionară, spirit creator, revoluționar. Totodată, opera de construcție socialistă se realizează cu poporul și pentru popor. Aceasta înseamnă atragerea maselor și ridicarea lor la nivelul înțelegerii necesității de acțiune, mobilizarea și conducerea lor efectivă. Participarea maselor, însuflarea încrederii în reușita acțiunii,

dimensionarea permanentă a atribuțiilor complexe ale acestora în funcție de necesitățile sociale nu pot fi decât opera partidului comunist, singura forță politică capabilă să explice sensurile acțiunii umane, să formeze convingeri ferme, comuniste. *„Făurirea socialismului, a societății socialiste multilateral dezvoltate, înaintarea spre comunism — arăta secretarul general al partidului nostru — trebuie să se desfășoare împreună cu masele, cu întregul popor. Tot ceea ce realizăm trebuie să servească poporul, bunăstarea și fericirea sa”*.

Marile succese obținute în construcția economică, în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România au determinat o creștere fără precedent a prestigiului internațional al țării noastre în întreaga lume.

Politica externă de pace și colaborare cu toate statele lumii, care poartă amprenta personalității președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se bucură de stimă și prețuire pe toate meridianele planetei.

Rămănițe arhitecturale
în municipiul Sf.
Gheorghe

Partidul Comunist Român, trup din trupul poporului, reunind în rîndurile sale pe cei mai înalțați muncitori, țărani, intelectuali, pentru tot ceea ce a făcut și face și înscrie în marea carie a istoriei poporului român ca parte inte-

grantă a acesteia: în același timp, redarea istoriei sale în mezele dă acestora forță și continuitatea și spiritului revoluționar al luiptei pentru progres, pentru edificarea pe pămîntul României a societății socialiste și comuniste.

RÉSUMÉ

Dans la conception du Parti Communiste Roumain, l'étude de l'histoire occupe une place majeure dans l'activité idéologique car elle est considérée non seulement comme un acte de connaissance du passé de l'humanité, mais aussi comme un moyen puissant d'éducation politique, de formation et de développement de la conscience de soi dans l'esprit patriotique et révolutionnaire des masses, notamment de la jeunesse. Les convictions politiques, le sentiment du patriotisme ne représentent pas des valeurs innées, car ils prennent naissance graduellement dans le processus éducatif et sont acquis par une suite de formes et de moyens politiques-idéologiques et culturels-éducatifs et parmi ceux-ci, les musées d'histoire occupent une place importante à côté de l'école.

L'auteur de l'article fait une série de considérations thématiques-méthodologiques sur la présentation muséistique de l'histoire du mouvement ouvrier, du Parti Communiste Roumain, comme partie intégrante de l'histoire du peuple roumain. Il souligne le fait que notre parti encourage la conception comme étant l'étude de la connaissance de l'histoire unique qui permet de relever le développement objectif du peuple roumain, d'illustrer l'activité du mouvement ouvrier et socialiste du Parti Communiste Roumain dans le contexte de la vie économique et sociale-politique du pays, intégrée dans l'histoire générale nationale en rapport étroit avec l'activité des autres forces révolutionnaires, démocratiques et progressistes qui ont contribué au développement de la société.

„EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU“ OGLINDITĂ ÎN MUZELE DE ISTORIE

dr. ELISABETA SIMION, IOAN DOX

Sărbătorirea a 65 de ani de la făturarea Partidului Comunist Român constituie pentru muzeele de istorie un minunat prilej pentru punerea în valoare a bogatului lor patrimoniu în scopul ilustrării, îndeosebi, a marilor înfăptuiri din anii edificării societății socialiste multilaterale dezvoltate.

În dezvoltarea socialistă a României, Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, din iulie 1965, de cînd în fruntea partidului și statului nostru se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a înscris în paginile istoriei naționale ca un eveniment major, generator de profunde înnoiri, de mărețe și rodnice înfăptuiri. Ample transformări revoluționare petrecute în perioada relativ scurtă care a trecut de la Congresul al IX-lea se constituie într-o nouă și strălucită epocă istorică — *Epoca Nicolae Ceaușescu*. În numai două decenii țara noastră a cunoscut un spectaculos salt în dezvoltarea sa, de la consolidarea victoriei socialismului în întreaga economie națională la făturarea societății socialiste multilaterale dezvoltate. Ea pune în lumină valoarea determinantă a aportului tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea și aplicarea strategiei și tacticii partidului, la orientarea de principiu a politicii sale interne și externe. Astfel, anii biruințelor socialiste reprezintă anii celui mai înalt dinamism al devenirii noastre istorice, sinteză a trecutului și, în același timp, temelie statornică în care cresc rădăcinile viitorului.

O componentă esențială a procesului de făturare a noii societăți este desfășurarea unei permanente activități politico-ideo-

logice și de educație socialistă a maselor. *„Să avem permanent în vedere că modul de gîndire, conștiința socială, gradul de dezvoltare a științei, învătămîntului și culturii — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 — sînt determinate de baza materială a societății, de modul de producție și repartiție a bunurilor materiale. În același timp, conștiința socială, știința, învătămîntul și cultura, activitatea ideologică și politico-educativă au un rol important în dezvoltarea forțelor de producție. Ambele laturi de activități, condiționîndu-se reciproc și într-o unitate dialectică, asigură progresul continuu al societății, ridicarea binăstării poporului, întărirea independenței și suveranității patriei”*. În concepția partidului nostru, obiectivul primordial al activității teoretico-ideologice și cultural-educative constă în formarea omului nou, capabil să înțeleagă realitățile societății românești și ale lumii contemporane, necesitatea conducerii științifice a tuturor domeniilor vieții sociale și participarea activă a oamenilor muncii la efortul general de ridicare a patriei pe noi trepte de civilizație, de îmbunătățire a calității vieții și muncii. Pentru aceasta, răspunderi sporite revin tuturor instituțiilor științifice și cultural-educative, în rîndul cărora muzeele ocupă un loc important. Ca instituții de știință și cultură, muzeele au menirea de a valorifica bogatul și valorosul patrimoniu cultural național, contribuind, prin mijloace și forme specifice, la vasta operă desfășurată de Partidul Comunist Român pentru dez-

Tovarășul Nicolae Ceaușescu acționând butonul de ridicare a ecluzei de la Agigra a Canalului Dunăre-Mare Neagră

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu în vizită la ICECHIM (1983)

voltarea și formarea înaltei conștiințe socialiste a maselor.

În epoca inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, rețeaua muzeistică a cunoscut o puternică dezvoltare, materializată atât în organizarea sau reorganizarea unor muzee de importanță națională, cât și în actualizarea sau extinderea tematică a unui însemnat număr

de muzee județene. În fapt, azi instituțiile muzeale cuprind întreg teritoriul patriei, valorificând, în spiritul concepției partidului nostru despre istoria unică și unitară a poporului român, variatele și bogatele mărturii documentare. Având în vedere acest concept muzeele județene de istorie, reflectând aspectele fundamentale ale dezvoltării României contem-

Ilustrarea congreselor IX, X și XI ale Partidului Comunist Român la Muzeul Județean Buzău

porane, prezintă prin exponate concrete rezultatele marilor înfăptuiri pe teritoriul județean, întregind astfel imaginea marilor cuceriri ale poporului nostru în făurirea noii orânduiri sociale. Se dovedește și în ilustrarea istoriei zilelor noastre marea valoare teoretică și practică a orientării metodologice stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu potrivit căreia „muzele din alte centre să cuprindă documente care se referă la zona respectivă și unele copii din documentele care se găsesc la muzeul național”.

Pornind de la rolul și locul pe care Partidul Comunist Român îl acordă istoriei ca fundament al activității politice, de educație patriotică, revoluționară a maselor, creșterea numerică a instituțiilor muzeale în ultimele două decenii a fost dublată de o reasezare din punct de vedere tematic a muzeelor de istorie astfel încât, atât muzeele de importanță națională, cât și cele județene, să asigure reflectarea realităților românești din cele mai vechi timpuri pînă azi. Pe acest principiu au fost organizate sau reorganizate Muzeul de Istorie a Partidului Comunist, a Mișcării Revoluționare și

Democratice din România, Muzeul de Istorie al R.S. României, Muzeul Unirii din Alba Iulia, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Muzeul luptei pentru Independența Poporului Român din Giurgiu, Muzeul de Istorie și Artă al municipiului București, precum și muzeele de istorie ale județelor Arad, Argeș, Botoșani, Brașov, Brăila, Buzău, Cluj, Covasna, Dolj, Galați, Gorj, Hunedoara, Iași, Mehedinți, Neamț, Olt, Prahova, Suceava, Timiș, Tulcea, Vaslui și Vilcea. Inaugurarea a numeroase unități muzeistice a avut loc în cadrul acțiunilor omagiale organizate cu prilejul aniversării unor momente importante ale istoriei poporului român — 50 de ani de la Marea Unire din 1918, 375 de ani de la unirea politică a țărilor române sub Mihai Vodă Viteazul, 2000 de ani de la atestarea documentară a cetăților dacice Ziridava (Arad) și Petrodava (Neamț), 1850 de ani de la atestarea documentară a municipiului Drobeta — Turnu Severin etc. — și s-a desfășurat în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu. Avînd ca fundament politic, ideologic documen-

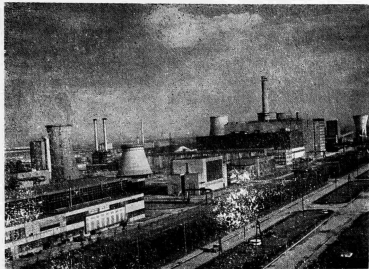
Panouri ilustrând sistemul electronic de informare, la Complexul Muzeal Neamț

Realizări ale anilor noștri prezentate la Muzeul Județean Covasna, din Sf. Gheorghe

tele partidului comunist, opera teoretică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, muzeele de istorie cuprind, într-o viziune muzeografică modernă, rezultatele cercetării istoriografice și ale celei specific muzeistice. Muzeele de semnificație națională concentrează în vastul lor patrimoniu

argumente documentare de istorie politică și social-economică, dovezi antropologice, arheologice și etnografice care atestă istoria de milenii a societății omenești în spațiul carpato-danubiano-pontic. Pe de altă parte, muzeele județene realizează structurarea valorilor locale în contextul istoric național general. Corelația dintre

Combinatul Siderurgic
Galați

general și particular, ca trăsătură esențială a conținutului tematic al muzeelor de istorie, evidenciază originea și dezvoltarea unitară a poporului nostru, faptul că nu a existat eveniment istoric de importanță națională care să nu fi cuprins într-un fel sau altul toate zonele țării, după cum, nu a existat un eveniment sau aspect din viața unei zone sau a unui județ care să nu se fi constituit într-un element component al întregului — istoria națională a românilor.

Cercetarea istorică și, implicit, cea muzeografică presupun o investigație cu caracter strict documentar a trecutului și a prezentului deopotrivă, contribuind prin concluziile desprinse în cea mai mare măsură la creșterea rolului instructiv-educativ al istoriei ca știință și, respectiv, al muzeelor de istorie.

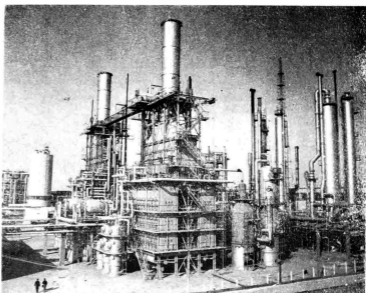
Educația patriotică, revoluționară înseamnă studierea și cinstirea trecutului, ca și a prezentului, pentru ca astfel existența și afirmarea poporului român să ne apară prin ceea ce a înfăptuit de-a lungul multimilenarei sale istorii până azi, dar și prin prisma perspectivelor luminoase care i se deschid. *„In activitatea noastră politico-ideologică, educativă — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să pornim de la cunoașterea temeinică a reali-*

țărilor economico-sociale din România, depunând eforturi pentru a înțelege bine procesul transformărilor revoluționare care au avut loc în patria noastră și totodată pentru a putea caracteriza în mod corespunzător stadiul de dezvoltare în care se găsește astăzi România, cit și perspectivele ei de viitor”.

Situându-se la înălțimea sarcinilor trasate de Partidul Comunist Român întregește rețele de instituții cultural-educative, muzeele de istorie s-au preocupat și se preocupă să confere în cadrul expozițiilor de bază contur muzeistic corespunzător realizărilor obținute de poporul nostru în construcția socialismului și în special rodnicilor și bogatelor împliniri din **Epoea Nicolae Ceaușescu**. În acest scop s-a urmărit soluționarea unor considerente, atât de ordin tematic, cât și grafic-artistic care să permită încadrarea în circuitul muzeistic a mărturiilor celor mai semnificative ale istoriei zilelor noastre, consacrarea acestora ca piese de muzeu.

Pornind de la însușirea dintr-un unghi de vedere muzeografic a tezelor cuprinse în documentele de partid, în opera teoretică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a ajuns la elaborarea unor criterii tematice cores-

Combinatul chimic de la Turin Măgurele

punzătoare, care sâstca la baza selecționării și sistematizării acestui vast material documentar. Fără ignorarea interdependenței între laturile complexe ale societății zilelor noastre s-a obținut realizarea unei astfel de grupări pe teme și probleme a materialului muzeistic care să permită evidențierea în muzeele de istorie a rolului Partidului Comunist Român de forță conducătoare a poporului nostru în opera de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate, prezentarea caracterului dinamic al economiei noastre socialiste, noua calitate a vieții și muncii, esența democrației muncitorești-revoluționare, precum și amploarea și mesajul nobil al politicii externe a partidului și statului nostru.

Iată câteva coordonate fundamentale care stau la baza reflectării în muzeele noastre a anilor ce se înscriu în istoria poporului român ca **Epoca Nicolae Ceaușescu**. Desigur, elaborarea unei astfel de structuri tematice nu înseamnă transformarea ei într-un șablon. Se respectă și în acest caz exprimarea unității în varietate, impunându-se un anumit specific muzeelor naționale și realizându-se, totodată, o oglindire armonioasă a dez-

voltării județelor în concordanță și în interdependență cu direcțiile fundamentale ale procesului general de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate ce cuprinde, în mod egal și unitar, pe de o parte toate laturile vieții societății, iar pe de altă parte toate zonele țării.

Organizarea secțiilor consacrate oglinirii epocii societății socialiste multilaterale dezvoltate s-a înfăptuit și se înfăptuiește prin respectarea unor norme și principii metodologice general valabile pentru organizarea muzeului de istorie în totalitatea sa ca instituție unitară, dar, în același timp, ca presupune și rezolvarea unor aspecte specifice. Avînd în vedere funcția educativă a istoriei zilelor noastre, a rolului cunoașterii marilor realizări socialiste, o problemă importantă o reprezintă asigurarea spațiului expozițional corespunzător care să permită ilustrarea muzeistică a epocii celei mai rodnice din istoria națională la adevăratele sale dimensiuni. Cunoașterea realizărilor zilelor noastre se impune cu atît mai mult cu cît societatea pe care o construim presupune implicarea conștientă a cetățenilor în procesul înfăptuirii ei. Se prezintă o perioadă istorică unui public pe care el

Fabrica de Mașini-Unelte și Agregate București

insuși o făurește, deci muzeul, aici și în acest caz concret, prin vizualizarea legăturilor generale și a trăsăturilor particulare ale societății noastre, devine un important factor în conștientizarea vizitatorului asupra semnificației muncii și vieții în care acesta este plenar, direct și responsabil implicat.

În sistematizarea materialului documentar pentru ilustrarea **Epocii Nicolae Ceaușescu**, punctul de pornire în muzeele de istorie îl constituie evidențierea rolului Partidului Comunist Român ca centru vital al întregii societăți. În acest scop, și-au găsit consacrară muzeistică documentele congreselor și conferințelor naționale ale partidului. Prezentarea acestor documente fundamentale ca sinteză a concepției originale a partidului nostru, a gândirii creatoare a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este însoțită de numeroase alte mărturii ce definesc rolul și locul acestor evenimente cruciale în planul conștiinței și activității întregului popor. Desfășurarea lucrărilor congreselor sau conferințelor partidului polarizează în jurul lor atenția tuturor oamenilor muncii și, totodată, generează noi forme prin care se exprimă adeziunea totală și hotărârea fermă pentru trans-

punerea în viață a liniei politice a Partidului Comunist Român.

Astfel, se constituie într-un moment special, evidențiat prin mijloace muzeotehnice adecvate, panourile ce cuprind documentele și mărturiile fotografice privind congresele IX—XIII ale P.C.R. și conferințele naționale ținute în perioada 1967—1982. Prin intermediul extraselor din documente, textelor și tabelor sint subliniate direcțiile fundamentale de dezvoltare a societății românești jalonate în cadrul congreselor, linia politică generală, formele și metodele de construire a noii orânduiri sociale. În contextul acestui grupaj de materiale este evidențiat *Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism*, adoptat de Congresul al XI-lea al P.C.R. din noiembrie 1974. În muzeele județene acest moment este completat cu hotărârile organizațiilor de partid din județul respectiv. Prin această metodă de concentrare într-o sinteză generalizatoare a documentelor fundamentale de partid capătă o pregnanță muzeistică deosebită rolul și locul pe care-l ocupă în făurirea ansamblului vieții social-economice și politice Partidul Comunist Român, demonstrându-se uriașa capacitate creatoare și mobilizatoare a partidului, viabilitatea și forța politicii sale de făurire a unei societăți noi, dinamice și prospere, în măsură să asigure întregului popor o viață demnă și liberă, deplină egalitate în drepturi, condiții de existență și de muncă tot mai bune, creșterea continuă a forței economice a țării, dezvoltarea științei, învățămîntului și culturii, întărirea independenței și suveranității României socialiste.

În contextul prezentării rolului conducător al Partidului Comunist Român, un rol important îl ocupă relevarea opere teoretice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a contribuției hotărâtoare la rezolvarea unor probleme izvorite din practica construcției societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, la fundamentarea și definirea unor teze și concepte cu privire la desfășurarea revoluției și construcției socialiste. Spiritul creator

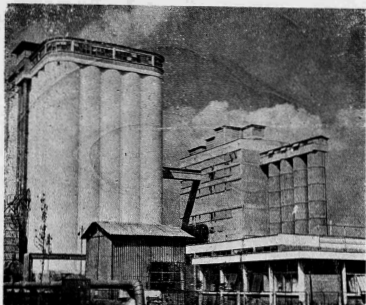
Azional Rombac 1-11 realizat la Întreprinderea de Avioane București

Nona fabrică de zahăr din Târnăveni

propriu secretarului general al partidului nostru își găsește o strălucită materializare în conceptele și tezele noi, de mare originalitate, cum sînt cele privind: etapele procesului revoluționar parcurs de țara noastră; conținutul și trăsăturile societății socialiste multilateral dezvoltate și căile înfăptuirii ei; principiile trecerii spre societatea comunistă; evoluția forțelor de producție în corelație cu revoluția tehnico-științifică contemporană; structura relațiilor de producție și sociale, în general, relațiile de proprietate și repartiție în societatea noastră, noul me-

canism economico-financiar, natura și căile de soluționare a contradicțiilor în socialism; locul și rolul națiunii în societatea actuală; conținutul și finalitatea muncii politico-educative; raportul dialectic între creșterea rolului conducător al partidului comunist și adîncirea democrației muncitorești-revoluționare, principiile relațiilor între state, căile și modalitățile de înfăptuire a unei noi unități a mișcării comuniste și muncitorești internaționale; democratizarea relațiilor internaționale; instaurarea unei noi ordini economice și politice pe plan mondial.

Fabrica de nutrețuri
combinate Iași

Expresia elocventă a dinamismului întregii conduceri sociale în epoca inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului o constituie dialogul permanent al tovarășului Nicolae Ceaușescu cu întregul popor. Astfel, în muzee se constituie ca o temă majoră dialogul secretarului general al partidului cu poporul care, prin fotografii, texte și grafice, ilustrează că din anul 1965 tovarășul Nicolae Ceaușescu a efectuat peste 700 de vizite de lucru în toate județele țării și în municipiul București, cu care prilej s-a întâlnit cu oameni ai muncii, specialiști și cadre de conducere din peste 2 500 de unități economice, social-culturale, de învățământ și de cercetare științifică. Astfel, în muzeele județene vizitele de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, hotărârile adoptate pe plan județean în lumina indicațiilor secretarului general sunt prezentate prin numeroase exponate ce se întregesc într-un moment muzeistic deosebit.

Respectând principiul tematic în sistematizarea materialului muzeistic consacrat oglindirii **Epocii Nicolae Ceaușescu**, un spațiu amplu este afectat reflectării

marilor succese obținute de poporul român în toate domeniile de activitate. Astfel, o secțiune specială cuprinde variate mărturii privind politica partidului de dezvoltare industrială a țării, realizările și perspectivele în acest domeniu. În acest scop, a fost cuprins în muzeele noastre un important patrimoniu menit să ilustreze realizările spectaculoase ale industriei românești, pe plan național și în profil teritorial, dinamismul economiei noastre socialiste, procesul de modernizare a industriei românești și așezarea ei, în ultimele două decenii, pe bazele celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice, diversificarea ramurilor industriale și crearea unor noi ramuri cu un rol hotărâtor pentru modernizarea întregii economii naționale, pentru desfășurarea ritmică a procesului de trecere de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă, pentru asigurarea unei activități economice eficiente și competitive la toți parametrii tehnico-calitativi.

Seleționând exponatele cele mai sugestive, secțiile de istorie contemporană au găsit soluțiile adecvate pentru realizarea unei îmbinări armonioase între materialul

Stația de pompare a
apelor în Sistemul de
navigație Mostiștea

Ecluza de la Agiea

fotografic și cel tridimensional. Fotografii și diapozitive color ilustrează marile ctitorii ale **Epocii Nicolae Ceaușescu**, cum sînt: Sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier I, Magistrala rutieră „Transfăgărășanul”, Canalul Dunăre-Marea Neagră, Metroul din București, care străducesc prin grandoarea lor în suita celor peste 250 zone și platforme industriale moderne create sau intrate în funcțiune în anii care au trecut de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român. În muzeele județene, așa după

cum graficele referitoare la dezvoltarea industriei în profil teritorial sînt dublate de grafice ce cuprind indicatorii fundamentali ai dezvoltării industriei naționale, tot astfel și-au găsit loc fotografiile ale unor mari obiective naționale, dar mai ales imagini care constituie mărturie ale mutațiilor calitative intervenite în viața județelor în acest domeniu economic în perioada ultimelor două decenii. Criteriul reprezentativ ca tipuri de industrie sau cel al repartizării teritoriale ce călăuzesc activitatea muzeografică în selec-

Stația „Titan” a metroului bucureștean

tarea fotografiilor sint dublate de respectarea cerințelor estetice, de alegerea unor imagini reușite ca tehnică fotografică și, în același timp, semnificative pentru parametrii tehnologici ce stau la baza activității productive din perspectivele unității industriale. Machete și obiecte, de regulă produse cu seria zero, fac să intre în circuitul nostru muzestic, pentru generațiile de astăzi și pentru cele viitoare, creațiile talentului și inventivității tehnice românești. Inițiativa muzeelor de istorie de a stabili o strinsă colaborare cu întreprinderi industriale ce-și desfășoară activitatea în raza lor teritorială asigură o specificitate în construirea acestei secțiuni dedicate **Epocii Nicolae Ceaușescu**. În acest sens, muzele județene au reușit să valorifice, în cele mai multe cazuri, exponatele reprezentative pentru dezvoltarea economică a județului respectiv în ultimele două decenii.

Hărțile și graficele electronice au devenit și ele exponate muzeistice, de mare expresivitate. Realizate într-o manieră modernă, ele sint dovezi ale progresului și, prin mesajul pe care îl au de transmis, ele exprimă progresul. În conformitate cu o viziune științifică și, totodată, didactică, hărțile și graficele ilustrează dinamismul economiei noastre pe ramuri și în profil teritorial. În muzele județene ele indică realizările și perspectivele pe plan național și local.

Extrasele din documentele de partid, din opera teoretică a tovarășului Nicolae

Ceausescu, textele de apreciere vin să completeze imaginea de ansamblu a dimensiunilor și semnificației dezvoltării industriale a României.

O parte componentă a politicii economice a Partidului Comunist Român în făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate o constituie dezvoltarea intensivă, multilaterală a agriculturii, ca ramură de bază a economiei naționale. Astfel, în continuarea exponatelor privind dezvoltarea industrială a țării o secțiune specială cuprinde o seamă de mărturii care oglindesc principalele direcții ale politicii P.C.R. în agricultură și dezvoltarea principalelor sectoare în acest domeniu.

Evenimente politice care au implicații directe asupra conducerii științifice a agriculturii sint ilustrate prin documente, rapoarte sau cuvântări prezentate de tovarășul Nicolae Ceausescu, fotografiat. În acest context sint ilustrate congresele țărânimii, consfăturile de lucru la Comitetul Central al Partidului Comunist Român pe probleme ale agriculturii, ca și numeroasele întâlniri și vizite de lucru ale tovarășului Nicolae Ceausescu în unități și institute de cercetare din domeniul agriculturii, care constituie importante forme de dezbateri și adoptare a hotărârilor pentru transpunerea în practică a programului partidului de înfăptuire a noii revoluții agrare. De asemenea, un loc important și-au găsit legile și alte măsuri normative pentru organizarea muncii,

Construcții noi în municipiul Ploiești

programele de dezvoltare a zootehniei, de obținere a unor producții agricole sigure, de realizare a lucrărilor de irigații pe întreaga suprafață ce se justifică din punct de vedere economic. Fotografiile ale unor mari obiective sau din timpul lucrărilor agricole, grafice și tabele, machete ale unor mașini și utilaje agricole, mulajele unor tipuri noi de produse obținute în institutele de cercetări agricole constituie exponatele prin intermediul cărora și-a găsit ilustrarea muzeistică în secțiile dedicate istoriei zilelor noastre problematica dezvoltării agriculturii în ultimele două decenii. Din punct de vedere tematic s-au avut în vedere următoarele aspecte: creșterea producției agricole globale pe măsura gradului de înzestrare tehnico-materială, la nivelul cerințelor economiei naționale și al creșterii bunăstării poporului; asigurarea unui înalt randament în toate sectoarele agricole; creșterea ponderii sectorului zootehnic în structura producției agricole; folosirea rațională a pământului, realizarea unui vast program de irigații; chimizarea complexă și dotarea cu mașini și unelte în scopul extinderii mecanizării complete și al automatizării lucrărilor agricole. Decorații, diplome, steaguri și fanioane acordate unor unități agricole cooperatiste sau de stat, unor județe pentru rezultatele deosebite obținute în domeniul agriculturii, distincțiile obținute la târguri

sau expoziții internaționale sînt tot atîtea piese valoroase care ancorează și mai mult muzeul în realitatea noastră socialistă și fac ca realizatorii acestei societăți să aibă satisfacția că se pot regăsi în instituțiile noastre muzeale.

Avînd în vedere rolul științei ca factor fundamental al progresului economico-social al patriei, luptul cu tot ce s-a înfăptuit în perioada ultimelor două decenii în societatea românească poartă adine încorporată inteligența și spiritul creator al specialiștilor atît în domeniul cercetărilor fundamentale cît și în cel al cercetării aplicative, secțiile de istorie contemporană au acordat și acordă o atenție deosebită constituirii patrimoniului necesar pentru a putea ilustra funcția științei ca forță de producție. Documentele și fotografiile expuse în acest context ilustrează cadrul organizatoric creat și măsurile adoptate în vederea integrării științei și învățămîntului cu producția. Se detașează materialele privind Congresul științei și învățămîntului din noiembrie 1985 cînd tovarăsa academician doctor inginer Elena Ceaușescu a fost desemnată președinte al Consiliului Național al Științei și Învățămîntului.

Pornind de la sarcinile majore care au fost puse în fața cercetării științifice proprii, în redarea muzeistică a acestui aspect al dezvoltării societății noastre socialiste s-a urmărit evidențierea poten-

Bulevardul Banu
Manta din București

tialului material și uman de care dispune cercetarea științifică, de proiectare și inginerie tehnologică, aplicabilitatea rezultatelor cercetării științifice și eficiența lor economică.

Dezvoltarea învățământului, ca principală formă de pregătire a forței de muncă, de ridicare a nivelului de cultură generală și de specialitate a tinerii generații, este oglindită sub aspectul conținutului calitativ al procesului instructiv-educativ, al dezvoltării rețelei școlare și asigurării cadrelor didactice pentru toate formele de învățământ. Imaginile noilor unități școlare, ale laboratoarelor și atelierelor, aspectele din timpul orelor de clasă sau cele referitoare la activitățile extrașcolare sînt dublate de grafice, ca și de numeroase piese tridimensionale și alte lucrări realizate de elevi sau studenți, mărturiile ale integrării învățământului cu producția.

Un important capitol în contextul vizualizării în muzee a împlinirilor Epocii Nicolae Ceaușescu îl constituie oglindirea în întreaga ei complexitate a creșterii nivelului de trai material și spiritual, a calității vieții în societatea socialistă multilateral dezvoltată. Materialul fotografic, cît și datele statistice

Teatrul de Stat din Tirgu Mures

folosite în acest context reflectă creșterea venitului național, a veniturilor reale ale oamenilor muncii, procesul intens de urbanizare și mutațiile structurale intervenite în societatea românească în urma industrializării. Mărturiile muzeistice sînt tot atitea argumente convingătoare asupra faptului că societatea socialistă

Stațiunea Aurora, o perlă a Litoralului românesc

oferă posibilități largi de acces cetățenilor său la principalele realizări ale civilizației materiale și spirituale ale secolului nostru. Ele dovedesc că întreaga dezvoltare social-economică este subordonată și se reflectă în mod direct în creșterea generală a gradului de cultură și civilizație al oamenilor muncii, care reprezintă telul fundamental al întregii politici a partidului și statului nostru.

Cuprinzând într-o formă esențializată toate domeniile de activitate ale vieții economice, social-politice ale societății noastre și oglindindu-le într-o manieră concretizată în piese muzeistice, desigur, nici unul din muzeele de istorie județene nu poate omite reprezentarea marilor realizări obținute în dezvoltarea culturii și în răspindirea ei în rîndul maselor de oameni ai muncii. Fotografiiile unor reprezentative instituții de cultură pe plan național sau județean, afișe, cărți, publicații, variate piese tridimensionale, grafice și tablele oferă o imagine pertinentă asupra creației în domeniul artei și culturii și a largului acces al maselor la valorile cultural-spirituale. Iar materialele care ilustrează Festivalul național „Cîntarea României”, mișcare cultural-artistică și de creație tehnico-științifică

de masă, organizată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, ce cuprinde milioane de oameni ai muncii, demonstrează cu prisosință forța stimulatoră a societății noastre socialiste în afirmarea plină a tuturor talentelor și a creativității poporului. Cultivarea și respectul față de mărețele tradiții istorice și culturale ale poporului român au devenit o importanță lătură a politicii culturale a partidului și statului nostru în ultimele două decenii. Acest aspect își găsește o cuvenită oglindire în muzeele noastre. Sînt expuse fotografiile și machetele numeroaselor monumente închinare unor evenimente sau personalități marcante ale istoriei noastre naționale.

Multiple și diverse modalități de exprimare muzeistică au fost solicitate de oglindirea în muzeele județene de istorie a unor probleme majore ale vieții societății noastre cum sînt: creșterea rolului statului socialist ca stat al democrației muncitorești revoluționare, conținutul, formele și cadrul organizatoric al noului sistem al democrației socialiste care asigură participarea directă a oamenilor muncii la conducerea vieții economico-sociale. În cadrul acestor probleme se detașează ca moment, cu o realizare grafic-

arhitecturală impunătoare, alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de Președinte al Republicii Socialiste România.

Concepția partidului și statului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu despre apărarea patriei — cauza și opera întregului popor — este redată atât prin intermediul documentelor care sintetizează această concepție, cit și prin fotografii ce ilustrează preocuparea directă a președintelui Nicolae Ceaușescu, comandantul suprem al forțelor noastre armate, pentru organizarea, instruirea și înzestrarea armatei, pentru pregătirea de luptă a gărzilor muncitorești și a unităților de tineret în vederea sporirii capacității de apărare a cuceririlor revoluționare, a independenței și suveranității naționale.

În cadrul secției istoriei zilelor noastre un însemnat spațiu este rezervat politicii externe a Partidului Comunist Român și a Republicii Socialiste România, ca expresie a intereselor supreme ale poporului român, a cerințelor dezvoltării lumii contemporane. Tabele cuprinzând principiile promovate cu consecvență de partidul și statul nostru pe plan internațional, hărți și grafice referitoare la amplificarea relațiilor diplomatice și a raporturilor de colaborare economică și tehnico-științifică cu diferite state sint însoțite de imagini ce redau participarea României la activitatea Organizației Națiunilor Unite, la conferințele și întâlnirile europene pentru securitate și cooperare, la reuniuni mondiale pentru pace și dezarmare. Această politică externă activă, în promo-

varea căreia tovarășul Nicolae Ceaușescu are un rol hotărîtor, se bucură de o largă apreciere pe plan internațional, dovezi în acest sens constituind și cele peste 150 lucrări din opera tovarășului Nicolae Ceaușescu sau consacrate personalității sale apărute în peste 20 de limbi, în numeroase țări din Europa, Asia, Africa, America Latină, America de Nord și Australia.

În muzeele județene sînt expuse hărți și grafice care indică locul și contribuția județului respectiv la dezvoltarea relațiilor de colaborare economică, cultural-științifică ale României socialiste.

Mergînd în pas cu istoria zilelor noastre, muzeele înregistrează toate marile evenimente care marchează noi etape în devenirea socialistă și comunistă a societății românești. Astfel, secțiile de istorie contemporană se încheie cu prezentarea perspectivelor de dezvoltare a României pînă în anul 2 000, demonstrîndu-se că muzeele de istorie au depășit de mult funcția lor de sanctuar al trecutului; ele au devenit o oglindă a prezentului, o expresie a năzuințelor spre înaltele culmi ale civilizației viitorului.

Cel de-al 65-lea jubileu al Partidului Comunist Român prilejuiește muzeelor de istorie îmbogățirea patrimoniului pentru ilustrarea epocii contemporane, realizarea de forme și acțiuni prin care muzeografiile să răspundă tot mai mult cerințelor calității superioare ale activității politico-ideologice și cultural-educative a partidului în noua etapă a fărîmării societății socialiste multilateral dezvoltate.

RÉSUMÉ

Soulignant le fait que les musées de notre pays, en tant qu'institutions de science et de culture, ont la destination de mettre en valeur le riche et précieux patrimoine culturel national contribuant par des moyens et des formes spécifiques, à l'oeuvre vaste déployée par le Parti Communiste Roumain pour le développement et la formation d'une haute conscience socialiste des masses, les auteurs de l'article présentent le développement puissant enregistré par le réseau des musées dans l'époque inaugurée par le IXe Congrès du Parti Communiste Roumain. Ce développement s'est matérialisé tant dans l'organisation ou la réorganisation de quelques musées d'importance nationale que

dans l'actualisation ou l'extension thématique d'un nombre significatif de musées départementaux.

Se maintenant à la hauteur des tâches tracées par le Parti Communiste Roumain au réseau d'institutions culturelles éducatives, les musées d'histoire se sont préoccupés et se préoccupent à conférer, dans leurs expositions permanentes, un contour muséistique correspondant aux réalisations obtenues par le peuple roumain dans l'édification du socialisme et particulièrement aux accomplissements riches et fructueux de l'Époque Nicolae Ceaușescu. Les auteurs de l'article présentent quelques coordonnées fondamentales de la manière dont on reflète dans les musées roumains les années qui s'inscrivent dans cette époque lumineuse.

MĂRTURII DOCUMENTARE REFERITOARE LA CREAREA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

GABRIĂ SARAFOLEAN

Ca urmare a unui îndelungat proces de maturizare a mișcării muncitorești și socialiste, de clarificare ideologică și politică a proletariatului din țara noastră, în mai 1921, în condițiilor marilor bătălii sociale din România anilor 1918—1920, s-a făcut Partidul Comunist Român, eveniment de importanță epocală în istoria mișcării muncitorești și a poporului român.

Referindu-se la semnificația istorică a acestui eveniment, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, sublinia: „*În condițiile radicalizării politice tot mai profunde a maselor muncitoare, în mai 1921 a fost făcut Partidul Comunist Român — eveniment de o deosebită însemnătate pentru evoluția ulterioară a societății românești. Făurirea Partidului Comunist Român a ridicat pe o treaptă superioară lupta pentru libertate și dreptate socială, împotriva exploatării și asupririi, pentru apărarea și întărirea independenței și suveranității naționale*”¹.

În muzeele de istorie din țara noastră sunt expuse o multitudine de materiale — documente de arhivă, relatări din presa vremii, fotografii, diferite obiecte, date statistice, tabele etc. — ce reflectă procesul de făurire a Partidului Comunist Român. În cele ce urmează ne vom opri asupra citorva documente referitoare la pregătirea și desfășurarea congresului din mai 1921 care a hotărât transformarea Partidului Socialist în Partidul Comunist Român.

Puternicele bătălii de clasă din anii 1918—1920, ce au culminat cu marea grevă generală din octombrie 1920, s-au răsfrânt pozitiv asupra întregii dezvoltări a mișcării muncitorești din România, asupra evoluției și perspectivelor partidului politic al clasei muncitoare. Din

învățămintele desprinse în cursul acestor lupte, proletariatul român a înțeles că tactica preconizată de Partidul Socialist și modul său de organizare nu mai corespund noilor condiții apărute după primul război mondial în viața economică și politică a țării și că se impune o profundă reorganizare în direcția transformării sale într-un partid comunist.

Sintetizând aceste învățămintele, un manifest difuzat la sfârșitul anului 1920, de elementele de stînga din mișcarea muncitorească, aprecia: „*Din greșelile făcute, noi trebuie să tragem învățămintele pentru viitor. Lupta noastră s-a luat sfârșit. Poziția slabă trebuie întărită și armele îmbunătățite. Partidul socialist trebuie transformat într-un puternic partid politic comunist. Lași, trădătorii și neho-lăriții trebuie scoși afară din rândurile noastre. Partidul comunist este avangarda grosului armatei, a sindicatelor. O sănătoasă organizație politică ne va feri de multe greșeli și ne va învăța minuirea armelor cu mai mulți sorți de izbîndă. Un partid politic comunist ne spune că muncitorimea are de dus o singură grevă generală, adică lupta finală pentru evcrirea puterii politice — lupta pe baricade avînd de partea noastră țărănimea săracă și o parte (cel puțin) din armată. Viitoarea grevă generală trebuie să fie revoluția noastră*”².

Cristalizarea acestor concluzii s-a materializat în cadrul dezbaterilor din secțiunile Partidului Socialist ce au avut loc în lunile noiembrie-decembrie 1920 și ianuarie 1921, în urma cărora elementele revoluționare, atașate intereselor muncitorimii, au devenit preponderente în marea majoritate a comitetelor locale. Deplasarea maximă spre stînga a majorității membrilor Partidului Socialist avea să se repercuteze și la nivelul conducerii

Congresul de înființare a Partidului Communist Român reflectat în Muzeul de Istorie a Partidului Communist, a Mișcării Revoluționare și Democratice din România

centrale a partidului și a sindicatelor. Aceasta s-a reflectat, cu precădere, în timpul ședinței Consiliului general al Partidului Socialist și a Comisiei generale sindicale, desfășurate în zilele de 30 ianuarie—3 februarie 1921.

În cursul dezbaterilor din Consiliul general pe marginea situației generale a partidului și a viitorului său s-au delimitat clar trei curente: comunist, unitar-centrist și social-democrat. În legătură cu viitorul partidului, fiecare curent a propus câte o moțiune. Stînga-comunistă a propus o moțiune în care, pornind de la starea de spirit revoluționară a membrilor partidului, se sublinia necesitatea organizării partidului pe baze noi, comuniste. În acest spirit preciza că „între curentul social-democrat și cel comunist există o prăpastie de netrecut, care face imposibilă continuarea conviețuirii acestor curente în cadrul aceluiași partid și de clară:

Că partidul rămîne pe terenul indicat de primul articol al statutului votat la Consiliul general din octombrie 1920, care spune: «Partidul Socialist din România urmărește organizarea proletariatului din România pe terenul luptei de clasă și al solidarității internaționale a muncitorilor pentru cucerirea puterii politice și aplicarea dictaturii proletariatului...»

Mai declară că în cadrul concepției concretizate în acest articol intră tezele, rezoluțiile și condițiunile de admitere ale Internaționalei Comuniste și însărcinează Comitele Centrale a stîrni prin presă și prin gra ca aceste teze, rezoluții și condițiuni de admitere să fie adoptate de apropiatul congres”³.

Moțiunea social-democraților considera că singura bază de acțiune a Partidului Socialist o reprezintă programul și tactica adoptate la conferința din mai 1919. Ca atare, se cerea ca în Comitetul provizoriu al partidului și ca redactorii ai ziarului „Socialismul”, organ oficial al Partidului Socialist și al Uniunii Sindicatelor, să fie aleși exclusiv „membri ai partidului care au stat și pînă azi numai pe baza acestui program și care nu s-au pronunțat pentru adoptarea tezelor, statulelor și condițiilor de afiliere ale Internaționalei Comuniste”, considerindu-se că „orice încălcare a acestui program fie de către membri izolați, fie de către grupări pune pe acestia în afara organizației partidului socialist”⁴.

Curentul de centru a reluat teza „unității partidului” cu orice chip, propunînd următoarea moțiune:

„1. Partidul socialist activează pe baza declarației din mai 1919.

2. Se reia în secțiuni și presă discuțiunile libere asupra chestiunilor de tactică și afiliere.

3. *Comitetul Executiv provizoriu, pînă la Congres, se alcătuiește din 9 membri, aleși în număr egal din curentele manifestate în acest consiliu...*"⁵

Cele trei moțiuni au fost supuse votării obținându-se următorul rezultat: moțiunea stîngii comuniste — 18 voturi, cea a centristilor — 12 voturi, iar cea a social-democraților — 8 voturi. Văzîndu-se înfrînti, social-democrații au părăsit lucrările Conferinței, declarîndu-se în afara Consiliului general al partidului, și deci a partidului însuși.

Clarificarea survenită în cadrul Consiliului general a creat noi posibilități marii majorități a forțelor partidului de a acționa în direcția transformării întregului partid socialist în partid comunist. Luîndu-se în discuție problema afilierii la Internaționala a III-a comunistă, și deci crearea partidului comunist, prin vot, s-a fixat data acestuia la 8 mai⁶.

În apelul „Cître membrii partidului socialist și cître muncitorii din România”, Consiliul general al Partidului Socialist explica clarificarea realizată în ședința din 30 ianuarie — 3 februarie relevînd că „social-democrații au rămas credincioși ideilor lor de colaborare și compromis cu burghezia, demascîndu-se definitiv în fața maselor. O dată cu plecarea social-democraților unitatea partidului nu este atinsă”⁷.

În lunile ce au urmat s-a desfășurat o asiduu muncă de pregătire a Congresului pe toate planurile: organizatoric — alegerea delegaților, mai ales: politic — pregătirea dării de seamă, a documentelor programatice etc.; ideologic — adîncirea clarificărilor necesare unei părți a cadrelor partidului și a.

Presă socialistă, cu deosebire ziarul „Socialismul”, a desfășurat o susținută campanie de pregătire politică și ideologică a Congresului, publicînd numeroase articole în care membrii partidului li se explicau pozițiile teoretice și practice, obiectivele programului, structura organizatorică, prevederile statutului partidului de tip nou.

În articolul *Transformarea partidului nostru*, ziarul „Socialismul” aprecia că „Un partid nu devine comunist nici numai pentru că își schimbă numele și

nici numai pentru că acceptă directive. Un partid devine comunist de abia cînd el își schimbă structura și tipul de organizare, cînd dintr-un partid de cotizanți anonimi el devine un partid de proletari aleși, conștienți, conștienți, încrecați în luptă și capabili să reziste la luptă și să conducă masele mari la atac”⁸.

În ședința din 17 martie 1921, Consiliul comun al conducerii Partidului Socialist și al Comisiei generale a sindicatelor a definitivat ordinea de zi a Congresului și a stabilit normele de reprezentare la congres⁹. Pe ordinea de zi figurau următoarele probleme: 1. Darea de seamă morală și materială; 2. Raportul delegației în Rusia; 3. Alierea și programul; 4. Problema agrară; 5. Cooperativele; 6. Presa și propaganda; 7. Modificarea statutelor; 8. Chestiunea naționalităților; 9. a) Mișcarea tineretului, b)

„Socialismul” din ianuarie 1921

Partidul Socialist — Uniunea Sindicală

Convocarea

Consiliului general și Comisiei generale sindicale

Pentru ziua de 30 Ianuarie se convoca la București Consiliul General al Partidului cu următorul program:

- 1) Examinarea situației generale;
- 2) Ziarul „Socialismul”;
- 3) Fondul de program;
- 4) Alegerea comitetului.

5) Diverse.
După dispozițiile anilor statute, votate în ultimul Consiliu General la ședința a doua, acestua pot lua parte:

- a) membrii comitetului executiv;
- b) delegații ai provincialilor, aleși în congresele provinciale la 1 la 5000 membri;
- c) 2 delegații a grupului parlamentar socialist.

1) 1 delegat din partea comitetului central al tineretului;

2) 1 delegat al comitetului central al cercurilor feminine;

3) 2 delegații ai comisiei generale a sindicatelor;

4) 1 delegat al comisiei de control.

Comisiunea Generală a Sindicatelor, așa cum a fost aleasă la 10 Octombrie, este convocată la București pentru acea dată (30 Ianuarie) spre a dezbate asupra orărilor (aurelor chestiunii).

5) Examinarea situației generale;

6) Alegerea Comisiei Generale;

7) Diverse.

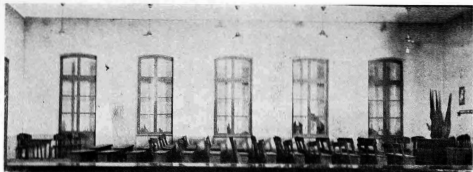
La această ședință vor lua parte și câte un reprezentant al Uniunii de Breșci.

LĂMURIRI — Cum dela ultimul Consiliu General până acum nu au putut avea loc congresele provinciale spre a se ge delegații prevăzute în punctul b. (de la Consiliu General) cu toate respective, pentru această ședință, vor alege ele pe acești delegați, în număr de proporție, arătată mai sus.

Membrii delegații sunt deosebi să strînge tot felul de date spre a putea face un raport asupra situației locale și speciale asupra punctelor din agenda cerută de comitetul provizoriu care să servească și de indicații pentru lucrarea hotărîrilor.

Membrii delegații la 10 Octombrie care vor fi implicați din lucrările împrejurătoare să ia parte la ședințele și să participe prin implințiri, sau în altă formă, pentru a avea o impresie deosebită asupra orărilor de lucru ale comitetului respectiv.

Com. te. Centrală provizorie.

Macheta sălii în care s-a desfășurat Congresul de făurire a Partidului Comunist Român în mai 1921

Alșcarea feminină; 10. Alegerea comite-
telor; 11. Diverse.

După publicarea ordinii de zi și a normelor de reprezentare, presa socialistă a publicat numeroase articole prin care organizațiilor partidului li se aduceau la cunoștință sarcinile și directivele congresului. De asemenea, era reflectată febrila activitate depusă de organizațiile partidului pentru întocmirea rapoartelor privind activitatea ce au desfășurat-o și care urmează a fi prezentate congresului, pentru alegerea delegaților și investirea acestora cu mandate imperative de afiliere la Internaționala Comunistă. Din dezbaterile ce au avut loc în ședințele secțiilor Partidului Socialist a reieșit cu claritate că, în totalitatea lor, ele s-au pronunțat pentru transformarea Partidului Socialist în partid comunist.

În urma ampleror pregătiri, Congresul general al Partidului Socialist și-a deschis lucrările în dimineața zilei de 8 mai 1921, la București, în sălile redacției ziarului „Socialismul” din str. Academiei, intrucit sediul partidului din str. Sf. Ionică nr. 12 era sigilat de autorități încă de la greva generală din octombrie 1920. După două zile, congresul și-a continuat lucrările la Clubul partidului din str. Sf. Ionică nr. 12, pe care autoritățile au acceptat să-l deschidă.

Din raportul Comisiei de validare rezultă că la congres erau prezenți delegați reprezentând 27 secțiuni cu un număr de 45 086 de membri, deținând 541 de mandate, din care 380 erau imperative

pentru afilierea necondiționată la Internaționala a III-a, 78 erau pentru afilierea cu rezerve și 82 care urmau să se pronunțe în cadrul dezbaterilor¹⁰.

Ziarul „Socialismul” în numerele din 11—14 mai 1921 a prezentat pe larg în paginile sale lucrările istoricului Congres din mai 1921.

Încă din prima zi, Congresul a adoptat mai multe moțiuni prin care delegații se pronunțau pentru amnistie, contra cenzurii și stării de asediu, transmiteau salutul lor celor închiși și celor loviți de grevă, precum și proletariatului rus care a înfăptuit revoluția socialistă. Rușine cu deosebire atenția moțiunea „Pentru pace, contra războiului” în care se spune: „Congresul partidului socialist, întrunit în București în ziua de 8 Mai 1921, considerând că războaiele duse de statele capitaliste au în realitate scopuri de pradă, de jaf și subjugare a claselor muncitoare atât în afară, cât și înăuntrul acestor state, că războaiele sînt îndreptate în primul rînd împotriva popoarelor muncitoare din propria țară și că aceeași politică războinică și antipacifică duc guvernării noastre prin diplomația lor secretă, se ridică în numele clasei muncitoare din România împotriva unei asemenea politici de provocare și ațitare la război, cere grabnică încheiere a păcii cu Rusia și Ucraina sovietică și reluarea relațiilor pașnice cu toate statele vecine”¹¹.

În darea de seamă a raportului moral, prezentată de Gheorghe Cristescu, se face o analiză a drumului parcurs de partid în anii ce au urmat terminării

primului război mondial, insistându-se asupra liniei de conduită a Partidului Socialist, asupra raportului de forțe între stînga comunistă și dreapta reformistă, raport ce se schimbă în favoarea stîngii pe măsura intensificării luptei revoluționare, în cursul căreia proletariatul român se maturiza din punct de vedere politic cerînd un partid hotărît și capabil să-l conducă la victorie.

Astfel, se arată că după Conferința partidului din mai 1919, care a adoptat un program ce cuprîdea încă unele prevederi reformiste, „semnificativ a fost faptul că imediat din toată țara au început să curgă protestele la partid contra deciziei ultimei conferințe care îi acuza că a renunțat la lupta revoluționară”, apr. cîind se că „în noul congres noi vom fixa definitiv noul program de luptă revoluționară”¹².

Discuțiile purtate asupra dării de seamă a raportului moral s-au caracterizat printr-o deosebită grijă față de îmbunătățirea întregii activități a partidului, criticîndu-se incosecvența vechiului Comitet Executiv în problemele vitale ale organizării și conducerii luptei revoluționare a clasei muncitoare, și cu deosebire în pregătirea grevei generale din octombrie 1920. Condamîndu-se tactica legalistă adoptată de Comitetul Executiv, în discuții se cerea: „Să schimbăm metoda mișcării noastre dacă vrem să ieșim de pe făgășul greșelilor de pînă acum, altfel, oricînd, urmînd aceeași cărare, va cădea în aceleași păcate, . . . să o schimbăm ca

să ieșim din acest congres mai frați și mai tari ca oricînd”¹³.

Un loc central în lucrările congresului l-au ocupat Raportul delegației care în toamna anului 1920 a fost în Rusia Sovietică pentru a discuta problema afilierei Partidului Socialist din România la Internaționala a III-a, Raportul asupra afilierei la Internaționala a III-a și programul partidului. Referindu-se la direcțiile principale ale programului partidului de tip nou, în raportul de afiliere se sublinia că „proletariatul trebuie să cucerască puterea politică și economică din mîna burgheziei, înlocuind-o prin statornicirea puterii dictaturii clasei muncitoare, singura în stare să redcă adevărata libertate mensei majorității a poporului. Nu democrația burgheză, a dictaturii proletariatului va fi aceea care va asigura triumful socialismului” și că „trebuie să luptăm în țara noastră pentru înfăptuirea societății viitoare, care nu-asta decât comunismul”¹⁴.

În privința dictaturii proletariatului se sublinia că aceasta implică „imediat exproprierea a capitalului, suprimarea dreptului de proprietate privată, muncă obligatorie pentru toți”, apreciindu-se că „fiind o stare de tranziție, ea va funcționa pînă la înfăptuirea organizației socialiste a societății și dispariția oricărui pericol de revenire a dictaturii burgheze”. Pentru înfăptuirea acestor obiective, raportul concluziona că se impune „a adopta principiile și tactica nouă Internațională, care

Unul din numerele zărilor „Socialismul” care prezintă lucrările Congresului din mai 1920

Moțiuni votate la Congresul din mai 1921

este intrinsecă și luptă pentru revoluția socială”¹⁵.

Discuțiile purtate pe marginea acestor rapoarte relevau dorința imensei majorități a delegaților ca partidul să se organizeze pe baze noi, comuniste. Ultimul delegat participant la discuții a fost Gheorghe Cristescu care a susținut raportul pentru afiliere, relevind în încheiere: „În aceste momente solemne pentru noi, să pornim cu inima și sufletul curat la luptă, care va fi grea și plină de sacrificii, dar și plină de speranțe, pentru ca în viitorul cel mai apropiat să aducem prin sacrificiul nostru dezrobirea proletariatului”¹⁶.

În seara zilei de 11 mai 1921 s-a supus la vot problema afilierii, operațiune încheiată cu următorul rezultat: 428 de voturi pentru afilierea necondiționată la Internaționala a III-a, 111 voturi pentru afilierea cu rezerve și 2 voturi informative.¹⁷ Deși o parte din delegați și-au exprimat unele rezerve față de afilierea la Internaționala a III-a se poate aprecia că în unanimitate ei au votat pentru transformarea partidului socialist în partid comunist. În acest fel, Congresul general al Partidului Socialist a consfințit înființarea Partidului Comunist Român, ceea ce a însemnat victoria concepției revoluționare, a socialismului științific, a marxism-leninismului în mișcarea muncitorească din țara noastră.

În a cincea zi a Congresului s-a trecut la discutarea proiectului de statut al partidului, a raportului asupra presei și a programului agrar. În după-amiaza zilei, în timpul discuțiilor, în sala congresului au intrat autoritățile civile și militare, arestînd pe toți delegații care au votat afilierea fără nici o rezervă. Delegații arestați au fost puși și semneze într-un proces-verbal că au votat pentru afilierea necondiționată la Internaționala a III-a, ceea ce însemna, de fapt, o a doua votare, de data aceasta în fața baionetelor, a creării Partidului Comunist Român.

Din închisoarea Văcărești delegații la Congresul din mai 1921 au adresat președintelui Adunării Deputaților o scrisoare de protest împotriva arestării lor, în care, printre altele, se spune: „Față de împrejurările în care s-a deschis congresul nostru, față de arestarea congresiștilor de către guvern și față de insultele și calomniile ce s-au răspîndit asupra partidului socialist-comunist, precum și față de menținerea noastră în închisoarea Văcărești, noi, membri delegați a 15 000 muncitori organizați și reprezentanți reali ai aspirațiilor întregii clase muncitoare din România, protestăm și facem răspunzător guvernul de clasă al generalului Averescu de a fi cîndat să ne întîndă o cursă nedemnă și de a fi întrebuițat

*toată puterea publică pentru a se răzbuina
contra unui partid politic adversar*"¹⁸.

În aceste condiții vitrege a intrat pe
scena istoriei Partidul Comunist Român,
condiții care însă nu-l vor împiedica să
se dezvolte continuu, trecind la condu-
cerea acțiunilor de luptă ale clasei mun-
citoare.

Prin întreaga sa activitate, axată pe
coordonatele majore ale evoluției Româ-
niei, Partidul Comunist Român a ridicat
pe o treaptă superioară lupta revoluțio-
nară a proletariatului român, a forțelor
democratice, continuind și ducând mai
departe glorioasele tradiții ale luptei
poporului român pentru eliberare socială
și națională, pentru fâurirea unei Româ-
nii libere și independente.

Privită într-o retrospectivă istorică,
activitatea și lupta neclătită a Partidului
Comunist Român oferă un tablou măreț
de realizări și victorii, a căror încununare

o reprezintă edificarea socialismului pe
pământul României.

Făcînd o trecere în revistă a drumului
parcurs de partidul comunist, tovarășul
Nicolae Ceaușescu, secretarul general al
partidului, apreciază: „Se poate afirma că
Partidul Comunist Român s-a identificat
între totul cu interesele vitale ale clasei
muncitoare, ale întregului popor, că în
istoria zbuciumată a poporului român nu
a existat niciodată un partid politic care
să fi scris cu oțeta abnegație interesele
întregii națiuni, ale bunăstării și fericirii
ei, ale întăririi independenței și suveran-
ității României. Tocmai de aceea Partidul
Comunist Român și-a câștigat încrederea
și respectul întregului popor, care vede
în el, în politica sa internă și externă
garanția dezvoltării continue a țării, a
ridicării gradului de civilizație și bunăstare
materială și spirituală ale maselor, a
făuririi societății socialiste multilaterale
dezvoltate și a comunismului în România”¹⁹.

NOTE

¹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul con-
struirii societății socialiste multilaterale dezvoltate*,
vol. 17, Editura politică, București, 1979, p. 280,
281.

² „Documente din istoria mișcării muncitorești
din România, 1916—1921”, Editura politică, Bu-
curești, 1976, p. 558—559.

³ „Socialismul” din 5 februarie 1921.

⁴ Ibidem.

⁵ Ibidem.

⁶ „Documente din istoria mișcării muncitorești
din România, 1916—1921”, p. 570.

⁷ „Socialismul” din 6 februarie 1921.

⁸ Ibidem, din 24 februarie 1921; vezi și „De-
cunute din istoria mișcării muncitorești din Ro-
mânia, 1916—1921”, p. 590.

⁹ „Socialismul” din 7 mai 1921.

¹⁰ Ibidem, din 11 mai 1921.

¹¹ Ibidem.

¹² Ibidem.

¹³ „Documente din istoria mișcării muncitorești
din România, 1916—1921”, p. 695.

¹⁴ „Socialismul” din 7 mai 1921.

¹⁵ „Documente din istoria mișcării muncitorești
din România, 1916—1921”, p. 43—434.

¹⁶ Ibidem, p. 723.

¹⁷ Ibidem, p. 724, 734.

¹⁸ Ibidem, p. 736.

¹⁹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul con-
struirii societății socialiste multilaterale dezvoltate*,
vol. 22, Editura Politică, București, 1982, p. 6

REZUMÉ

D'une multitude de matériels reflétant le pro-
fond processus de maturation politique et idéolo-
gique du mouvement ouvrier et socialiste de la
Roumanie des années 1918—1921, qui a rendu
possible la création du Parti Communiste Rou-
main, l'auteur choisit quelques documents relatifs
à la préparation et au déroulement du Congrès de
mai 1921. On présente les travaux de la séance
du Conseil Général du Parti Socialiste et de la
Commission Générale Syndicale de janvier-février
1921 lorsque le courant Gauche-communiste a été

vainqueur dans la dispute avec l'aile droite, sociale-
démocrate. D'autres documents se réfèrent à la
préparation et au déroulement des travaux du
Congrès du Parti Socialiste conquis pour le 8
mai 1921 qui a décidé à l'unanimité la transfor-
mation du Parti Socialiste en Parti Communiste
Roumain sur la base de l'idéologie marxiste-lé-
niste, événement d'importance retentissante dans
l'histoire du mouvement ouvrier et du peuple rou-
main.

În anii 1933—1937, autoritățile burgheze reacționare au inscenat un număr însemnat de procese politice unor cunoscuți militanți comuniști și antifasciști, care au fost judecate de tribunalele militare din București, Iași, Cluj, Craiova, Constanța, Brașov, Galați ș. a. și s-au încheiat cu condamnarea la ani grei de temniță pentru cei care, animați de un adinc patriotism, au luptat pentru apărarea drepturilor și libertăților democratice, a independenței și suveranității naționale, a integrității teritoriale a patriei, a celor mai de seamă valori ale culturii românești și universale, grav amenințate, în însăși existența lor, de fascism, cu varianta sa cea mai atroce — regimul hitlerist.

Luptătorii antifasciști, în frunte cu comuniștii, care au fost implicați în asemenea procese au dovedit curaj, dirzenie, combativitate, demascând în fața opiniei publice interne și internaționale pericolul grav pe care-l reprezenta fascismul printru pacea, libertatea și civilizația umană, au subliniat necesitatea luptei hotărâte comune a tuturor forțelor democratice și patriotice din România, în frunte cu clasa muncitoare — forța socială fundamentală a mișcării antifasciste din țara noastră și sub conducerea Partidului Comunist Român, în cadrul unui larg Front Popular Antifascist avind drept nucleu Frontul Unic Muncitoresc care constituia singura forță capabilă să bareze în mod sigur și eficace venirea la putere în România a unui regim dictatorial fascist de tip hitlerist. Militanții comuniști și antifasciști au condamnat energic și public, totodată, toleranța și, uneori, complicitatea deliberată a cercurilor guvernante și a altor partide și grupări politice burgheze — cu organizațiile de dreapta și de extremă dreaptă, în frunte cu Garda de

fier, organizație teroristă de tip hitlerist, a căror activitate era îndreptată, înainte de toate, împotriva mișcării revoluționare comuniste.

Astfel, activitatea politică curajoasă, patriotică desfășurată de antifasciștii din România, în frunte cu militanții comuniști, cu prilejul proceselor politice ce li s-au inscenat și judecat de Consiliile de război a reprezentat, de fapt, o continuare cu alte mijloace a luptei antifasciste din perioada cind se aflau în libertate, poziție ce a avut un larg răsunet intern și internațional. În cadrul unor puternice manifestații de solidaritate, forțele democratice și progresiste din țară și de peste hotare au condamnat inscenarea unor asemenea procese și au cerut achitarea acuzaților — aceștia neavind altă vină decît aceea de a-și fi ridicat răspicat glasul în apărarea intereselor supreme ale poporului român și ale altor popoare iubitoare de pace și libertate.

Unul din marile procese antifasciste din România din anii 1933—1937, cu un mare ecou în epocă, a fost procesul intentat unui grup de 21 tineri comuniști, uteciști și alți antifasciști, avindu-l în frunte pe comunistul și patriotul înflăcărat Nicolae Ceaușescu, proces ce s-a judecat fără intrerupere la Brașov în fața Consiliului de Război al Corpului V Armată, în perioada: 27 mai — 5 iunie 1936. Obiectul acestui proces politic l-a constituit activitatea desfășurată, din inițiativa și sub conducerea P.C.R., pentru apărarea drepturilor și libertăților democratice, pentru realizarea unui larg Front Popular Antifascist. În ordonanța definitivă de trimitere în judecată au existat peste 150 de „capete de acuzare” cei judecați fiind calificați drept „*dușmani temuți*” ai ordinii sociale burgheze și

acuzăți de „complot împotriva siguranței statului”, de „apartenență la organizații politice comuniste interzise prin lege”, de „deținerea și difuzarea de materiale conspirative”, de „arborarea de steaguri roșii”, de „participarea la întruniri ilegale” etc.

Cele mai multe dintre acuzații îl priveau pe tânărul comunist Nicolae Ceaușescu, care, deși împlinise numai 18 ani la 26 ianuarie 1936, îndeplinea din anul 1935, din însărcinarea conducerii P.C.R., funcția de secretar al Comitetului Regional Prahova al Uniunii Tineretului Comunist¹. Tânărul militant al P.C.R., care căpătase o bogată experiență politică activând ca reprezentant al tineretului în Comitetul Național Antifascist, prin însușirile sale, verificate în practică — fermitate, combativitate și principialitate, un deosebit simț organizatoric —, a devenit în scurt timp unul din conducătorii luptei revoluționare și antifasciste a tineretului din județele Prahova și Dimbovița, intrate în raza teritorială a regiunilor Prahova ale P.C.R. și U.T.C. Paralel cu înființarea de noi nuclee uteciste, un obiectiv important era și cel privind intensificarea activității de organizare a tineretului în cadrul Blocului Democrat — organizație legală de masă democratică, antifascistă aflată sub conducerea directă a P.C.R. și care a jucat un rol însemnat în lupta pentru realizarea Frontului Popular Antifascist în România. În cele două județe se desfășurau, totodată, numeroase întruniri și ședințe conspirative, erau arborate steaguri roșii, erau larg răspindite manifeste și broșuri comuniste — numai cele confiscate de jandarmi cu ocazia arestării grupului de tineri comuniști, uteciști și antifasciști judecați la Brașov însumau peste 80 de titluri². Această bogată activitate revoluționară a îngrijorat autoritățile locale din cele două județe care au ordonat postului de jandarmi din comuna Ulmi, județul Dimbovița, să aresteze, în ziua de 15 ianuarie 1936, în această localitate pe comunistul Nicolae Ceaușescu, împreună cu ceilalți uteciști și antifasciști pe care-i conducea în lupta revoluționară. Instrucția procesului a durat circa 5 luni, acuzații fiind maltratați de anchetatori

Tovarășul Nicolae Ceaușescu în anul 1936

fără ca prin aceste mijloace josnice, brutale să poată infringe voința de luptă a celor arestați, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Judecerea procesului a început în dimineața zilei de 27 noi 1936, în fața Consiliului de Război al Corpului V Armată din Brașov — unde era în vigoare de circa trei ani starea de asediu. Din cei 25 de martori citați de apărare au fost prezenți la proces 17, iar din cei 37 de martori ai acuzații s-au prezentat 19, mulți dintre aceștia fiind agenți ai ordinii publice. Apărarea a solicitat amânarea judecării procesului până la aducerea tuturor martorilor, dar tribunalul militar a respins cererea hotărând continuarea procesului. În același timp, apărarea a precizat că este necesar să fie citați și alți martori, ținind seama că „la instrucția preliminară făcută de jandarmi, inculpaților li s-au smuls declarații. Primele declarații sînt în contradicție cu declarațiile făcute la cabinetul de instrucție.

MPRESII DELA UN PROCES

CURRENTUL

Nr. _____ din 20. 5. 1936

Procesul unor comuniști la Brașov

Ziua II-a

BRASOV, 20. — Se știe se des- Toți au negat că li se în-
 tate la ora 9 dim. are procesul. pînă.

Procesul unor comuniști la Brașov

Ședința de după amiază

Ședința de după amiază a ince-
 put la ora 4.

Apărarea a ridicat un incident

Relatări din presa vremii

Teroarea exercitată asupra acuzaților a fost atât de grozavă încît acuzații Ionescu aîncercat să se sinucidă". Avocații apărării au solicitat aducerea în fața instanței de judecată a petiției colective a celor judecați prin care „cer să se facă cercetări, deoarece au fost maltratați la prima instrucție”³.

Începînd cu ziua de 28 mai s-a trecut la interogarea acuzaților, în frunte cu tinărul comunist Nicolae Ceaușescu, care, prin cuvîntul lor, au demonstrat că sînt victimele unei inscenări judiciare, pornind de la faptul că lupta împotriva pericolului fascismului și războiului nu constituie o vină, au demascat metodele brutale folosite de anchetatori⁴.

Atît instrucția, cît și desfășurarea procesului au evidențiat cu putere calitățile cum sînt: curajul, fermitatea, patriotismul celor

judecați, trăsături ce caracterizează în primul rînd pe comunistul Nicolae Ceaușescu care a avut rolul principal în orientarea politică a acestui proces, în organizarea și conducerea acțiunilor revoluționare ce au făcut obiectul înscenării judiciare de la Brașov, din mai-iunie 1936. Activitatea politică revoluționară desfășurată de tinărul comunist Nicolae Ceaușescu a fost caracterizată de comisarul regal în ultima zi a dezbaterilor procesului în felul următor: „Nicolae Ceaușescu, în vîrstă de 18 ani, domiciliat în București, strada Vasile Lascăr, este un membru activ, agitator și bun propagandist comunist și antifascist, cunoscut de multă vreme ca alure de organele Siguranței și ale Justiției”⁵.

Organele de anchetă au cerut forurilor centrale ale aparatului de represiune date suplimentare despre activitatea revoluționară anterioară desfășurată de tinărul comunist Nicolae Ceaușescu. Răspinzînd acestei solicitări, Prefectura Poliției Capitalei a trimis anchetatorilor un raport detaliat privind activitatea revoluționară desfășurată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, raport din care aflăm următoarele: „Nicolae Ceaușescu, fiul lui Andrușa și Alexandra Ceaușescu, plugari din comuna Scornicești-Olt, figurează în cazierul Direcției Generale a Poliției ca unul ce militează în mișcarea comunistă încă de la

vîrstu de 14 ani, fiind arestat și judecat în mai multe rînduri după cum urmează: — În anul 1933, cu adresa nr. 109592 a fost înaintat Parchetului Tribunalului Ilfov, pentru acte de sabotaj și indemn la grevă, făcute printre lucrători, judecat și achitat.

— În cursul lunii iunie 1934 a fost arestat de către Consiliul de Război al Corpului 1 Armată Craiova, avînd asupra sa un număr de 22 de liste de subscripție și proteste semnate de membrii organizațiilor comuniste din Capitală, el fiind trimis ca delegat al organizațiilor comuniste din București, la Craiova, pentru a face declarații favorabile ceșerîștilor implicați în rebeliunea de la Atelierele Grivița și fiind înaintat cu acte de anchetă Parchetului

Tribunalului Dolj, afacerea a fost clasată și lăsat în libertate.

În anul 1934 a fost arestat de Prefectura Poliției Municipiului București și înaintat Consiliului de Război al Corpului II Armată pentru răspunderea de manifeste revoluționare, comuniste...⁶

Din ziua a patra a procesului — 30 mai 1936 — a început audierea martorilor apărării și ai acușării. Din depozițiile martorilor apărării, ca și din pledoariile avocaților apărători a reieșit în mod convingător totala nevinovăție a acușătorilor, caracterul procesului de înșecare politică anticomunistă, au fost demascate public metodele brutale folosite de anchetatorii jandarmi și militari împotriva tinerilor comuniști și antifasciști în frunte cu Nicolae Ceaușescu⁷.

În ședința din 30 mai a procesului antifascist de la Brașov, militantul comunist de frunte Nicolae Ceaușescu a luat cuvântul și a declarat în numele celorlalți inculpați că în timpul instrucției procesului acușării au fost maltratați. Pentru această atitudine curajoasă și fermă, Nicolae Ceaușescu a fost judecat și condamnat pe loc de Consiliul de Război la 6 luni închisoare și la interdicția de a mai participa la dezbaterile procesului, pentru „vina” de a fi „ultrajiat” tribunalul militar prin această atitudine justă, fiind adus la proces doar în ultima zi, cînd s-au pronunțat sentințele⁸. De asemenea, tinutul comunist Nicolae Ceaușescu a precizat incompetența tribunalului militar de a judeca acest proces, spunînd: „Nu aveți dreptul să ne judecați. Completul de judecată nu reprezintă voința poporului ca să ne judece pe noi, faptele noastre nu contravin intereselor poporului, nu pot fi încredințate ca atare”⁹.

Într-un amplu reportaj intitulat: *Muritorii în fața justiției militare. Cum decurg dezbaterile procesului de la Brașov*,¹⁰ transmis direct din sala de judecată, în ziua de 3 iunie 1936, de un corespondent al cotidianului „Zorile”, comentîndu-se cele întimplate în ziua de 30 mai în cadrul procesului antifascist de la Brașov, se demascau, între altele, samavolnicile săvirșite de anchetatori asupra acușătorilor, fapte puse în lumină și de un mare număr

de martori ai apărării care „pe lingă că au dat referințe bune asupra comportării celor acușate, au afirmat cu tărie, sub prestare de jurămînt în fața Consiliului de Război, că la cercetările preliminare cei arestați au fost schingiuiți în bătaie, loviți grav și maltratați”¹¹. La începutul acestui reportaj se fac următoarele aprecieri în legătură cu desfășurarea și semnificația acestui răsunător proces antifascist: „De mai bine de o săptămînă se deapănă în fața Consiliului de Război al Corpului V Armată de la Brașov firul unei drame extrem de emoționante. Ea s-ar putea intitula, însă, tot așa de bine: «O anchetă cu huz» sau: «Năstrușnică invenție a unui plutonier», dacă nu ar fi în joc viața a 21 de tineri țărani și muncitori de cea mai adevărată spîță românească”¹².

În ședința din 4 iunie a procesului a avut loc susținerea recluzitorului de către comisarul regal și a pledoariilor apărării¹³, care au fost redate de unele mari cotidieni ale vremii în edițiile din ziua de 6 iunie 1936 sub titluri cum au fost: *Procesul de la Brașov. Recluzitorul comisariatului regal*, în ziarul „Dimineața”; *Procesul muncitorilor de la Brașov. Recluzitorul. Pledoariile apărării*, în cotidianul „Zorile”; *Procesul comunistilor de la Brașov. Ziua VIII-a*, în ziarul „Uni-versul”, cu orientare de dreapta, anti-

Clădirea Corpului V de Armată Brașov, unde-a judecat procesul antifasciștilor din mai-iunie 1936

comunistă, care a redat mai larg recluzitorul comisariatului regal, declarîndu-se de

acord cu conținutul acestuia, și foarte sumar pledoariile apărării.

În rechizitoriul său, comisarul regal a rețut acuzațiile neintemeiate la adresa celor 21 de tineri comuniști și antifasciști cuprinse în ordonanța definitivă de trimitere a lor în judecată, dar a fost nevoit să recunoască, între altele, marea influență a P.C.R. în rindurile tineretului, arătându-se în acest sens, că: „Din manifestele existente aci drept corpuri delictive evidențiază lupta dusă pentru cîștigarea tineretului prin crearea de noi nucleu comuniste sub egida diverselor organizațiuni politice”¹⁴ (adică a unor organizații legale, democratice, de masă aflate sub conducerea, îndrumarea sau influența P.C.R. — n.a.).

În pledoariile lor, avocații apărării au demonstrat nevinovăția acuzaților, cerînd achitarea acestora de tribunalul militar, au subliniat caracterul de inscenare politică al procesului de la Brașov. Este deosebit de important faptul că unii avocați ai apărării au evidențiat și argumentat necesitatea obiectivă a existenței și activității mișcării comuniste, subliniind că literatura comunistă — incriminată în instanță — „este un reflex al s'ărilor de aci. O mișcare politică, chiar desființată prin legi sau măsuri administrative poate fi împiedicată de la existența ei publică și legală. Nu poate fi însă desființată efectiv. O acțiune politică a cărei legitimitate nu stă în ambiția omenească, ci însăși în legile de existență și dezvoltare a societății omenești poate fi stinjenită, împiedicată, dar nu poate fi desființată. Ea corespunde unei realități antagonice și de luptă a forțelor societății însăși. De la existența în sine a acestei literaturi pînă la atribuirea ei, și prin aceasta, la o vină penală este o cale lungă pe care, spre a o străbate, este nevoie ca acuzarea să-și prezinte dovezile”¹⁵. A fost subliniată, totodată, legitimitatea activității mișcării antifasciste, ca o reacție firească în fața pericolului tot mai grav al fascismului și războiului imperialist.

Ultima ședință a procesului politic de la Brașov — a IX-a — a avut loc în ziua de 5 iunie 1936, cînd s-a dat cuvîntul, în replică, comisarului regal și apărării,

precum și acuzaților. Comisarul regal s-a menținut pe pozițiile exprimate în rechizitoriul său din 4 iunie, dar a trebuit acum să facă unele concesii în sensul că a ccrut circumstanțe atenuante pentru unul din acuzați și achitarea unora dintre cei judecați — fapt ce a însemnat o recunoaștere deschisă a nevinovăției acestora. În ultimul lor cuvînt, din nou, acuzații au subliniat legitimitatea luptei revoluționare și antifasciste. Deși a fost de mai multe ori întrerupt și amenințat de instanța militară de judecată, tînărul și dirzul revoluționar Nicolae Ceaușescu nu s-a lăsat deloc intimidat, transformînd ultimul său cuvînt la proces într-un aspru rechizitoriu la adresa politiciii guvernului față de tineretul țării.

În ciuda lipsei dovezilor vinovăției acuzaților. Consiliul de Război al Corpului V Armată din Brașov a condamnat un număr de 14 militanți comuniști și antifasciști la pedeapsă care însumau 14 ani închisoare, 280 000 lei amendă și 45 de ani interdicție politică. O dovadă a rolului principal avut în acest proces de comunistul Nicolae Ceaușescu o reprezintă și faptul că i s-a dat pedeapsa cea mai grea: 2 ani închisoare, la care s-au adăugat și cele 6 luni de închisoare la care a fost condamnat în timpul procesului — în ziua de 30 mai 1936 — pentru atitudinea sa curajoasă, fiind singurul dintre acuzați căruia nu i s-au scăzut din pedeapsă cele aproape 5 luni petrecute în beciurile jandarmeriei din comuna Ulmi și din Tirgoviște în timpul anchetei; a mai fost, totodată, condamnat la un an domiciliu obligatoriu în satul natal, Scornicești, și la plata unei amenzi de 2000 lei¹⁶. Neînfricatul comunist Nicolae Ceaușescu a fost internat în fioroasa închisoare Doftana, în perioada: 15 august 1936 — 8 decembrie 1938¹⁷, unde regimul aspru nu i-a putut infrînge voința de luptă. Anii grei petrecuți în colectivele de militanți revoluționari, comuniști internți, care au dus la călirea sa revoluționară pentru noi lupte împotriva exploatareii capitaliste, pentru drepturi și libertăți democratice, pentru o lume mai bună, au fost cu vie emoție și prețuire evocați de tovarășul Nicolae Ceaușescu în ianua-

rie 1978 cu prilejul festivităților ocazionale de sărbătorirea a 60 de ani de viață și a peste 45 de ani de activitate neîntreruptă în mișcarea revoluționară din România, ciud, în *Cvintarica roșie cu acest prilej*, a subliniat că: „Lupta revoluționară, viața în colectivele din închisori și lagăre au constituit o înaltă școală de pregătire ideologică, de educare și formare în spiritul principiilor eticii și echității socialiste și comuniste. Activiștii revoluționari, comuniștii puncau mai presus de orice interesele maselor populare, lupta împotriva asupritorilor; ei renunțau la tot, împărțind de multe ori între ei ultima bucată de piine, dar făceau sus stăcazul luptei revoluționare”¹⁸.

Atit în timpul instrucției și desfășurării acestui proces, cit și în perioada imediat următoare, o serie de organe de presă democratice, antifasciste, centrale românești ale vremii, de mare tiraj și cu răspindire în toată țara au relevat semnificația politică deosebită a procesului judecat la Brașov, între 27 mai și 5 iunie 1936, în cadrul căruia s-a remarcat cu putere figura luminoasă de comunist dirz și neînfricat, de patriot inflăcărat a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Astfel, în articolul *Impresii de la un proces*¹⁹, apărut în ziarul „Cvintul liber” se arată că prin profunzimea gândirii sale politice, prin atitudinea antifascistă fermă, prin patriotismul său fără margini, în pofida faptului că atunci, în 1936, era foarte tânăr, Nicolae Ceaușescu a dovedit „o inteligență de o maturitate surprinzătoare”.

La rindul său, ziarul „Știința” — organul central de presă al P.C.R., care apărea în condițiile grele ale ilegalității partidului, sublinia că: „La Brașov se desfășoară un proces care constituie cea mai mare bătălie de joc adresată poporului muncitor. În același timp, la Craiova, Iași, București, sînt condamnați muncitorii și muncitorii pentru că au luptat contra ofensivei patronale, pentru un trai omniens, contra fascismului și războiului”²⁰.

Aprecieri asemănătoare au fost făcute într-un amplu articol de fond intitulat semnificativ: *Procese și procese*²¹, apărut în cotidianul „Zorile”, în care este condamnată energetic și argumentat tole-

ranța manifestată de justiția bargheză reacționară față de elementele de extremă dreaptă, ale căror procese se incheiau de obicei, cu achitarea acuzațiilor sau cu condamnări simbolice. *„De local însă se întrebăm — se afirmă în articol — tot așa se întâmplă și în procesele stîngii? Cu procesele stîngii?”* (Adică procesele înscenate militanților comuniști și antifasciști cum a fost și cel de la Brașov din 1936 — n. a.). *Exact invers. Așa, de pildă în chiar clipa de față, se găsesc înaintea instanțelor militare trei pricini similare la Brașov, la Iași și Craiova, . . . Degeaba veți căuta în aceste procese ale stîngii ceea ce veți găsi din belșug în acelea ale drepte. Nici unul dintre aceia care se află pe banca acuzațiilor la Brașov, la Iași sau la Craiova n-au tras cu arma în autoritatea constituită; nici unul nu se face pasibil de a fi instigat la omor sau de a fi incendiat la rebeliune; nici unul n-a fost prin subminind siguranța statului, sau tulnăvindu-l acțiuni sedicioase; nici unul n-a ucis vre-un prefect de poliție sau pe un prim-ministru în funcțiune; nici unul n-a fost descoperit făcînd apologia crimei sau cîntînd ditiramburi simbricate Germaniei revanșarde. Toțișii, ei au fost trași în fața judecării și vor fi, firește, sancționați la ani grei de temniță, fiindcă au dosarș godel, albe. Să recunoaștem însă minca și șubinciumul consilierilor de război, care sînt puși în dificila situație de a se ocupa de procesele acestea. Fiindcă e tîrziu mai ușor să acșiți un înfractor dovedit, decît să condamni un nevinovat; și asta e cazul cu pricina stîngii”*.

La rindul său, gazeta antifascistă „Arena” sublinia baza de masă a mișcării antifasciste din România, fapt că fascismul este impopular în rîndurile majorității covârșitoare a poporului român, realitate dovedită, între altele, de marele număr de procese antifasciste judecate în toată țara, de puternica solidaritate cu luptătorii comuniști și antifasciști implicați în aceste procese a unor largi cercuri ale opiniei publice interne și internaționale. Astfel, în numărul din 31 mai 1936, gazeta „Arena” scria următoarele în legătură cu procesul politic ce se judeca la Brașov: „Nici muncitorii petrolști din Prahova și Dimbovița nu sî-

mai puțin prigoaniși și oropsiți. Nici lupta lor pentru o pîine mai puțin amară, mai puțin udă de lacrimi și sînge, pentru libertăți cetățenești și pentru a scăpa de slăbire excepționale, cu care guvernul îi gratifică cu o dilecțiune particulară, nu scapă de urgia guvernului. Nici acești muncitori n-au lipsit de la lupta împotriva guvernului Tătărescu — asigurînd victoria Frontului Popular în alegerile comunale din Ploiești și pentru toate acestea răsplăta n-a întîrziat. În fața Consiliului de Război din Brașov se află 19 petroliști în frunte cu Ceaușescu. Numărul, proporția și împrăștierea proceselor antifasciste în toate colțurile țării dovedesc că de împopular este fascismul în părțile populare românești, că e de vie și de neînfricată dorința de luptă împotriva tendințelor hitlero-fasciste. Sîntem deci în așteptamentul marii mulțimi cănd cerem stîngerea proceselor antifasciste și amnistie pentru antifasciști”²².

Cu luptătorii comuniști judecați și condamnați în procesul de la Brașov s-au solidarizat și o serie de personalități ale mișcării antifasciste și antirăzboinice mondiale, opinia publică democratică în general. De exemplu, cunoscutul scriitor antifascist francez Romain Rolland, la o săptămîină după pronunțarea sentinței în procesul de la Brașov, într-o telegramă trimisă primului ministru al României — Gh. Tătărescu, scria următoarele: „În spiritul celor mai adevărați prieteni din Europa (ai poporului român—n.a.), vă rugăm stăruitor de a pune capăt acestor scandaloase abuzuri care aduc un prejudiciu incalculabil României”²³.

O expresie a importanței deosebite a procesului politic antifascist de la Brașov, din mai-iunie 1936, o constituie și faptul trimiterii în sala de judecată, de cele mai de seamă cotidiene centrale românești ale vremii, de corespondenți speciali care au relatat în paginile acestor ziare desfășurarea zilnică a procesului, relatări ce erau însoțite, de multe ori, de comentariile și aprecierile proprii ale redacțiilor organelor de presă respective.

În istoria mișcării muncitorești și antifasciste din România, procesul politic de la Brașov, din mai-iunie 1936, constituie un moment important, bogat în multiple

semnificații, el contribuind la creșterea stării de spirit antifasciste a maselor populare și a prestigiului P.C.R. în rîndurile poporului român, la amplificarea gradului de participare a forțelor democratice și patriotice la lupta împotriva pericolului fascismului și războiului, pentru apărarea libertății și independenței patriei, luptă ce va fi încununată prin victoria insurecției din August 1944, care a marcat începutul revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din România, al unei noi ere de profunde transformări democratice, revoluționare, socialiste pe pămîntul românesc.

Referindu-se la activitatea sa revoluționară din anii grei ai ilegalității Partidului Comunist Român, pentru care a fost condamnat de tribunalul militar din Brașov în anul 1936, la rolul pe care l-a avut această activitate în formarea sa ca militant comunist, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea, în ianuarie 1978, că: „Pentru un fiu al țărănilor și muncitorilor nu există o altă cale decît calea luptei împotriva asupririi, pentru răsturnarea jugului burghezo-moșieresc, pentru o lume mai dreaptă și mai bună. Astfel, la vîrsta de 16 ani am devenit activist al Tineretului Comunist, al partidului — revoluționar de profesie — cum se spunea. Deși eram încă tânăr, partidul mi-a încredințat sarcini de răspundere atît în mișcarea antifascistă, cît și în conducerea organizațiilor de tineret din Oltenia și Prahova. Cu toate că aceștia au fost ani grei de luptă și de înfruntare cu aparatul de reprimare burghezo-moșieresc, trebuie să mărturisesc acum că-i consider cei mai frumoși ani din viața mea de activist revoluționar, din întreaga perioadă de apartenență la mișcarea revoluționară, la Partidul Comunist Român.

Au urmat apoi anii de închisoare, la Brașov și Doftana, rîntilivirea cu unii militanți din activitatea trecută, cunoașterea a noi militanți ai partidului. Acești ani au constituit ani de puternică școală revoluționară atît pentru mine, cît și pentru alții alți militanți comuniști, revoluționari și democrați”²⁴.

La împlinirea a 50 de ani de la acest important eveniment politic în viața României din perioada interbelică, în anul când sărbătorim 65 de ani de la fărâșirea P.C.R., putem aprecia procesul antifascist judecat la Brașov între 27 mai și 5 iunie 1936, drept un moment istoric cu valoare de simbol în dezvoltarea mișcării revoluționare și antifasciste din România, în istoria poporului român.

Procesul antifascist de la Brașov, din mai-iunie 1936, întreaga luptă antifascistă și antirăzboinică dusă de forțele democratice și patriotice din România, în frunte cu clasa muncitoare și sub conducerea Partidului Comunist Român, oferă profunde învățăminte pentru politica prezentă și viitoare, în sensul de a milita consecvent pentru a nu mai permite niciodată reînvierea fascismului — dușmanul de moarte al păcii și libertății popoarelor, al civilizației umane, de a lichida organizațiile neofasciste, neonaziste, teroriste care au început din nou să iasă la lumină în unele țări capitaliste și care folosesc aceleași metode brutale, condamnate de istorie, ca și fascismul, în frunte cu varianta sa cea mai feroce — regimul hitlerist, care a declanșat cea de-a doua conflagrație mondială, urzind înrobirea și chiar distrugerea unor popoare întregi.

Comunistul neînfricat și patriotul înflăcărat, care s-a afirmat cu putere în timpul procesului politic antifascist de la Brașov din anul 1936 ca un luptător ferm, neabătut împotriva fascismului agresiv, tovarășul Nicolae Ceaușescu este conducătorul iubit și stimat de astăzi al Partidului Comunist Român și al statului nostru socialist, personalitate de seamă a lumii contemporane, căruia, odată cu Congresul al IX-lea al partidului, din iulie 1965, îi revine rolul hotărâtor în elaborarea și aplicarea politicii interne și externe a României socialiste, de făurire cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și comuniste pe pământul românesc, a unei lumi mai bune și mai drepte, a unei lumi a păcii și colaborării egale între toate popoarele și națiunile planetei noastre. Cele mai mari realizări în toate domeniile de activitate din

întreaga istorie a patriei noastre au fost obținute în noua perioadă istorică inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R., numită de întregul nostru popor, cu legitimitate și mândrie patriotică: „Epoca Nicolae Ceaușescu”. Transpunerea în viață a istoricelor hotărâri și directive privind dezvoltarea economică-socială a României în cincinalul 1986—1990 și, în perspectivă, până în anul 2000, adoptate de Congresul al XIII-lea al P.C.R. și având drept obiectiv strategic fundamental împlinirea neabătută a Programului partidului, va ridica patria noastră pe noi trepte ale civilizației socialiste și comuniste, va duce la realizarea unei noi calități a muncii și a vieții pentru toți cetățenii țării, fără deosebire de naționalitate.

NOTE

¹ În legătură cu problematica referitoare la procesul antifascist de la Brașov din mai-iunie 1936 a se vedea Olimpiu Măteșescu, Stelian Neagoe: *Ani de luptă comunistă*, Edit. politică, București—1982, p. 69—143; Michel P. Hamelet, *Nicolae Ceaușescu. Biografie și texte selectate*, Edit. politică, București—1971, p. 21—27. Traducere din limba franceză a lucrării lui Michel P. Hamelet, intitulată: *NICOLAE CEAUȘESCU, AVEC SES TEXTES ESSENTIELS*, Editions Seghers, Paris, 1971, Collections „Destins politiques”; Olimpiu Măteșescu: *Un episod semnificativ al luptei forțelor democratice antifasciste pentru apărarea intereselor vitale ale poporului* (Articol apărut în revista „Era socialistă”, nr. 10/1981, p. 23—25); Idem, *Neînfricatul în lupta revoluționară, în apărarea libertății și independenței patriei* (în „Știința” din 27 mai 1976, p. 3); Silviu Achim: *O pagină eroică din cronica luptei antifasciste* (în „Știința”, I, (1981), nr. 12, 055 din 27 mai, p. 3); Relatări ample, zănice, au apărut despre desfășurarea și semnificația politică a procesului antifascist de la Brașov în marile cotidiane cu orientare burgheză-democratică cum au fost ziarele: „Dimineața” și „Zorile” importante aprecieri juste și informații au apărut și în unele gazete antifasciste aflate sub îndrumarea P.C.R., cum au fost: „Cuvântul liber” și „Arena”; unele informații au apărut și în cotidienele cu orientare de dreapta, anticomunistă: „Universul” și „Curentul”.

² O. Măteșescu, Stelian Neagoe: *Op. cit.*, p. 98—103.

³ „Dimineața”, 32 (1936), nr. 10570 din 29 mai, p. 14.

⁴ *Ibidem*; vezi și *Ibidem*, nr. 10571 din 30 mai, p. 17; nr. 10572 din 31 mai p. 12 și nr. 10573 din 1 iunie, p. 18.

⁵ Citat după: O. Măteșescu, Stelian Neagoe: *Op. cit.*, p. 117.

⁶ *Ibidem* p. 106—107.

- ⁷ „Dumineța”, 32(1936), nr. 10573 din 1 iunie, p. 18; Ibidem nr. 10574 din 2 iunie, p. 8; Ibidem, nr. 10576 din 4 iunie, p. 16; Ibidem, nr. 10577 din 5 iunie, p. 7.
- ⁸ „Dumineța”, 32 (1936), nr. 10573 din 1 iunie, p. 18; „Zorile” 11(1936), nr. 387 din 1 iunie, p. 7; „Universul”, 53(1936), nr. 146 din 1 iunie, p. 10.
- ⁹ „Scinteia”, I. (1981), nr. 12055 din 27 mai, p. 3.
- ¹⁰ „Zorile”, 11 (1936), nr. 391 din 5 iunie, p. 4.
- ¹¹ Ibidem
- ¹² Ibidem
- ¹³ „Dumineța”, 32 (1936), nr. 10578 din 6 iunie p. 4; „Zorile”, 11 (1936), nr. 392 din 6 iunie, p. 5; Vezi și: „Universul”, 53 (1936), nr. 154 din 6 iunie, p. 6.
- ¹⁴ „Dumineța”, 32 (1936), nr. 10578 din 6 iunie, p. 5.
- ¹⁵ Ibidem
- ¹⁶ „Dumineța”, 32 (1936), nr. 10579 din 7 iunie, p. 8; „Zorile”, 11 (1936), nr. 393 din 7 iunie, p. 3.

¹⁷ Vezi O. Matichescu, Stelian Neagoe: *Op. cit.* p. 134—143

¹⁸ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, Vol. 15, Edit. politică, București — 1978, p. 442

¹⁹ „Cuvîntul liber”, 111 (1936), nr. 31 din 6 iunie, p. 2. Articolul este reprodus integral și de Michel-P. Hamelot, *Op. cit.*, p. 24—26

²⁰ Vezi O. Matichescu, Stelian Neagoe: *Op. cit.*, p. 124—125

²¹ „Zorile”, 11 (1936), nr. 394 din 8 iunie, p. 1

²² „Arona”, I (1936), nr. 7 din 31 mai, p. 3

²³ Vezi O. Matichescu, Stelian Neagoe: *Op. cit.*, p. 126

²⁴ Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la adunarea festivă prilegiul de sărbătorire împlinirii a 60 de ani de viață și a peste 45 de ani de activitate revoluționară, 25 ianuarie 1978*, Edit. politică, București — 1978, p. 11—12

RÉSUMÉ

A partir d'un riche matériel documentaire, l'auteur de l'article présente l'un des grands procès antifascistes de la Roumanie des années 1933—1937 qui a eu un large écho à l'époque, à savoir le procès intenté à un groupe de 21 jeunes communistes, membres de l'Union de la Jeunesse Communiste et d'autres antifascistes, dirigés par le communiste et le patriote ardent Nicolae Ceaușescu. Ce procès a eu lieu sans interruption à Brașov, devant le Conseil de Guerre du Corps V Armée, du 27 mai au 3 juin 1936.

L'objet de ce procès politique fut constitué par l'activité déployée, à l'initiative et sous la direction du Parti Communiste Roumain, pour la défense des droits et des libertés démocratiques, pour la réalisation d'un large Front Populaire Antifasciste.

Au 50e anniversaire de cet important événement politique de la vie de la Roumanie pendant la période de l'entre-deux-guerres, le procès antifasciste de Brașov est apprécié comme un moment historique à valeur de symbole dans le développement du mouvement révolutionnaire et antifasciste de Roumanie, dans l'histoire du peuple roumain.

O dată cu făurirea Partidului Comunist Român, în 1921, cînd în sala Congresului se aflau și artiști, între care apare semnificativ numele lui Camil Ressu, filonul umanismului și militantismului artei noastre dobîndește noi valențe etice și de atitudine socială, în pas cu evoluția istorică a dezvoltării mișcării rîncitoarești și a stării sociale a țărînimii. Influența comunistilor asupra artei interbelice apare evidentă în numeroase opere inspirate din principalele manifestări ale luptelor muncitorești din această perioadă.

În esență, se continuă o valoroasă tradiție a civismului și militantismului artei românești moderne, care se constituie, sub influența idealurilor progresiste din secolul trecut, în procesul marilor aspirații de unitate și independență națională, de luptă pentru dreptate și emancipare socială.

Legăturile dintre trăirile artistului și universul social transpar încă din opera lui Aman, Grigorescu și Andreescu, evidente atît în dragostea pentru oamenii și frumusețile peisajului românesc, cît și prin oglindirea artistică a unor momente cruciale din istoria țării ca Unirea Principatelor de la 1859 și cucerirea independenței de stat, în 1877. Aman a dedicat o impresionantă suită de compoziții istorice ideii luptei poporului pentru dobîndirea independenței naționale, iar Grigorescu a glorificat momentul cucerii independenței în opere de înaltă tensiune emoțională și patriotică, atîngînd una din culmile creației sale artistice.

Acastă tradiție umanistă, militantă, ce reflectă progresele societății românești, se dezvoltă cu semnificații noi în opera lui Ștefan Luchian, Octav Băncilă,

Dan Hatmanu, *Portretul Ionușului Nicolae Ceaușescu*

Nicolae Vermont, Jean Al. Steriadi, Camil Ressu, Francisc Șirato, Iosif Iser, Ștefan Dimitrescu și Nicolae Tonitza, artiști care dezvoltă aspecte noi din problematica socială a țărînimii și a mișcării muncitorești. În condițiile creșterii contradicțiilor sociale, artiștii oglindesc în operele lor starea dramatică a țărînimii și procesul de conștientizare a mișcării muncitorești.

În compoziția *La împărțitul porumbului*, Ștefan Luchian dezvoltă starea grea a vieții țaranilor dintr-un sat din preajma Bucureștilor, înainte de singerosul an 1907, anunțînd prin atitudinea dirză a grupului de țărani, înfățișați într-un

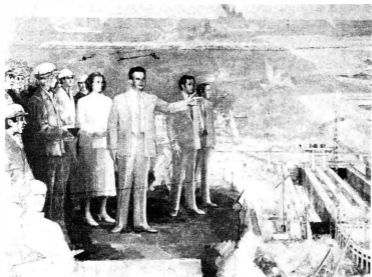
Vladimir Șetran, Ion
Bițan, *Vizita*

moment de revoltă tăcută, dramaticele evenimente ce vor urma curînd. Octav Băncilă, prin ciclul 1907 și *Grevistul*, realizează o suită de pinze în care își manifestă atitudinea socialistă în slujba luptei pentru dreptate socială a tîranilor și muncitorilor, artistul făcînd parte dintre cei dintîi pictori români cu vederi socialiste, atașat deschis luptei muncitorilor, alături de care a participat la intruniri și manifestații politice. O asemenea atitudine este evidentă și la Nicolae Vermont, atît în numeroasele desene de critică socială, publicate în presa progresistă, cit și în unele pinze cu subiecte din viața muncitorilor, de pildă *Coșarul*, și o serie de scene din lumea săracă a periferiilor bucureștene. Una dintre pinzele antologice pe teme muncitorești este *Hawali în portul Brăila* de Jean Al. Steriadi, pictorul fiind un atent observator al realităților sociale de la începutul veacului nostru, cînd se afirmă tot mai puternic noua clasă muncitorească.

În același sens, se remarcă activitatea de desenatori a pictorilor Camil Ressu, Ștefan Dimitrescu, Iosif Iser, Francisc Sirato, Nicolae Mantu și Ary Murnu,

care publică desene demascatoare a tarelor regimului burghezo-moșieresc, ulterior fiind și autori ai unor suite de pinze pe teme sociale, țărănești și muncitorești. Ștefan Dimitrescu a realizat în timpul războiului o emoționantă pinză, intitulată *Morții de la Cașiu*, în care surprinde o scenă cu o familie de țărani, victimă a unui bombardament german, exprimîndu-și revolta împotriva ororilor războiului. Dacă Grigorescu a pus în evidență vitalitatea și forța morală a țaranului român, iar Luchian și Băncilă au dezvăluit dramele lui în ajun de 1907 și în timpul răscoalelor, Ștefan Dimitrescu sesizează procesul de transformare a țaranului din proletar agricol în proletar industrial în pinzele sale cu miniere, în care apar, de fapt, țărani în costume specifice deveniți muncitori în exploatarea miniere din județul Hunedoara și alte zone ale țării.

De asemenea, Nicolae Tonitza, atît ca desenator, cit și ca pictor se situează pe poziții înaintate de critică socială, demascînd ororile și dramele războiului, militînd pentru luptele muncitorilor în

Ion Negreșteanu, *Vizită de lucru*

anii care au precedat făurirea Partidului Comunist Român.

Adesea s-a interpretat greșit și exagerat de unii istorici și critici că arta noastră interbelică s-ar fi izolat total de problematica socială. Pe lângă grafică militanță, publicată în presa de orientare progresistă, sub influența comuniștilor, grafică de înaltă ținută politică și artistică, în pictura noastră interbelică se remarcă importante compoziții pe teme sociale, inspirate din viața țărănilor și a muncitorilor. De pildă, Camil Ressu a pictat impunătoare pinze ca *Mocanii din Vlaicu*, *Cosași odihnându-se*, *Odihnă la câmp*, fiind preocupat, în același timp, de proiecte de compoziții murale cu scene din viața muncitorilor, cu o vădită semnificație simbolică, într-o interpretare nouă a conceptului de Dreptate, pusă în slujba muncitorilor și țărănilor. El se oprește la scene de muncă (*Lucrători în port*, *Atelier de fierărie*), făcând dovada unei adânci înțelegeri a tematicii sociale. De asemenea, Alexandru Phoebus se oprește la scene monumentale cu muncitori și aspecte sociale din viața cartierelor muncitorești, iar Aurel Popp și Nicolae Cristea pictează cu precădere subiecte din viața și munca proletarilor, fiind artiști ce se

Ștefan Szönyi, *Tipografie ilegală*

dedică total și conștient idealurilor clasei muncitoare.

Tematica socială a preocupat totdeauna pe marii noștri pictori, aceștia trăind și oglindind în opera lor principalele evenimente istorice ale României moderne, evenimente care au condus la

Octav Băncilă, 1907

făurirea României socialiste de azi prin luptele dramatice și dirze ale muncitorilor comuniști înainte de 1944. Aceste nobile tradiții umaniste, militante sînt dezvoltate cu forțe sporite pînă în zilele noastre.

Pentru evoluția artei românești contemporane, un moment de referință îl reprezintă expozițiile „Flacăra” și „Anuala de stat”, din 1948, care au prilejuit o luare de atitudine nouă în regruparea forțelor artistice cu un efort de conștiință colectivă. Atunci și-au dat mina toate generațiile de artiști, în rîndul cărora Jean Al. Steriadi, Camil Ressu, Iosif Iser, Nicolae Dărăscu, Dimitrie Ghiăț — străluciți reprezentanți ai perioadei interbelice — asigurau continuitatea cu marile tradiții plastice românești moderne, oferind pilde de probitate și atitudine artistică pentru generațiile tinere. S-au manifestat atunci pictori ca Alexandru Ciucurencu, autorul unor pinze importante, de pildă *Republica*, *Ana Ipătescu*, dovedind noile posibilități de abordare și exprimare într-un limbaj expresiv, modern, în domeniul compoziției sociale și istorice. Se mai remarcă pictorii Catul Bogdan cu pinza *Santierul*

de la *Ronal*, Gheorghe Șaru cu lucrarea *Spre abataje*, Eugen Popa cu pinza *Țărani și muncitori la colectarea grîului*, ca și alți numeroși artiști, angajați cu luciditate în noul „program de valori ilustrative” cu o tematică bogată și generoasă, axată pe imperativele sociale ale epocii, centrată pe problematica cea mai acută a evenimentelor contemporane.

Deceniul '50—'60 reprezintă o etapă a asumării unei noi conștiințe sociale, a revitalizării tematice, în sensul încorporării unor noi semnificații istorice ce conferă operei de artă noi virtuți de funcționalitate socială. Acum se formează și se definește prima generație de pictori ai anilor republicii, generație ce cuprinde diverse vârste de artiști, care își afirmă maturitatea în cuprinsul unei societăți în plin dinamism al prefacerilor fundamentale, cînd se schițează elementele constitutive ale culturii artistice românești contemporane. Este etapa cînd se impune o lărgire a sferei artistice în raport cu expansiunea culturală, cu nevoia de democratizare a culturii, cînd se pune problema creșterii responsabilității creatorilor față de nevoile și setea de cultură a maselor populare. Pe lângă progresele evidente în genurile graficii, în acești ani se articulează sensurile profunde organice ale direcțiilor valorice ale picturii de șevalet, picturii monumentale, sculpturii și artelor decorative.

Deși prin cernerea timpului, o cantitate de lucrări nu a rezistat criteriului calității valorice, esențial rămîne faptul că în această etapă s-au produs clarificări fundamentale în orientarea generală a artelor noastre plastice contemporane. Prin noile generații de pictori s-a promovat o atitudine antiretorică, firească, cu o notă de sinceritate și prospețime ce vitalizează și refortifică mișcarea noastră plastică. Se afirmă tot mai consecvent tendința lucidă de reevaluare a tradițiilor medievale și cuceririlor picturii noastre moderne ca și nevoia de asimilare a marilor valori ale tradiției europene.

În asemenea condiții se manifestă o creștere a conștiinței datoriei civice și o încredere sporită în virtuțile artei noastre

Ștefan Luchian, *La împărțitul porumbului*

Jean Al. Steriadi, *Hamali în port*

de a răspunde năzuințelor prezentului, spiritului culturii noastre contemporane.

În ultimele două decenii, pictura noastră atinge o etapă a deplinei maturități, de evoluție complexă și armonioasă, în care își găsesc ponderea temele de substanță social-istorică, în opere de largă respirație picturală și de profundă semnificație ideatică.

Readucerea în actualitate a picturii istorice reinscrie pe coordonate largite și îmbogățite tematica inspirată din luptele eroice ale poporului nostru, din zbuciumata noastră istorie, marcată de mari

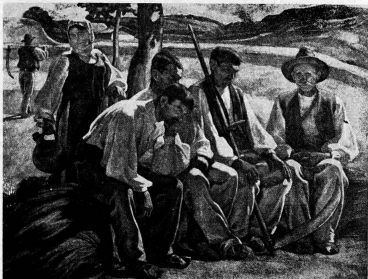
evenimente care oglindesc evoluția milenară a trecutului nostru.

O serie de importante pinze, semnate de Alexandru Ciucurencu, Ștefan Szőnyi, Corneliu Baba — pictori din generația virstnică — constituie baza de probitate artistică și de conștiință patriotică de la care au pornit generațiile tinere.

Printre subiectele inedite sînt cele inspirate din trecutul de luptă al mișcării noastre muncitorești. Lucrări importante pe asemenea teme sînt semnate de Alexandru Ciucurencu (*13 Decembrie, Dof-tana*), Ștefan Szőnyi (*Bobilna, Tipo-*

Gavril Miklossy,
Grivița 1933

Camil Ressu, *Cosași
odihnindu-se*

grafie ilegală), Gavril Miklossy (*Grivița 1933*), Ștefan Constantinescu (*Eliberarea*), urmați de generațiile noi, tinere și de elevii lor. Se remarcă Virgil Almășanu, Brăduț Covaliu, Eugen Popa, Traian Brădean, Constantin Piliuță, Lazăr Iacob, Ion Sălișteanu, pictori care aduc un plus de prospețime și de expresivitate, în spiritul unor încercări noi,

indrăznețe, în comunicarea mesajului ideatic.

Expozițiile din 1964 și 1967, urmate de cele aniversare, închinatelor unor evenimente de însemnătate națională, cum sînt cele prilejuite de aniversarea a 50 de ani de la făurirea statului român modern, de comemorarea glorioaselor și eroicelor lupte ale ceferiștilor și petroliș-

Florin Șubăț, *Gărua muncii țărăști*

tilor din 1933, a semicentenarului Partidului Comunist Român, pun în evidență substanțialele progrese ale picturii istorice românești din ultimele două decenii. În această direcție problematică, de sporire a picturii pe teme social-istorice, se mai remarcă artiști ca Florin Niculiu, autorul unor portrete istorice (*Mihai Viteazul*, *Constantin Brâncoveanu*, *Nicolae Bălcescu*), Sabin Bălașa (*Străbunii*, *Bălcescu al acestui pământ*, *Lupeni 1929*), Octav Grigorescu (*Scrisoare de la Herodot*, *Dimitrie Cantemir*, *23 August*), Ion Stendl (*Cavalerul trac*, *Dimitrie Cantemir*, *Pașoptiștii*), Vasile Celnare (*1848*), Constantin Nițescu (*Horia*, *Cloșca și Crișan*, *1877*, *Greva petroliștilor — 1933*) și încă alți pictori care au ilustrat cu numeroase lucrări epopeea națională.

Alte importante pinze, realizate în ultimul deceniu, oglindesc glorioasele fapte și mărețele cuceriri ale istoriei prezente ca o consecință firească și logică a istoriei noastre milenare. Se poate afirma că, în zilele noastre, pictura românească a atins o înălțime cota valorică, o dezvoltare armonioasă și echilibrată, cu realizări remarcabile în portret, compoziția social-is-

torică, scene de muncă inspirate de pe șantierele patriei, progrese ce reflectă principalele direcții de orientare ale artei noastre contemporane, angajată cu întreg potențialul ei creator în slujba unui mesaj de profundă semnificație ideatică. Apare evident faptul că arta noastră contemporană exprimă în mod elocvent adevărurile fundamentale ale epocii noastre, sintetizând în mod sugestiv o nouă conștiință asupra istoriei, într-o viziune filosofică, politică și patriotică de inspirație realistă ce i-au deschis largi orizonturi de afirmare.

Reflectând marile cuceriri ale **Epocii Nicolae Ceaușescu**, artiștii din toate generațiile elogiază biruințele omului contemporan. Între portretele și compozițiile reprezentative se detașează cele dedicate conducătorului partidului și statului nostru. În numeroase opere sînt omagiați tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, reprezentați în atitudini de profundă semnificație umană și în momente importante din viațele de lucru în mijlocul oamenilor muncii din toate zonele țării. Sînt opere realizate de pictori ca Ion Băbuș, Vladimir Șetran, Traian

Alexandru Phoebus, *Oameni muncii* (Fotografie de Cornelia Șoană)

Brădean, Dan Cristian Popescu, Lazăr Iacob, care se remarcă îndeosebi prin

portrete expresive, monumentale. De asemenea, se remarcă și alte ample compoziții, semnate de Eugen Palade, Constantin Nițescu, Vasile Celmare, Doru Rotaru, Eftimie Modileă, Zamfir Dumitrescu și alții. Sabin Bălașa și Constantin Piliuță au realizat câteva impunătoare compoziții de semnificație istorică. Primul înfățișează pe tovarășul Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în mijlocul tinerei generații, sugerând perspectiva luminoasă a viitorului, deschisă patriei noastre de **Epoca Nicolae Ceaușescu**.

Cel de-al doilea îl reprezintă pe tovarășul Nicolae Ceaușescu la tribuna Marii Adunări Naționale, cu însemnele prezidențiale, în calitate de ilustru conducător ce continuă tradiția marilor voievozi ca Mircea cel Mare, Mihai Viteazul, Alexandru Ioan Cuza.

Privită în evoluția ei, pictura românească modernă și contemporană reflectă vocația artiștilor noștri de a exprima în operele lor realitățile social-politice ale istoriei noastre, atașamentul lor patriotic față de marile aspirații ale poporului nostru.

RÉSUMÉ

La peinture roumaine de nos jours continue une tradition valeureuse du civisme et du militantisme de notre art moderne, étant affirmée sous l'influence des idéaux progressistes du siècle passé, dans le processus des grandes aspirations pour l'unité et l'indépendance nationale, dans la lutte pour la justice et l'émancipation sociale. L'œuvre d'Amân, de Grigorescu, d'Andreescu exprime d'une manière éloquente le sentiment de la participation patriotique aux grands événements de la création de la Roumanie moderne, reflétant l'amour à l'égard des hommes et des habitants de la patrie.

Au début de notre siècle, par l'entremise de Luchian, de Băncău, de Steriadi, de Sîrabo, de Tonitza, de St. Dumitrescu, les traditions humanistes et patriotiques du siècle passé s'enrichissent de nouvelles significations sociales-politiques, reflétant la situation toujours plus difficile des paysans et le développement du mouvement ouvrier. Ils prennent attitude vis-à-vis des événements dramatiques de 1907 et militent pour les droits des ouvriers qui s'affirment en tant que classe sociale toujours plus puissante et dont l'évolution détermine la création du Parti Communiste Roumain en 1921.

Dans la période de l'entre-deux-guerres, à côté des arts graphiques militants, on remarque la

peinture à thématique sociale dans l'œuvre de Bessu, de St. Dumitrescu, de Tonitza, de Sîrabo, de Phoebus, de N. Cristea et d'auteurs, dans ces œuvres significatives qui constituent une base solide pour la promotion d'un art civique, militant, qui se développera après le 23 Août 1944. Ces nobles traditions humanistes, militantes sont reprises avec des forces accrues dans les années de la construction socialiste. Dans cette époque, prend contour une nouvelle conception artistique simultanément avec le dynamique des modifications fondamentales de la société roumaine contemporaine. On constate un accroissement de la conscience du devoir civique dans l'esprit des aspirations du présent, conscience reflétée dans des œuvres de large respiration picturale et de profonde signification idéatique. Dans les deux dernières décennies notamment, à l'., Epoca Ceaușescu, se développe de préférence la peinture à thèmes sociaux-historiques qui donne naissance à des œuvres exprimant de manière éloquente les grandes vérités de l'histoire contemporaine et synthétisant suggestivement et à un niveau artistique élevé, les idéaux et les aspirations pour la paix et le progrès de notre peuple.

GRAFICA ROMĂNEASCĂ SUB SEMNUL MARILOR REALIZĂRI ALE SOCIALISMULUI

MARICA GIBGORESCU

Pe fundamentul momentului istoric unic la care participă întreaga națiune, în omagierea eforturilor fericit îngemănate la 8 mai 1921, s-a creat ocazia rememorarii, într-o privire de ansamblu, a creației artistice contemporane, martor entuziast și activ al tuturor evenimentelor parcurs. Între celelalte genuri plastice, grafica s-a impus printr-o imperativă și stringentă angajare, motivată și de limbajul ei specific, de resursele tehnice accesibile și posibilitățile de difuzat, de asimilat în pagina scrisă, în tipar.

Panorama graficii românești contemporane ilustrează istoria României de azi în toată desfășurarea sa ascendentă, victorioasă.

O schiță retrospectivă a expozițiilor care s-au succedat în ultimele două decenii în Muzeul de Artă al Republicii Socialiste România demonstrează, cu tărie, rolul de avangardă jucat de grafica noastră în transmiterea directă, operativă a unui mesaj militant, constructiv în evoluția societății noastre, către faza ei actuală, multilateral dezvoltată.

Privită istoric, retrospectiv, tema graficii militante românești debutează cu precădere în publicațiile progresiste ale timpului și poartă semnătura unor artiști de seamă precum: Constantin Jiquidi, Henrik Dembitzki, Nicolae Măntu, Ary Murnu, Françoise Șirato, Nicolae Vermont.

În perioada dintre cele două războaie mondiale când mișcările sociale capătă un caracter organizat și urmăresc scopuri bine definite, iar succesiunea momentelor solicită antrenarea forțelor progresiste, grafica înregistrează, cu virulență și sete de adevăr, tot spectrul evenimentelor. Artiști prestigioși ca Nicolae Tonitza, Iosif Iser, Aurel Jiquidi, Aurel Mărculescu, Nicolae Cristea, Vasile Dobrian mărturisesc în grafica lor, în desene și

gravuri de factură expresionistă, protestul lucid față de înjustețea existentă, avatarurile și pregătirile de război, raliindu-se totodată ideilor înaintate ale clasei muncitoare, luptei desfășurate pentru dreptate și libertate socială.

O frescă cuprinzătoare a graficii militante românești de la începuturi și până în deceniul al șaselea a format obiectul unei bine documentate expoziții care a avut loc la Muzeul de Artă în anul 1961. Expoziția „Grafica militanță”, întregită de un catalog exhaustiv, a rămas ca un element de referință prin bogăția de informații conținute și prezentate într-un mod științific.

Din trecutul glorios de luptă al poporului nostru, temele victoria asupra fas-

Silvia Bălan, *Fetița cu pomurulul (kosen)*

Simona Runcan, *Lansarea la apă a unui nou vas* (gravură în metal)

cismului și cucerirea independenței de stat a României, moment crucial în istoria patriei, sînt ilustrate prin creații din epocă, ca și prin lucrări evocatoare, realizate ulterior. Cu ocazia aniversării a 40 de ani de la gloriosul eveniment, în mai 1985, au fost reunite într-un ansamblu expozițional numeroase opere de grafică care au dezvoltat progresiv elementele definitorii ale acestei teme unice.

Alături de lucrări bine cunoscute care au devenit efigii reprezentative ale luptei proletariatului, cum sînt: *Internaționala* de Aurel Jiquidi și *Glasul nostru e glasul istoriei* de Vasile Dobrian, demascarea nazismului ce amenința pacea lumii este întreprinsă cu mijloacele caricaturii politice practice cu strălucire de un B'Arg, Ross, Gion, Anestin.

Sucesiunea istorică, demascarea pericolului înaintării cămășilor brune, sabotarea mașinii de război fasciste, înfringerea inamicului, eliberarea și refacerea țării au găsit în creațiile evocatoare, sugestivă în creațiile unor artiști dintre care amintim: Vasile Lazăr, Paul Erdős, Marcel Chirnoagă, Geta Brătescu, Constantin Baci, Mircea Dumitrescu, Constantin Pohrib.

O contribuție de seamă la marcarea rolului artiștilor plastici în susținerea

Constantin Baci, *Manifestație* (desen)

idealurilor societății socialiste în țara noastră a rezultat și din sinteza artistică realizată cu prilejul jubileului aniversării Republicii, în anul 1972. Expoziția, purtînd titlul „25 de ani de artă plastică românească”, a făcut posibil un bilanț rodnic, util și eficient privind înaintarea societății noastre. Propunîndu-și să illustreze istoria obiectivă a socialismului prin istoria specifică a artei, expoziția a reușit să-și susțină programul prin lucrări reprezentative. După cum se arată și în prefața catalogului: „... demonstrația

Octav Grigorescu, *Zborul* (gravură în metal)

Gheorghe Ivancenco,
Șantier naval (gravură în metal)

pe care o propune această expoziție este că înaintarea noastră spre socialism, spre idealurile socialismului și spre asimilarea acestor idealuri a fost servită întotdeauna de cele mai bune dintre talentele artei noastre”.

Pe aceleași coordonate ideatice, scoțind în valoare contribuția artiștilor desenului, muzeul a prezentat într-o suită bogată: „Aspecte ale desenului românesc contemporan”, prilejuită de acțiunile dedi-

cate întimpinării Congresului al XI-lea al P.C.R.

Efigia expoziției a fost redată printr-o imagine evocatoare: un muncitor desfășoară steagul roșu al partidului în ziua memorabilă de 23 August 1944. Desenul lui Constantin Baciu restituie printr-o imagine simplă măreția momentului istoric unic. Ca pagină de început, lucrarea introduce simbolul ei: investigarea realității se poartă sub semnul deschiderii

Geta Brătescu, *Cursa Scintei* (linogravură)

tuturor acelor forțe creatoare în măsură să participe la progresul societății contemporane.

Artiștii reprezentanți, precum pictorii: Corneliu Baba, Horea Bernea, Traian Brădean, Henri Catargi, Florian Niculin, Viorel Mărginean, Constantin Piliuță și graficienii: Constantin Baciu, Florica Cordescu, Octav Grigorescu, Vasile Kazar, Ligia Macovei și Mariana Petrașcu, gîndesc desenul în calitatea sa de confesiune intimă, alăturînd, totodată, mărturisirea lor angajării lucide în problematica timpului. În procesul creator întreprins, ei folosesc creionul ca pe un instrument de disecție: secțiunile realității se relevă succesiv.

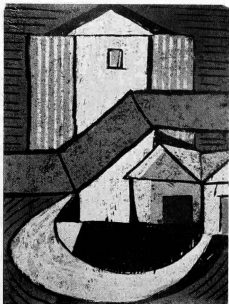
Una din problemele cele mai acute ale lumii contemporane, în a cărei soluționare România are un aport însemnat, pacea

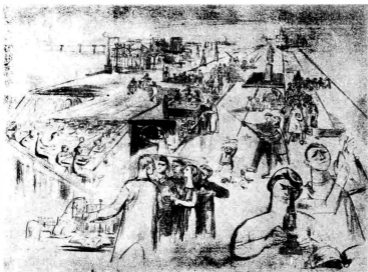
lumii, există în preocupările artiștilor plastici. O frescă ilustrativă a fost realizată în anul 1982 prin expoziția de grafică: „Pacea, bunul cel mai de preț al omenirii”. Urmărind adecvarea clară și fermă la subiectul propus prin prezentarea unor lucrări care își asumă întregul propozițiile tematicii, organizatorii au căutat să creeze un ansamblu în strînsă legătură cu evoluția fenomenului artistic românesc.

Pacea, ca o înfirmare a războiului între popoare, este pe plan cultural un termen atotcuprinzător, definibil prin alte cuvinte la fel de vaste cum sînt: existența, universul. Ciclul vieții pașnice, natura regeneratoare, construcțiile oamenilor, faptele lor de bine sînt motive principale pentru ilustrarea înțeleșului de pace.

Reprezentarea dragostei de pace a fost atribuită, printr-un transfer simbolic, porumbelului. Motivul a căpătat o circulație mondială și a fost adoptat de către o seamă de graficieni militanți prin asocierea lui cu copilul, femcia, expresii ale inocenței perpetue. Fiînd ales ca efigie a expoziției, el revine ca un leitmotiv,

Vasile Dobrian, *Turbiva Roșie* (gravură în lemn)

Corina Beiu Anghelută,
Pentru pace (gravură în
metal)

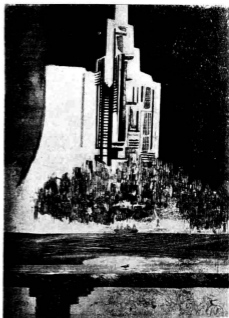
invocind aspirația plenară a omului spre o viață luminoasă.

Deopotrivă, pacea poate fi sugerată prin optimismul pe care îl inspiră natura însufletită, tinerețea în desfășurare, munca dinamică, familia. Inseși titlurile lucrărilor sînt evocatoare în acest sens: *Dorim pace* (Mariana Petrașcu), *Bucuri de primăvară* (Vasile Kazar), *Lumini peste pod* (Iulia Hălăncescu), *Viață fericită* (Corina Beiu Anghelută), *Treptele vîntului* (Janos Benesik), *Cîntecul copiilor pentru părinți* (Mircea Dumitrescu), *Dimineața* (Ana Iluț), *Casa florilor* (Marica Kopacz), *Pace pe ogăre* (Ilian Olariu), *Copiii toți desenează* (Andras Szanto).

În continuarea firească a etalării realizărilor societății noastre, se cere demascarea avatarurilor războiului care amenință prezentul, împiedicînd cursul firesc al vieții.

O serie de lucrări fac apel la solidaritate în fața pericolului iminent al unui nou dezastru. În aceste cazuri expresia devine incisivă, puternică, gravă, asemenea hotărîrii de a rezista amenințării.

Privită în evoluția sa, tema anti-războinică este mărcată prin exemple majore: ciclul *Cîntec împotriva morții* (Florica Jebeleanu), *Bombardament* (Ligia

Emilia Dumitrescu, *Orașul și Dinărcă* (gravură în
metal)

Macovei), *Marca războiului* (Marcel Chirnoagă), *Memento* (Theodora Moisescu Stendl).

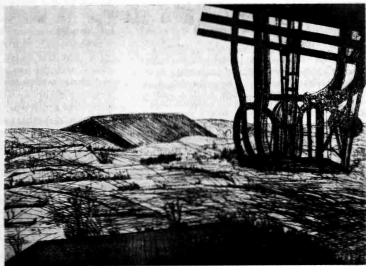
La Szaa, *Portret de fetiță* (litografie)

eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944 au fost desfășurate în două ample expoziții la a 35-a aniversare și mai târziu la a 40-a aniversare.

De fiecare dată, întreg ansamblul a fost conceput ca o proiecție deschisă a istoricului eveniment, ca o epopee a faptelor care s-au succedat. Parcursul urmărit este acela al marcării evenimentelor esențiale și a telurilor celor mai de seamă care au conferit în final înfrățirea României de azi.

Problematica revoluționară mărturișește un angajament total în direcțiile trasate de partid, artisticul și politicul fiind într-o profundă coerență și reciprocitate.

Implicate în traiectoria ascendentă a vieții noastre, gravurile, desenele și afișele angajează un comentariu dinamic, grafica fiind militantă prin trimiterea la pagina scrisă, la foaia multiplicată și pusă în largă circulație.

George Leolea, *Obiect industrial în peisaj* (gravură în metal)

Sinteze artistice dintre cele mai cuprinzătoare în ceea ce privește oglindirea de către grafica contemporană a înfățișărilor realizate în urma revoluției de

Lectura începe prin consemnarea faptelor de luptă care au pregătit și continuat insurecția: partidul în ilegalitate, sacrificiul partizanilor, infringerea dușmanilor, sărbătorirea eliberării și mersul

Ana Jaba Popa, *Mormona parcului* (1970) în metal

înainte pînă la victoria finală. Temele enunțate și prin titluri, reprezentînd chemările acelei perioade revoluționare, sînt abordate divers, într-un limbaj incisiv, robust, în măsură să restituie elumul revoluționar al epocii.

Doză litografică, *Predarea puterii și România liberă*, din ciclul *A fi — Nu sîndeu*, redau concentrat momente semnificative, exprimate și prin folosirea verbului ca indicator al prefecțiilor petrecute.

Succesiunea parcursului evocă: sfîrșitul asuprii, abolirea monarhiei și instaurarea Republicii, actul revoluționar de la 11 iunie 1948, memorabilele evenimente de refacere a țării, realizările primelor planuri cincinale. Lucrări contemporane epocii sau ulterioare au înregistrat trăsăturile efortului inițial la care au fost mobilizate toate forțele patriei. Chipuri de munceri, figuri de activiști, muncitori angajați în munca de educare, muncitori instalînd lumina la sate — evocă oamenii timpului și faptele lor magnifice.

Trepte spre lumină (Eraclide Vreme Xenu), lucrare simbolică, exprimă ascensiunea dinamică a societății socialiste românești în devenire, fiind conturate di-

rectiile principale ale dezvoltării acestuia. Operele create aberdează, în forme specifice exprimării contemporane, problematica vastă a lumii noastre. Situațiile, realizările concrete consumate și traiectoria ultimului deceniu, ca și sintezele emblematiche ale scopurilor propuse sînt transpuse în imagini expresive clare, definitive. „*Construim o societate socialistă multilateral dezvoltată*” este leghenda ciclului de afișe realizate de un colectiv de graficieni, exprimînd conținutul programului trasat de Congresul al XI-lea al P.C.R.

Tabloul vast al înfăptuirilor realizate cuprinde imaginile unor importante complexe industriale, baraje, combinate siderurgice, chimice, șantiere navale, ca și reprezentarea progresului științei în multe domenii. Agricultură figurează nu numai în înțelesul unei abundențe plenate dar și prin ceea ce a produs nou: introducerea mecanizării. Supus aceluiași procesului, peisajul citadin apare în alcătuirile sale dinamice.

Viața în formele sale noi, grija pentru om, pentru copii, cultivarea sportului combaterea a tot ceea ce poate distruge existența, libertatea și demnitatea oame-

Feszty Ladislau, *Fetița cu porumbelul* (gravură în metal)

nilor se înscriu deopotrivă în tematica operelor de grafică contemporană.

Expunerea desfășurată a schimbărilor și înnoirilor aduse prin cei patruzeci de ani de libertate a exprimat, totodată, un omagiu adus Congresului al XIII-lea al P.C.R., moment crucial în istoria țării.

Un loc de frunte în expoziție, constituind de fapt axul ei compozițional, îl ocupă chipul luminos al tovarășului Nicolae Ceaușescu, ctitorul României moderne, comunistul de omenie, înconjurat de copii, de oameni ai muncii, de întreaga națiune, în lucrări de înaltă ținută artistică, ce evocă momente din vastă și neobosită activitate a secretarului general al partidului.

Concentrată în ample expoziții realizate de muzeu, martor activ al prezentului dinamic, grafica contemporană românească se dovedește ancorată în problematica timpului și participă la edificarea noii societăți socialiste, la formarea omului nou al zilelor noastre.

RÉSUMÉ

Dans cet article, intitulé suggestivement „Les arts graphiques roumains sous le signe des grandes réalisations du socialisme”, on précise que ces arts ont représenté un témoin actif et enthousiaste des événements, s'imposant par un engagement impérieux et urgent, les arts graphiques roumains contemporains illustrant l'histoire de la Roumanie d'aujourd'hui dans son développement ascendant, victorieux.

Un regard historique rétrospectif montre que le thème des arts graphiques militants roumains débute dans les publications progressistes de l'époque et porte la signature de quelques artistes de marque: Constantin Ijquide, Henrik Dernbitzki, Nicolae Mantu, Ary Murnu, Francisc Șirato, Nicolae Vermont.

Dans la période de l'entre-deux-guerres, des artistes de prestige tels Nicolae Tonitza, Iosif Iser, Aurel Ijquidi, Aurel Mărculescu, Nicolae Cristea, Vasile Bobrian avouent leur proteste dans des dessins et des gravures de facture expressionniste, adhérant aux idées avancées de la classe ouvrière, à la lutte pour la justice et pour la liberté sociale.

On mentionne quelques expositions de référence organisées le long des années par le Musée d'Art

de la R.S. de Roumanie „Les arts graphiques militants”, „25 années d'arts plastiques roumains”, „Aspects du dessin roumain contemporain”, „La paix, le bien le plus précieux de l'humanité”.

Parmi les artistes et leurs créations représentatives, l'auteur mentionne, entre autres, les peintres Corneliu Baba, Horea Bernea, Traian Brădean, Henri Catargi, Florin Niculin, Viorel Mărginean, Constantin Piuliță et les graphiciens Constantin Baciu, Florica Cordescu, Octav Grigorescu, Vasile Kazar, Ligin Macovei, Mariana Petrașcu.

La problématique révolutionnaire abordée dans les arts graphiques contemporains atteste un engagement total dans les directions tracées par le Parti, l'artistique et le politique se trouvant dans une cohérence et une réciprocity profondes.

Impliquées dans la trajectoire ascendante de notre vie, les gravures, les dessins et les affiches donnent naissance, par leur langage spécifique, à un commentaire dynamique qui rend en essence l'élan révolutionnaire même de l'époque et ils prouvent d'être ancrés dans la problématique contemporaine.

OMAGIUL MUZEELOR LA ANIVERSAREA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

ANUL I 1981

Asemenea întregii noastre națiuni, comuniștii, toți lucrătorii din muzele României socialiste au întâmpinat aniversarea a 65 de ani de la făurirea glorioasă a Partidului Comunist Român cu înflăcărat clan patriotic, cu vibrantă angajare revoluționară, expresie vie, puternică, a unității indestructibile a tuturor fiilor patriei în jurul partidului — forța politică conducătoare a societății noastre socialiste —, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În această perioadă deschizătoare de ample orizonturi, cind poporul român, într-o unică voință, este antrenat cu toată capacitatea și energia, potrivit hotărârilor istorice ale Congresului al XIII-lea, în realizarea obiectivelor celui de-al optulea cincinal, prin care țara noastră va urca trepte de progres și civilizație spre culmile comunismului, mureșul jubileu al partidului a prilejuit tuturor făuritorilor de valori materiale și spirituale — așa cum s-a subliniat în ședința din 7 martie 1986 a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. — afirmarea și mai puternică a forței lor creatoare, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan, a programelor de dezvoltare economico-socială a patriei.

Îndeplinindu-și cu strălucire misiunea istorică, afirmându-se puternic drept continuator al celor mai înaintate tradiții de luptă ale poporului român, conducind și unind masele largi ale țării — clasa muncitoare, țărâtimea, intelectualitatea — în marile bătălii împotriva exploatării, a războiului și fascismului, pentru eliberare socială și națională, glorioșul nostru partid comunist s-a dovedit pe deplin acea forță politică dinamică și clarvăzătoare, capabilă să mobilizeze întregul

popor sub nobilul stindard al îndeplinirii idealurilor supreme de unitate și independență, de progres și propășire națională, de făurire a societății socialiste și apoi comuniste.

Comitetul Politic Executiv, dezbătând Planul de măsuri privind aniversarea a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, a subliniat faptul că glorioșul jubileu trebuie să constituie pentru întregul nostru partid un prilej de a intensifica munca politică și ideologică, de educare și dezvoltare a conștiinței socialiste a întregului popor, de mobilizare largă a energiei creatoare ale națiunii în munca și lupta pentru îndeplinirea exemplară a planurilor de dezvoltare economică și socială a țării, a hotărârilor istorice adoptate de Congresul al XIII-lea, a *Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism*. Pregătirea și desfășurarea acțiunilor și manifestărilor legate de sărbătorirea acestui important eveniment în viața politică și socială a țării au contribuit la întărirea și mai puternică a partidului, la creșterea rolului său conducător în toate sectoarele vieții economice și sociale, în organizarea și conducerea vastei opere de făurire a noi orinduii sociale pe pământul patriei. De asemenea, aceste manifestări au pus cu pregnanță în evidență unitatea indestructibilă a întregii noastre națiuni în jurul partidului, precum și voința fermă a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii, a întregului popor de a obține, sub conducerea glorioșului nostru partid comunist, noi și tot mai mari victorii pe calea construcției socialiste și comuniste în România, a întăririi independenței și suveranității naționale, a ridicării Româ-

niei socialiste pe culmi tot mai înalte de civilizație, bunăstare și progres.

Aniversarea a 65 de ani de la istoricul Congres din 8—12 mai 1921 al Partidului Socialist din România, care a hotărât transformarea sa în Partidul Comunist Român, constituie pentru frontul muzeografiei românești un nou prilej de a sublinia, prin noi și bogate mărturii, minunatele tradiții de luptă ale mișcării muncitorești, socialiste din țara noastră.

Prin reorganizarea, în ultimii ani, a muzeelor de istorie județene și în special a secțiilor de istorie modernă și contemporană, ilustrarea mișcării muncitorești, democratice, a activității partidului comunist se face avându-se în vedere indicațiile metodologice ale secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cuprinse în vasta sa operă teoretică, precum și cele formulate cu prilejul unor vizite la muzee.

Variatatea mijloacelor muzeistice de oglindire a procesului de dezvoltare și organizare a mișcării muncitorești, a momentului creării Partidului Comunist Român confirmă din plin concluziile cercetării istorice referitoare la rădăcinile profunde ale mișcării noastre revoluționare în realitățile economice și sociale ale României. În expunerea muzeistică s-a avut în vedere faptul că partidul comunist este continuatorul luptelor seculare duse de poporul român pentru dreptate socială și națională, pentru accelerarea progresului social și înaintarea României pe calea civilizației. Fiind indisolubil legată de dezvoltarea economică, politică, științifică și culturală a țării, întreaga istorie a mișcării muncitorești, a partidului comunist este prezentată în muzeele noastre ca parte integrantă a istoriei naționale. De asemenea, istoria luptei clasei muncitoare, a mișcării socialiste, a partidului comunist este înfățișată în strinsă legătură cu activitatea celorlalte forțe revoluționare, democratice, progresiste care au contribuit la dezvoltarea societății, realizându-se astfel o imagine mai complexă a vieții sociale din România.

Sint acestea doar câteva din coordonatele majore de care s-a ținut seama în

ilustrarea muzeografică a istoriei mișcării muncitorești, a partidului comunist din țara noastră. Dispunind de expoziții de bază bine organizate, de un patrimoniu cultural de o deosebită valoare științifică, artistică și educativă, instituțiile muzeale din România socialistă își aduc contribuția, prin forme și mijloace specifice, la ridicarea nivelului de instrucție și cultură al maseilor, educarea tuturor oamenilor muncii și, în primul rând, a tineretului, în spiritul dragostei față de țară și de partidul revoluționar, aceasta constituind o componentă majoră a activității muzeelor noastre.

Avind la bază concepția revoluționară despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric, Programul Partidului Comunist Român — Carta teoretică, ideologică și politică a comuniștilor români, opera teoretică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, muzeele din țara noastră omagiază, printr-o suită de acțiuni, ample, interesante, cu o bogată tematică, aniversarea a 65 de ani de la istoricul Congres din mai 1921.

Astfel, Muzeul de Istorie a R. S. României, în colaborare cu Muzeul de Istorie a Partidului Comunist, a Mișcării Revoluționare și Democratice din România, a organizat o amplă expoziție tematică dedicată împlinirii a 65 de ani de la crearea P.C.R., Muzeul de Artă al R.S. României a omagiat sărbătorirea de la 8 Mai tot printr-o expoziție temporară, „București — la a 65-a aniversare a fărurii Partidului Comunist Român” fiind generic unei alte expoziții, organizată de Muzeul de Istorie și Artă al municipiului București. De asemenea, expoziții temporare, itinerante unele, au fost organizate în toate județele țării: „65 de ani de la crearea P.C.R.” (sub acest generic au organizat expoziții omagiale: Muzeul de Istorie Blaj, Muzeul Județean Argeș — Pitești, Muzeul din Curtea de Argeș, Muzeul Județean Arad, Complexul Muzeal Județean Bacău, Muzeul Țării Crișurilor din Oradea, Muzeul de Istorie din Cluj-Napoca, Complexul Muzeal Constanța, Complexul Muzeal Galați, Muzeul Județean Gorj, Muzeul Județean Maramureș—Baia Mare, Muzeul Regiunii Porților de Fier —

Drobeta-Tr. Severin, Complexul Muzeal Județean Mureș, Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul Județean Ialomița, Muzeul Județean Olt, Muzeul Județean de Istorie și Artă Zalău, Complexul Muzeal Județean Sibiu, Complexul Muzeal Timiș, Muzeul de Istorie Birlad, Muzeul Județean Giurgiu, Muzeul Județean de Istorie Teleorman).

Alte muzee au întâmpinat a 65-a aniversare a creării partidului nostru prin expoziții omagiale de artă plastică contemporană, unele dintre ele având titlul „Omagiu partidului” (de exemplu: Muzeul Județean Argeș-Pitești, Muzeul Județean Arad, Complexul Muzeal Județean Bacău, Muzeul Țării Crișurilor — Oradea, Muzeul Județean Brașov, Muzeul Județean Buzău, Muzeul de Artă Cluj-Napoca, Muzeul Județean Maramureș, Complexul Muzeal Județean Prahova, Complexul Muzeal Județean Satu Mare, Muzeul Județean de Istorie și Artă Zalău, Muzeul Județean Vâlcea, Complexul Muzeal Timiș).

Tot expoziții tematice au organizat: Muzeul de Istorie Aiud („Crearea P.C.R. — 65 de ani de activitate glorioasă”); Muzeul Județean Botoșani („Drum de glorie, drum de biruință”); Complexul Muzeal Județean Dolj („Partidul, conștiința înaintată, revoluționară a poporului. 65 de ani de la crearea P.C.R.”); Complexul Muzeistic Iași („Ani de luptă și de glorie — 65 de ani de la crearea P.C.R.”); Muzeul Regiunii Porților de Fier — Drobeta-Tr. Severin („Prezent și istorie în grafica contemporană românească”); Complexul Muzeal Județean Prahova („P. C. R. — stegarul luptei maselor muncitoare pentru dreptate socială și libertate națională, pentru socialism”); Muzeul Județean Suceava („P.C.R. — drum glorios în lupta pentru fericirea poporului”); Muzeul Județean Vâlcea („P.C.R. — centrul vital al națiunii noastre socialiste”); Complexul Muzeal Vrancea („65 de trepte de lupte și victorii”).

O altă formă des utilizată de muzeele noastre în activitatea cu publicul și prin care a fost, de asemenea, amplu marcată cea de-a 65-a aniversare a creării partidului o reprezintă simpoziunile. Sub

genericul „65 de ani de la crearea P.C.R.” au organizat astfel de acțiuni: Muzeul de Istorie al R.S. România, Muzeul Unirii din Alba Iulia, Muzeul Mixt-Sebeș, Muzeul Județean Argeș, Muzeul din Golești, Muzeul Județean Arad, Muzeul Județean Brașov, Muzeul de Istorie din Cluj-Napoca, Muzeul Județean Hunedoara, Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul Județean Olt, Complexul Muzeal Județean Prahova, Complexul Muzeal Județean Satu Mare, Muzeul de Istorie și Artă Zalău, Complexul Muzeal Sibiu, Muzeul Județean Giurgiu, Muzeul Județean de Istorie Teleorman. Simpoziunile au organizat și alte muzee: Muzeul de Istorie și Artă al municipiului București („Capitala la cea de-a 65-a aniversare a creării P.C.R.”); Muzeul de Istorie Blaj („65 de trepte din istoria României”); Muzeul Țării Crișurilor — Oradea („Semnificația istorică a făuririi P.C.R.”); Muzeul Județean Buzău („P.C.R. — continuator al celor mai glorioase tradiții de muncă și luptă ale poporului, conducătorul operei de făurire a României socialiste”); Muzeul de Istorie al Județului Caraș-Severin („Partidul Comunist Român, conducătorul luptei poporului român pentru libertate socială și națională, pentru independență și progres”); Muzeul de Artă Cluj-Napoca („Valoare și certitudine în arta românească contemporană”); Complexul Muzeal Județean Dolj („Partidul, conștiința înaintată, revoluționară a poporului”); Muzeul Județean Maramureș („Făurirea P.C.R. — moment de răsărire în istoria poporului român”) etc.

Serile muzeale, prilejuite de aniversarea din luna mai, s-au adresat unui public divers și reprezintă o formă uzitată de muzeele noastre (de exemplu: Muzeul de Istorie Aiud le-a intitulat „Făurirea P.C.R. oglindită în mărturiile documentare” și „65 de ani de la făurirea P.C.R. Ani de luptă și victorii sub steagul glorioșului partid”; Muzeul Județean Arad: „65 de ani de la crearea P.C.R.”; Muzeul Regiunii Porților de Fier: „8 Mai 1921 — 8 Mai 1986 — 65 de ani de la făurirea P.C.R.”).

De profunde valențe educative se bucură concursurile tematice, gen „Cine

știe ciștigă", la care sînt antrenatî pionieri și uteciști. Astfel, Muzeul de Istorie al R. S. Romînia a organizat concursul pionieresc cu tema „Cinstire înaintașilor, omagiu contemporanilor”, ediția a IV-a, dedicat aniversării a 65 de ani de la fîurirea P.C.R., avînd etapele: școli, inter-școli, sectoare și pe Capitală, iar Muzeul Județean Giurgiu este inițiatorul concursului sub genericul „Partidul — stegar al libertății noastre”, tot cu participarea publicului tînăr.

Ciclurile de expuneri și conferințe sînt, de asemenea, susținute de muzeografi noștri, atît la sediu, cit și în școli, întreprinderi, instituții. Amintim cîteva titluri: „65 de ani de la crearea P.C.R.” (cicluri de expuneri organizate de Muzeul de Istorie din Cîmpulung Muscel, Complexul Muzeal Județean Bacău); „Făurirea P.C.R. — act de importanță fundamentală pentru istoria poporului român” (Muzeul Județean Argeș); „File de istorie glorioasă a P.C.R.” (Complexul Muzeal Județean Prahova); „Făurirea P.C.R. — corolar al mișcării revoluționare din Romînia” (Complexul Muzeal Vrancea). Muzeul de Istorie și Artă al municipiului București este inițiatorul unor cicluri de conferințe, cum ar fi: „Tradiții revoluționare bucureștene. 65 de ani de la

făurirea P.C.R.” și „Bucureștii pe coordonatele marilor împliniri socialiste”.

Muzeul Județean Brașov alătură suitei de acțiuni dedicate aniversării partidului și o interesantă dezbateră cu tema: „65 de ani de la crearea P.C.R. și 50 de ani de la procesul comuniștilor și antifasciștilor judecați la Brașov, reflectați în arta plastică contemporană românească”, iar la Complexul Muzeal Constanța și la Muzeul din Birlad au avut loc, în pragul zilei de 8 Mai, sesiuni științifice omagiale.

Sînt acestea doar o parte din manifestările organizate de muzele noastre, în cinstea aniversării făuririi partidului, activități ce se vor desfășura pe parcursul întregului an. Cel mai înalt omagiu pe care îl pot aduce lucrătorii din muzele glorioasei sîrbători este angajarea lor fermă, comunistă, revoluționară, alături de întregul popor, pentru transpunerea în viață a indicațiilor și orientărilor programatice ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea, astfel ca, în strînsă unitate în jurul partidului, al secretarului său general, să pîșim pe calea unor remarcabile succese în toate domeniile de activitate, pentru tot mai puternica propășire a Romîniei socialiste.

RÉSUMÉ

L'anniversaire de 65 années depuis le Congrès historique des 8-12 mai 1921 du Parti Socialiste de Roumanie, qui a décidé sa transformation en Parti Communiste Roumain, constitue pour le front de la muséographie roumaine une nouvelle occasion de souligner par de nouveaux témoignages les merveilleuses traditions de lutte du mouvement ouvrier socialiste de notre pays et cela par l'entremise d'actions amples, intéressantes, à thématique variée, organisées par les musées de tout le pays au cours de l'année 1986.

L'auteur de l'article a surpris les manifestations muséistiques les plus significatives en l'honneur de cet événement: expositions temporaires thématiques dédiées à l'anniversaire de 65 années depuis la création du P.C.R., expositions d'arts plastiques contemporains, symposiums, soirées muséales, concours thématiques avec la participation de membres de l'Union de la Jeunesse Communiste et de Pionniers, cycles d'exposés et de conférences présentés par des muséographes au siège du musée et dans des écoles, des entreprises, des institutions etc.

MANIFESTĂRI CONSACRATE GLORIOSULUI JUBILEU AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

MUZEUL DE ISTORIE AL R. S. ROMÂNIA

Omăgiind, printr-o activitate de deplină angajare în muncă, gloriosul jubileu al celor 65 de ani care au trecut de la istorica zi de 8 mai 1921 când s-a creat Partidul Comunist Român, personalul muncitor din Muzeul de Istorie al R.S. România și-a adus aportul la organizarea și desfășurarea unor multiple și variate activități politico-educative dedicate evenimentului aniversat, la sediu și în afara acestuia, în întreprinderi și instituții, unele situate pe marile platforme industriale ale Capitalei.

În lunile și săptămânile care au precedat și urmat ziua de 8 mai, numeroase colective de oameni ai muncii au vizitat secțiile de istorie modernă și contemporană ale Muzeului de Istorie al R.S. România, urmărind, prin mijlocirea unor numeroase și importante mărturii documentare, începuturile organizării și afirmării clasei muncitoare din țara noastră, în momente cruciale ale istoriei României cum au fost: revoluțiile din 1821 și 1848, Unirea Principatelor române din anul 1859, Războiul pentru cucerirea independenței de stat a țării, 1877—1878, Marea Unire de la 1 Decembrie 1918. Totodată, au fost evidențiate: momentul 1893, când, odată cu crearea P.S.D.M.R., s-a făcut partidul politic al clasei muncitoare din țara noastră, continuitatea, ascensiunea și procesul de maturizare revoluționară a mișcării muncitorești și socialiste din România până la făurirea P.C.R. și, în continuare, în perioada interbelică, rolul și însemnătatea istorică a partidului comunist în organizarea luptei clasei muncitoare, a celorlalte forțe democratice, progresiste, antifasciste, pentru dreptate socială, pentru apărarea independenței și suveranității țării. Repere

marcante pentru ilustrarea luptei revoluționare a partidului, a militanților săi, au fost și cele referitoare la activitatea Comitetului Național Antifascist, procesul de la Brașov, din 1936, intentat unor militanți antifasciști și marea demonstrație antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939 toate constituind momente de semnificativă referință pentru dirigenția și abnegația revoluționară a tinărului militant comunist Nicolae Ceaușescu. Rolul decisiv al partidului comunist în istoria noii României în perioada care a urmat actului istoric de la 23 August 1944, deschizător de drum al revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, a fost pe larg prezentat oaspeților muzeului prin intermediul mărturiilor documentare ce ilustrează, cu argumentele hotărâtoare ale faptelor, succesele de importanță istorică ale anilor socialismului, între care cei mai luminoși sînt cei care au urmat istoricului Congres al IX-lea al partidului, anii „Epocei Nicolae Ceaușescu”, ce semnifică cea mai rodnică perioadă pe toate planurile vieții politice, sociale, economice, științifice, culturale din țara noastră.

O amplă și bogat documentată expoziție jubiliară dedicată celor 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, realizată de Muzeul de Istorie al R. S. România și Muzeul de Istorie a Partidului Comunist, a Mișcării Revoluționare și Democratice din România, a fost vernisată în holul central al Muzeului de Istorie al R.S. România. Cu aceeași temă s-a realizat și o expoziție fotodocumentară itinerantă și vernisată la câteva din marile întreprinderi și instituții din București.

O bogată și generoasă tematică de idei, referitoare la rolul P.C.R. în istoria

României, a fost prezentă și în conținutul unor manifestări politico-educative: conferințe, simpozioane, dezbateri ș.a. organizate la sediul muzeului cu participarea unor colective de oameni ai muncii din întreprinderi și instituții, studenți, elevi din învățământul liceal și gimnazial, pionieri.

Simpoziioanele desfășurate la sediul muzeului, cu temele: „Partidul Comunist Român, stegarul luptei poporului nostru pentru dreptate socială, unitate, independență și suveranitate, pentru edificarea socialismului și comunismului pe pământul României”, „Președintele Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, cel mai iubit fiu al națiunii noastre socialiste, personalitate prominentă a lumii contemporane, erou al păcii”, s-au bucurat de o largă audiență în rândurile unui numeros public între care tineri, elevi — uteciști și pionieri — de la liceele industriale nr. 26 și 28, economic nr. 2, școlile generale 69, 89, 117, 149, 142 ș. a.

De la începutul anului 1986, în fiecare lună, la sediul muzeului, au avut loc întâlniri între personalul de specialitate și uteciști din întreprinderi și instituții din sectoarele Capitalei, care au audiat expuneri referitoare la crearea primului partid al clasei muncitoare — P.S.D.M.R. (1893), transformarea Partidului Socialist în Partidul Comunist Român (mai 1921), lupta antifascistă și antiimperialistă a forțelor patriotice din România sub conducerea P.C.R. în perioada interbelică, înfăptuirea actului revoluționar de la 23 August 1944 sub conducerea partidului comunist, P.C.R. — centrul vital al profundelor transformări revoluționare, al edificării și dezvoltării societății socialiste și comuniste pe pământul României.

MUZEUL DE ISTORIE A PARTIDULUI COMUNIST A MIȘCĂRII REVOLUȚIONARE ȘI DEMOCRATICE DIN ROMANIA

Muzeul de Istorie a Partidului Comunist, a Mișcării Revoluționare și Democratice din România desfășoară o intensă activitate de popularizare, prin

Peste 100 de conferințe dedicate aniversării partidului au fost susținute de membrii personalului de specialitate al muzeului în întreprinderi și instituții din Capitală — unele au fost realizate și în țară — între care: „Grivița Roșie”, „23 August”, „Electroaparataj”, „Vitrocim”, „Flacăra Roșie”, „I.O.R.”, „Republica”, „I.M.U.A.B.”, „I.C.T.B.”, Ministerul Finanțelor, Uzinelexportimport, case de cultură, licee, școli generale, unitățile ale Ministerului Apărării Naționale ș. a.

Tot sub semnul aniversării celor 65 de ani de la făurirea partidului, Muzeul de Istorie al R. S. România a organizat două concursuri care s-au bucurat de o largă participare. Primul, în colaborare cu Biroul de Turism pentru Tineret, cu tema „Partidului — omagiul tinerei generații”, cel de-al doilea, intitulat „Cinstire înaintașilor — omagiu contemporanilor” (ediția a IV-a, 1985—1986), cu fazele pe sectoarele Capitalei și Sectorul agricol Ilfov (în prima decadă a lunii aprilie) și cu finala pe municipiul București (în ziua de 6 mai) — acțiune realizată împreună cu Consiliul municipal al Organizației pionierilor.

Organizate și desfășurate în spiritul Planului de măsuri privind aniversarea a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, adoptat la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 7 martie 1986, manifestările politico-educative organizate de Muzeul de Istorie al R.S. România contribuie la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste a unor colective largi de oameni ai muncii, tineret, alte categorii socio-profesionale.

MIRCEA DUMITRU, ■
CONSTANTIN ILIESCU

intermedii mijloacelor muzeistice, a trecutului glorios de luptă al poporului român, a luptei Partidului Comunist Român pentru înfăptuirea celor mai înalte idea-

luri de dreptate socială, pentru edificarea României libere și independente. Un loc deosebit se acordă prezentării succesorilor obținute în anii construcției socialismului, a mărețelor realizări ale „Epoicii Nicolae Ceaușescu”.

Sărbătorirea a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român prilejuiește o afluență impresionantă de vizitatori din întreprinderile bucureștene și din alte localități din țară, țărani, militari, studenți, elevi. În cadrul programelor de excursii inițiate de Biroul de Turism pentru Tineret, Oficiile județene de turism, mii de persoane vizitează muzeul, care se dovedește astfel un important factor de educație și propagandă. În sălile muzeului au loc expuneri tematice, înediosă privitoare la modul în care a fost făurit acum șase decenii și jumătate Partidul Comunist Român, lupta sa îndelungată pentru transformarea României într-o țară liberă și prosperă, pe pământul căreia se edifică cu succes societatea socialistă multilateral dezvoltată. În cadrul sălilor Muzeului, comitele de partid din sectoarele Capitalei au organizat adunări de înminare a carnetelor de membru al P.C.R. Totodată, s-au intensificat acțiunile politice festive prilejuite de înminarea carnetelor de membru al organizației revoluționare de tineret ce se desfașoară sub genericul „Generația celei de-a 65-a aniversări a făuririi Partidului Comunist Român”.

În colaborare cu Comitetul municipal București al U.T.C., Consiliul municipal al pionierilor, Inspectoratul școlar al municipiului București sint organizate acțiuni cu caracter patriotic-revoluționar dedicate aniversării făuririi Partidului Comunist Român. În completarea unor asemenea manifestări au fost inițiate o serie de activități cultural-educative a căror putere de înrîurire afectivă este amplificată cu ajutorul cîntecului și poeziei patriotice, a imaginilor de film care evocă momente semnificative din trecutul glorios de luptă al poporului român.

Se continuă în această perioadă acțiunile cu caracter revoluționar patriotic adresate pionierilor din Capitală avînd ca simboluri tematice „Partidul făuritor de viață nouă” și „Cinstire eroilor patriei”.

Pentru cunoașterea mai aprofundată a unor momente importante din trecutul de luptă al strămoșilor noștri, din istoria mișcării muncitorești, din procesul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate a fost inițiat, în colaborare cu Comitetul municipal București al U.T.C., concursul „File de istorie eroică”. Manifestări asemănătoare au loc în cadrul Muzeului Doftana, care funcționează ca secție a Muzeului de Istorie a Partidului Comunist, a Mișcării Revoluționare și Democratice din România.

O sarcină deosebită a constituit-o pregătirea unor expoziții fotodocumentare deschise, în preajma zilei de 8 mai, în țările socialiste. În colaborare cu Muzeul de Istorie al R.S. România cercetătorii noștri au pregătit expoziția jubiliară dedicată aniversării a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român. În cuprinsul acestor expoziții se oglîndesc, cu ajutorul unor documente semnificative, tradițiile luptei poporului român, apariția și dezvoltarea proletariatului, principalele forme de organizare ale sale, crearea în 1893 a partidului politic al clasei muncitoare — P.S.D.M.R., făurirea Partidului Comunist Român la 8 mai 1921, lupta sa pentru apărarea independenței și suveranității patriei, victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944, contribuția României la războiul antilitealist, principalele transformări revoluționare din viața poporului român sub conducerea P.C.R., Congresul al IX-lea al partidului, deschizător de epocă nouă în istoria României, P.C.R. — forța politică conducătoare în opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Un loc deosebit îl ocupă ilustrarea perioadei celei mai fertile din istoria patriei. „Epoca Nicolae Ceaușescu”. Cercetătorii și muzeograful participă la simpoioane și sesiuni științifice, organizate în întreprinderi și instituții publice și de învățămînt, în cadrul cărora se prezintă lupta eroică a partidului, activitatea sa revoluționară, temelia marilor împliniri socialiste. În același cadru se înscriu activitățile dedicate împlinirii a 50 de ani de la procesul militanților comuniști și anti-

fasciști, judecat la Brașov în mai-iunie 1936, în cadrul căruia tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a transformat din acuzat în acuzator.

Prin întreaga sa activitate și îndeosebi acum, în anul glorioșului jubileu, 65 de ani ai Partidului Comunist Român, personalul Muzeului de Istorie a Partidului Comunist, a Mișcării Revoluționare și Democratice din România contribuie la

cunoașterea și prețuirea de către vizitatorii săi a istoriei, a luptei înaintașilor, a rezultatelor dobândite prin muncă de poporul nostru în anii socialismului, dezvoltând mândria patriotică și responsabilitatea cetățenească față de prezentul luminos și viitorul comunist al țării.

— GHEORGHE PÎRVULESCU,
— CONSTANTIN DRĂGĂȘIN —

MUZEUL DE ARTĂ AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMANIA

Prestigioasa instituție muzeală bucureșteană care este Muzeul de Artă al Republicii Socialiste România și-a înscris ca un veritabil obiectiv programatic racordarea celor mai importante direcții ale activității sale la imperatiile actualității. Acest fapt conferă muncii de muzeu un dinamism pe care nu-l cunoscuse cu ani în urmă, obligă la inventivitate, la creativitate, stimulează energiile și înlătură cu desăvîrșire acel pericol de anchiloză a gândirii ce sfîrșește, de regulă, într-o rutină monotonă și plată, lipsită de forță și vigoare. Fie că este vorba de activitatea de cercetare științifică, de aceea expozițională, de complexe activități cu publicul sau de responsabilitate muncă de restaurare și conservare a patrimoniului, în toate acestea se regăsesc comandamentele unei politici culturale ce ține de actualitățile societății noastre socialiste. Este greu să poți exemplifica doar prin câteva rinduri bogăția și diversitatea unui program ce cuprinde multe pagini. Vom enunța câteva dintre activitățile cu care Muzeul de Artă al R. S. România și-a propus să omagieze sărbătorirea celei de a 65-a aniversări a Partidului Comunist Român. Un program expozițional în care accentul cade pe valorificarea celor mai înaintate tradiții ale artei românești, împlinit cu expoziții ale artiștilor plastici din zilele noastre. Reorganizarea Galeriei de artă românească modernă și contemporană în cadrul căreia își găsește un binemeritat loc

și creația plastică contemporană se înscrie tot pe linia imperativelor impuse de actualitate.

Programul expozițional are ca moment definitoriu amplă expoziție ce s-a deschis în cinstea mării sărbători a Partidului Comunist Român, din luna mai a acestui an, avînd genericul: „65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român”.

Sub același imperativ al actualității sint puse și programele educative destinate publicului de toate vîrstele, un public care a învățat că venirea la muzeu nu mai este un simplu act de agrement cultural ci a devenit un act de cunoaștere, cu profunde rezonanțe în planul conștiințelor. Mizînd tocmai pe această valoare formativ-educativă a vizitelor la muzeu, programele destinate publicului și-au înscris teme subsumate acestui scop formativ-educativ.

Prezentarea capodoperelor artei românești găzduite de sălile Muzeului de Artă al R.S.R., a marilor înaintași ai creației plastice autohtone, ilustrarea, prin modalități specifice, a valorii inestimabile a patrimoniului nostru cultural și a locului distinct pe care acesta îl ocupă în patrimoniul creației universale sint doar câteva dintre obiectivele pe care și le-au propus programele activităților cu publicul. Un loc aparte îl ocupă programul special destinat aniversării Partidului Comunist Român, un program al cărui titlu — „Arta în slujba marilor valori umane” —, exprimă cât se poate de elocvent și-a vent bogatul conținut de idei pe care

propus să-l evidențieze. „Lupta poporului român sub conducerea P.C.R. pentru libertate națională și socială, oglindită în arta plastică”, „Evenimente și realități social-politice oglindite în arta românească interbelică”, „Realitatea socialistă — sursă de inspirație pentru plasticienii români contemporani”, „Artistul — mesager al înaltelor idealuri naționale ale poporului” sînt cîteva din temele ce alcătuiesc un program complex în care se interferează și creații ale muzicienilor, poeților, cineaștilor contemporani spre a da mai multă forță de expresie ideilor de profundă rezonanță umană ce au stat la baza creației adevăraților artiști.

Înțelegînd menirea sa în viața culturală a societății românești de astăzi, Muzeul de Artă al R.S.R. a renunțat de mult la acea așteptare pasivă ce caracteriza „viața” muzeală românească de altădată, activitățile sale părăsind deseori sediul și poposind în uzine, fabrici, întreprinderi, pe marile platforme industriale ale Capitalei, în mijlocul colectivului de oameni ai muncii unde prezintă programe adecvate, concretizînd astfel ideea de democratizare a culturii subînțeleasă prin devisa „Muzeul — pentru Dunăreavoastră!”. Solicitarea prezenței programelor muzeului în cele mai diferite locuri de muncă din Capitală este dovada faptului că actul de cultură, săvîrșit cu profesionalism, poate fi înfăptuit cu succes și în afara prime-

trului instituției respective. Se infirmă astfel vechi prejudecăți care puneau sub semnul indoleli eficiența muncii culturale dincolo de „incinta sacră” a sediului, prejudecăți care ascundeau în egală măsură comodități cît și o necunoaștere a adevăratului potențial de receptivitate a celor mai largi și diverse categorii de public. Și mai este de notat un cîștig, nu dintre cele mai puțin însemnate: muzeograful, acest specialist complex, prea puțin cunoscut dacă rămîne ascuns în umbra zidurilor muzeului, își desăvîrșește statutul social atunci cînd „iese în fața scenei”, atunci cînd realizează contactul nemijlocit cu un public dornic de a cunoaște, de a-l asculta, de a i se facilita înțelegerea unor realități exprimate printr-un limbaj specific. Căci, asemenea educatorului, muzeograful nu-și poate găsi adevărata împlinire decît în mijlocul celor ce caută cunoașterea și care-l așteaptă în acest uriaș amfiteatru pe care-l reprezintă fabricile, uzinele, atelierele, șantierele, sălile școlilor, pentru că și aceasta se înscrie ca un deziderat major al contemporaneității, al actualității zilelor societății noastre socialiste, zile pe care azi le trăim din plin omagînd împlinirea a 65 de ani de la fîurirea Partidului Comunist Român.

—VICTOR SIMON—

MUZEUL DE ISTORIE ȘI ARTĂ AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

S-au împlinit, la 8 mai, 65 de ani de la fîurirea Partidului Comunist Român, eveniment de o însemnătate deosebită în viața partidului revoluționar al clasei muncitoare, în viața poporului român.

A intrat în tradiția Muzeului de Istorie și Artă al municipiului București ca marile evenimente din istoria poporului român să fie sărbătorite prin ample și variate activități educative, instituția noastră devenind astfel un factor angajat activ și dinamic în viața spirituală a Capitalei.

Muzeul bucureștean și-a propus să întîmpine gloriosul jubileu al partidului, înscriind în programele de manifestări cultural-educative activități variate care se desfășoară fie la sediul muzeului, fie pe marile platforme industriale, în întreprinderi și instituții, în unități de cercetare și învățămînt, în cluburi și case de cultură etc.

Astfel, instituția noastră și-a propus să ilustreze evenimentul prin organizarea unei expoziții itinerante cu tema: „Bucureștii la cea de-a 65-a aniversare a Partidului Comunist Român”. Multe între-

prinderi bucureștene au beneficiat de această expoziție, oamenii muncii din Capitală avînd prilejul să urmărească istoria făuririi Partidului Comunist Român și ascensiunea viguroasă și dinamică a poporului român pe drumul progresului și civilizației. Expoziția subliniază ideea forței de care dispune Partidul Comunist Român în mobilizarea energiilor creatoare ale națiunii în munca și lupta pentru înfăptuirea exemplară a istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea al partidului, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. Tematica expoziției dedicată gloriosului jubileu al partidului aduce în prim plan imagini sugestive privind capacitatea de creație a întregului popor, sensul revoluționar al evoluției noastre în afirmarea hotărîrii poporului român de a-și făuri un viitor demn și liber.

Expoziția subliniază, de asemenea, pregnant cîtezanța gîndirii revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu în elaborarea și înfăptuirea, cu înțelepciune și clarviziune, în spirit patriotic și revoluționar, a politicii de edificare a socialismului și comunismului în patria noastră.

Tot cu prilejul marelui eveniment, Muzeul de Istorie și Artă al municipiului București a înscris în programul activităților politico-ideologice și cultural-educative un grupaj de manifestări cu genericul „65 de ani de luptă și victorii sub flamura Partidului Comunist Român”.

În ziua de 3 mai s-a organizat un simpozion cu tema: „O pagină memorabilă din istoria poporului român: făurirea Partidului Comunist Român”, la care publicul bucureștean a avut prilejul să audieze expunerile susținute de G-ral lt. dr. Gheorghe Zaharia, prof. univ. dr. Nicolae Petreanu și conf. univ. dr. Ion Ardeleanu. Manifestarea omagială a cuprins un spectacol de muzică și poezie patriotică.

COMPLEXUL MUZEISTIC IAȘI

Ani versarea a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român a prilejuit Complexului Muzeistic Iași

Un alt simpozion, sub același generic, s-a desfășurat în ziua de 9 mai, în sala de festivități a Muzeului de Istorie și Artă al municipiului București, avînd ca temă „Bucureștii și rolul său în lupta pentru apărarea independenței și suveranității naționale a României”, acțiune la care au fost invitați să participe: prof. univ. dr. Vlad Constantin, prof. univ. dr. Dinu C. Giurescu, prof. dr. Viorica Moisuc, precum și prof. dr. Panait I. Panait.

În cadrul simpoziunelor incluse în programul de manifestări educative ne-am propus să relevăm filonul istoric al făuririi Partidului Comunist Român și să subliniem cu dovezi științifice ideile potrivit cărora partidul revoluționar al clasei muncitoare a intrat în viața social-politică a patriei pe marea poartă a istoriei, iar idealurile sociale și naționale ale poporului român au fost permanent promovate de Partidul Comunist Român în zburcătoarea sa istorie, în eroicele sale bătălii.

O altă latură a activității instituției noastre o constituie organizarea unor vizite în grup, fie pentru a decoda semnificațiile dovezilor materiale și spirituale, generos expuse în sălile expoziționale ale muzeului, fie pentru a participa la lecții tematice, dezbateri, mese rotunde, concursuri etc., incluse pe agenda activităților dedicate celei de-a 65 aniversări a partidului.

Aceste manifestări educative adresate publicului bucureștean și îndeosebi generației tinere, ilustrînd, cu dovezi, tulburătoarea istorie a poporului român, cu aspirațiile sale de veacuri pentru libertate, dreptate, independență și suveranitate, argumentează că Muzeul de Istorie și Artă al municipiului București desfășoară o intensă activitate de educație patriotică și revoluționară acum în anul jubileului celor 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român.

DUMITRU ANDRONACHE

desfășurarea unei rodnice activități cultural-educative menite, pe de o parte, să facă mai bine cunoscute marile valori

patrimoniale pe care muzeele ieșene le dețin, iar pe de altă să atragă un public vizitator cit mai numeros, în special tineri din întreprinderile și școlile municipiului.

Acțiunile muzeale din primul semestru al anului 1986 au fost concepute în următoarea viziune: unele au omagiat împlinirea celor 65 de ani de la făurirea partidului, altele au fost dedicate acestei sărbători, iar altele s-au desfășurat sub egida istoriceii sărbătorii.

Specialiștii Muzeului de Istorie au organizat două mari cicluri de expuneri în instituții și unități școlare din Iași și din raza județului. Însoțite de o serie de materiale documentare, fotografii, diapozitive și filme de scurt metraj, expunerile au suscitat un viu interes. Ele au avut ca generic: „Concepția P.C.R., a tovarășului Nicolae Ceaușescu, despre unitate și independență în istoria României” și „Momente din istoria mișcării muncitorești, din istoria luptei P.C.R., pentru construirea societății socialiste multilateral dezvoltate”. În cadrul activității cu publicul, o mare atenție s-a dat expozițiilor tematice. Astfel, au fost vernisate expozițiile: „Unitate, independență, cultură, pace” și „Istoria patriei oglindită în arta plastică contemporană — pictură, grafică, sculptură”. Acestor expoziții, realizate în spațiile din Palatul Culturii, li s-au adăugat altele, itinerante, prezentate în întreprinderi, școli și cămine culturale: „65 de ani de la făurirea P.C.R.”, „Aspecte din istoria modernă și contemporană a României”, „Pace pentru toți copiii lumii”.

Unele acțiuni muzeale au fost dedicate aniversării făuririi partidului, avind o tematică legată de politica partidului de dezvoltare multilaterală a țării. Sub genericul „Muzeul constituie un mijloc eficient de educare patriotică și internaționalistă a tinerei generații, a tuturor oamenilor muncii din patria noastră”, muzeele din Iași au organizat concursul „Să cunoaștem muzeele ieșene”. Acțiunea, desfășurată în trei ediții succesive (ediția I: Muzeul de Istorie și Muzeul Politehnic; ediția a II-a: Muzeul de Artă și Muzeul Etnografic; ediția a III-a: Muzeul Literaturii) a cuprins pe toți tinerii din organi-

zațiile U.T.C. din orașul și județul Iași. Ediția I s-a desfășurat între 20 martie — 30 mai, fiind dedicată celei de-a 65-a aniversări a făuririi Partidului Comunist Român. La fiecare ediție, concursul s-a finalizază cu acordarea de premii în cadrul unei ample manifestări culturale educative. Alte teme au constituit subiectul unor expoziții temporare la sediul complexului sau itinerante: „Tema muncii reflectată în grafica contemporană”, „Aspecte din Muzeul Unirii — Iași”, „Cartea istorică a Unirii și independenței poporului român”, „Aspecte din Muzeul Etnografic din Iași”, „Portul popular din județul Iași”, „Maternitate” (creații ale artistului plastic Vasile Condurache), „Acuarele de Iulia Hălăncescu”.

Alte acțiuni muzeale au reflectat politica partidului de valorificare a moștenirii științifice și culturale românești și universale. În cadrul acțiunii, devenită tradițională, cunoscută sub genericul „Dialogul plasticienilor ieșeni cu publicul”, a fost organizată expoziția „Motivul maternității în artele plastice”. Ea a permis, ca și în alte rânduri, o confruntare directă de idei și opinii între plasticienii expozanți și vizitatorii privitoare la creațiile artistice prezentate. Expoziții cu profil diferit, dar foarte atractive și instructive, au fost: „Artă și istorie în costumul secolului al XIX-lea”, „Plastica ieșeană feminină în perioada interbelică”, „Radioul la a 90-a aniversare”, „Artă și tezaur chinez”.

Un alt grup de manifestări oferit marelui public, prietenilor instituției muzeale ieșene sînt serile de evocări, simpoziioanele însoțite de exemplificări din expozițiile de bază sau temporare, spectacole de muzică și poezie desfășurate în ambianța oferită de muzeu. Sărbătorirea centenarului Nicolae Tonitza a prilejuit specialiștilor de la Muzeul de Artă organizarea unui simpozion, în luna aprilie, în care s-a vorbit despre viața și creația marelui pictor.

Împlinirea a 100 de ani de la nașterea poetului George Topirceanu a prilejuit realizarea, în perioada 19—21 martie, a unor acțiuni muzeale complexe atât la Muzeul Literaturii (Casa „Vasile Pogor”),

cit și la Muzeul Teatrului și Casa „Otilia Cazimir”. La rîndul său, Muzeul Politehnic a realizat un simpozion, deosebit de interesant, cu tema: „Contribuții românești la dezvoltarea aviației și rachetodinamicii — problematica actuală a zborurilor cosmice”. Dintre serile muzeale, mult apreciate de participanți pentru fericita imbinare dintre partea expoziitivă și programul cultural-artistic, amintim: „Figuri de eroi în creația lui Beethoven” (luna martie), „Artă, stil, costum” (luna aprilie), „Dialog între istorie și artele plastice românești” (luna mai).

Pentru prietenii Muzeului Literaturii, lunar s-au organizat „Prelecțiunile Junimii”, iar săptămînal, cei interesați au putut audia înregistrări din „Prelecțiunile” desfășurate cu ani în urmă. Zilnic au loc audiții din „fonoteca de aur” a muzeului cuprinzînd „voci” ale unor mari scriitori și actori români.

La Muzeul Teatrului s-au realizat două întîlniri (lunile aprilie și mai) cu tinerii din mai multe întreprinderi ieșene, pe tema: „Amintiri din teatrul românesc”. Cu ocazia celor două acțiuni, pentru susținerea părții artistice au fost invitați actori de prestigiu ai Teatrului Național „Vasile Alecsandri”.

MUZELE DIN CLUJ-NAPOCA

Dinamism și inițiativă — iată două din coordonatele activității muzeistice în relația permanentă cu un public din ce în ce mai dornic de noutate informațională.

Îmbunătățirea periodică a expoziției de bază, organizarea expozițiilor temporare de largă audiență, expozițiile itinerante, lecțiile și conferințele cu elevii și adulții, inițierea formei educaționale purtînd genericul „Prietenii muzeului” sînt tot atîtea dovezi care argumentează rosturile sociale, implicarea responsabilă a muzeelor în procesul educațional de masă.

Misiunea de educator public a muzeelor clujene se relevă cu pregnanță în această perioadă cînd în întreprinderi și instituții, în toate localitățile județului Cluj se des-

Între 15 martie — 30 mai au fost prezentate, de către cei mai buni muzeografi ieșeni, 200 de simpozioane însoțite de prezentări de filme și diapozitive cu subiecte din domeniile istoriei, etnografiei, istoriei culturii, evoluției tehnicii, artelor plastice și muzicii. Printr-o largă propagandă, s-a reușit ca, numai în perioada 1—15 martie, muzele ieșene să fie vizitate de un număr de 20 000 de persoane, cu care prilej au fost susținute 250 de lecții și ghidaje de specialitate în toate expozițiile Complexului.

Mai menționăm și faptul că la Palatul Culturii există o expoziție de imagini stereo-color cu aspecte inedite din întreaga lume. Programul se schimbă săptămînal și cuprinde și imagini cu monumente de artă și de istorie, monumente ale naturii, mari capitale ale lumii, muzee de un interes deosebit etc.

Pînă la sfîrșitul anului, specialiștii Complexului Muzeistic Iași vor continua activitatea instructiv-educativă abordînd noi forme de acțiuni, insistînd pe valorificarea patrimoniului și cercetărilor științifice, pentru a prezenta publicului date și fapte inedite din istoria, etnografia și creația plastică trecută și contemporană.

ION ARIHP

fășoară manifestări politice și culturale-educative de masă în cinstea aniversării a 65 de ani de la fîurirea Partidului Comunist Român.

Astfel, Muzeul de Artă din localitate a organizat, sub egida Comitetului Județean Cluj de Educație și Cultură Socialistă, în intervalul 28 aprilie — 15 mai a.c., o expoziție omagială de pictură, sculptură și grafică, în colaborare cu filiața clujeană a Uniunii Artiștilor Plastici. În ziua de 15 aprilie, în sălile aceluiași muzeu, a fost vernisată o expoziție temporară, de Pictură contemporană românească, expoziție care a fost deschisă pentru publicul vizitator pînă în a doua decadă a lunii mai.

De asemenea menționăm expoziția documentară „65 de ani de la fîurirea Parti-

dului Comunist Român", organizată de Muzeul de Istorie și Biblioteca filialei Cluj a Academiei R. S. România. Expoziția a fost vernisată în ziua de 29 aprilie. În același context al activităților expoziționale prilejuate de jubileul partidului se înscrie și expoziția intitulată „Tradiție și contemporaneitate în vestimentație”, organizată, la sediu, de Muzeul Etnografic al Transilvaniei.

Gama largă de acțiuni, cu un bogat conținut de idei, dedicate jubileului partidului, include o suită de simpozioane dintre care menționăm pe cele intitulate: „65 de ani de la fătura P.C.R. — moment de importanță istorică în viața poporului nostru” (Muzeul de Istorie, 6 mai 1986); „Partidul Comunist Român — forță politică organizatoare și dinamizatoare a întregii activități economico-sociale din țara noastră” (simpozion organizat la Întreprinderea de Reparații Auto din Cluj-Napoca, de către specialiștii Muzeului de Istorie), „Valoare și certitudine în creația contemporană” (Muzeul de Artă), iar la Muzeul Etnografic al Transilvaniei a avut loc o consfătuire cu creatorii din secțiile specializate ale unităților industriale clujene.

Aceluiași perimetru al manifestărilor politice și cultural-educative li sînt circumscrie conferințele, expunerile (peste 20 de teme, dintre care menționăm: „Crearea P.C.R. moment de cea mai mare importanță în istoria proletariatului din România”, „Procesul luptătorilor comuniști și antifasciști din anul 1936 de la Brașov”, „P.C.R., expresia marilor consensuri naționale”, „Epoca Nicolae Ceaușescu, epoca celor mai mari realizări ale poporului nostru”, „Concepția președintelui Nicolae Ceaușescu despre problemele păcii și dezarmării”, „Socialismul și pacea”, „Partidul clasei muncitoare

în slujba intereselor vitale ale poporului, ale patriei, ale păcii în lume” ș. a.), ghidajele și lecțiile model desfășurate atît în expozițiile de bază ale muzeelor cit și în fața colectivelor de oameni ai muncii de la unitățile economice aparținînd platformei industriale clujene („Tehnofrig”, „Metalul Roșu”, „Armătura”, Fabrica de Mașini de Rectificat, Combinatul de Utilaj Greu, cooperativa „Mobilă și tapiterie”), pentru cadrele de la Casa Armatei, Spitalul Militar, Inspectoratul Județean al Ministerului de Interne, Liceul Energetic cit și pentru numeroase grupuri de elevi din municipiul Cluj-Napoca și din mediul rural (în perioada vacanței de primăvară).

Începute în luna martie și prevăzute a se derula pînă în luna august, în secția de istorie contemporană a Muzeului de Istorie sînt programate momente festive și cicluri de filme documentare închinată jubileului partidului, sub genericul „Cîntăm înaintașii, omagii contemporanii”. În planurile de acțiuni au fost incluse, de asemenea, organizarea de microexpoziții pentru întreprinderi și instituții, realizarea de cabinete de educație revoluționară și patriotică (panouri cu fotografii, grafice, reproduceri după documente de epocă, citate semnificative din gîndirea social-politică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu).

În a doua jumătate a lunii iunie, la Biblioteca Universitară din Cluj-Napoca a avut loc simpozionul cu tema „50 de ani de la procesul luptătorilor comuniști și antifasciști din 1936 de la Brașov”, organizat de Comitetul Județean de Cultură și Educație Socialistă, Muzeul de Istorie și Institutul de Istorie și Arheologie din Cluj-Napoca.

— CONSTANTIN DUMITRESCU —

MUZEUL DE ISTORIE NAȚIONALĂ ȘI ARHEOLOGIE CONSTANȚA

În spiritul prevederilor Hotărîrii Comitetului Politic Executiv al C.C. la P.C.R., Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța a desfășurat și desfășoară importante activități știin-

țifice și cultural-educative în vederea aniversării a 65 de ani de la fătura Partidului Comunist Român.

Manifestările organizate și-au propus cunoașterea de către masele largi de

oameni ai muncii a importanței și semnificației istorice a făuririi P.C.R., conducătorul încercat al poporului român în marile bătălii pentru lichidarea exploatarei și asupririi, transformarea revoluționară a societății, creșterea bunăstării întregii națiuni, pentru triumful socialismului și comunismului în România; înțelegerea — în spiritul materialismului dialectic și istoric — a adevărului că făurirea P.C.R., continuatorul celor mai înaintate tradiții de luptă ale poporului român, ale clasei muncitoare și partidului său politic creat în 1893, a marcat o etapă nouă, superioară, în mișcarea revoluționară din România.

Pentru omagierea acestui memorabil eveniment în cadrul Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța au fost organizate numeroase acțiuni. Astfel, la 17 aprilie s-a deschis o amplă expoziție avînd genericul „Partidul — conștiința înaintată, revoluționară a poporului român”, iar la 24 aprilie a avut loc sesiunea științifică omagială „65 de ani de la făurirea P.C.R. Epoca Nicolae Ceaușescu — epopeea devenirii socialiste și comuniste a țării”. În mod firesc, principalele acțiuni științifice și cultural-educative ale acestui an vor avea drept generic acest glorios eveniment. Astfel, sesiunea științifică anuală a muzeului, integrată manifestărilor culturale „Pontica — dialog cultural cu viața”, din luna noiembrie, va fi dedicată aceluiași eveniment.

Gloriosul jubileu al făuririi P.C.R. a fost și va fi în continuare omagiat și prin mai multe expoziții de artă. În luna aprilie s-au organizat, printre altele, expozițiile de pictură, sculptură, grafică și artă decorativă „Omagiu muncii, omagiu partidului” (la Galerile de artă), „Creații amatori din județul Constanța la festivalul național Cîntarea României” (la Medgidia) și „Arta populară românească în Dobrogea” (la Mangalia). Alte expoziții asemănătoare s-au organizat în luna mai: „1 Mai muncitoresc” și „Universul copiilor”. În lunile următoare — iunie—iulie—august — se vor organiza alte expoziții de artă, între care: „Copiii României doresc pacea”, „Constanța —

poarta țării spre toate meridianele lumii”; expozițiile de pictură, sculptură, grafică și artă decorativă contemporană românească „Ani de mărețe înfăptuiri”, „Omagiu eliberării” și „August glorios”.

Alte numeroase acțiuni, între care simpozioane, dezbateri, expuneri, conferințe, mese rotunde, organizate cu participarea specialiștilor muzeului au scos în evidență faptul că P.C.R. s-a afirmat încă de la început ca o puternică forță politică, ca exponentul cel mai înaintat și ferm al națiunii române, care s-a ridicat și hotărîre împotriva fascismului și a desfășurat o intensă activitate pentru unirea tuturor forțelor progresiste în lupta pentru libertăți democratice, pentru apărarea intereselor supreme ale poporului român. Dintre acțiunile cele mai importante amintim: simpozioanele: „8 Mai 1921 — făurirea P.C.R. — moment marcant al luptei revoluționare a masei muncitoare din România”, organizat în luna martie la sediul muzeului, în colaborare cu Comitetul municipal Constanța al U.T.C. și „Dăruire revoluționară și eroism în activitatea comunistilor constănțeni (1921—1944)”, organizat în luna aprilie la Întreprinderea integrată de lînă. De asemenea, menționăm expunerile: „P.C.R. — stegar al luptelor pentru libertate socială și națională a poporului român”, susținută la I.M.U. Medgidia, „Partidul muncitorilor din România — ascendență și continuitate revoluționară (1872—1921)” care a avut loc la Căminul Întreprinderii de exploatare portuară, ori masa rotundă cu tema „8 Mai 1921 — moment de răscruce în evoluția societății moderne românești”, organizată la I.A.C.N.E. Cernavodă.

Participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la marile bătălii revoluționare, la lupta împotriva pericolului fascist și revisionist, pentru apărarea hotarelor și independenței României este înscrisă pentru totdeauna în paginile cele mai luminoase ale istoriei patriei. Procesul de la Brașov, din anul 1936, marea demonstrație antifascistă de la 1 Mai 1939, cit și celelalte acțiuni revoluționare în care un rol determinant l-a avut tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășii

Elena Ceaușescu, ilustrează faptul că secretarul general al partidului a acționat în permanență cu fermitate și dăruire, aflându-se în clocotul luptelor revoluționare ale maselor populare, pentru binele și fericirea patriei.

Aceste evenimente cu adincă rezonanță în inima și conștiința întregului popor au fost și sint, de asemenea, omagiate de către colectivul Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța. Astfel, în lunile aprilie—mai s-au organizat mai multe acțiuni, între care menționăm: simpozionul „Marile manifestații și demonstrații politice organizate de P.C.R. împotriva fascismului și a războiului, pentru apărarea independenței și integrității țării” — la Clubul Cooperativei „Radiotehnica”, Constanța; dezbaterile „Procesul antifascist de la Brașov (mai—iunie 1936) — mărturie a dirzeniei revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu”, la Întreprinderea de prefabricate din beton celular autoclavizat (IPBCA), „Exemplul eroic al tinărului revoluționar Nicolae Ceaușescu în lupta antifascistă: procesul de la Brașov — expresie a dirzeniei revoluționare a uteciștilor români”, la Șantierul național al tineretului Poarta Alături-Midia-Năvodari; expunerile: „Tineretea revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu”; „Tovarășul Nicolae Ceaușescu în primele rânduri ale luptei tinerețului antifascist”; „Dirzenie și eroism în activitatea revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu, 50 de ani de la procesul antifascist de la Brașov”, prezentate la I.C.N. Constanța, „Petromar”, I.M.U. Medgidia, Căminul cultural Ovidiu, Întreprinderea de celuloză și hirtie Palas-Constanța, Întreprinderea „Energia” etc.

Perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R., cind, prin voința unanimă a comunistilor, a întregului popor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost ales în fruntea conducerii partidului și a statului, s-a dovedit a fi cea mai bogată în împliniri din întreaga noastră istorie. Gloriosul jubileu al împlinirii a 65 de ani de la fâurirea P.C.R. a constituit un minunat

prilej de a releva cu deplină satisfacție drumul lung de luptă și împliniri parcurs de poporul român în epoca inaugurată de Congresul al IX-lea, pe care cu îndreptățită mândrie patriotică o denumim „Epoca Nicolae Ceaușescu”.

Dintre acțiunile care și-au propus evidențierea succesorilor obținute de poporul român în toate domeniile vieții economice și spirituale în cei peste 20 de ani parcursi de la Congresul al IX-lea al P.C.R., amintim: simpoziioanele „Contribuția P.C.R. a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la promovarea unei politici de pace, dezarmare și destindere în întreaga lume” și „Probleme fundamentale ale istoriei patriei și partidului în viziunea noutoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu”, organizate în luna aprilie la Întreprinderea antrepriză de construcții montaj nuclear Cernavodă și Casa de cultură a sindicatelor din Medgidia; mesele rotunde cu teme: „Spiritul revoluționar, creator al politicii partidului de dezvoltare multilaterală a patriei — forța conducătoare a întregii societăți” și „P.C.R. — centru vital al națiunii socialiste românești”, organizate în lunile martie-aprilie la Cumpăna și Tulza; dezbaterile „Epoca Nicolae Ceaușescu, epoca unor mărețe împliniri românești” și „Realizările socialiste ale județului Constanța — expresie a politicii științifice a partidului”, care au avut loc în lunile aprilie—mai la Casa Armatei și Cooperativa „Prestarea” etc.

Acțiunile menționate, altele asemănătoare ce se vor organiza pe parcursul întregului an în cinstea gloriosului jubileu al partidului, vor pune în evidență unitatea indestructibilă a întregului nostru popor în jurul partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, gândurile și sentimentele de aleasă stimă și înaltă prețuire față de ilustrul conducător al poporului român, citorul României moderne, pentru grija statornică ce o poartă dezvoltării și înfloririi multilaterale a județului Constanța, a țării întregi.

Desigur, 65 de ani de existență pot fi mulți sau puțini.

Sint mulți dacă îi privim prin prisma faptelor. Sint totuși puțini ca existență. Și cu atit mai mare este bucuria noastră cu cit acești ani îi simțim, în plinătatea sufletelor noastre, ca rodul aspirațiilor părinților, bunilor și străbunilor noștri, căci actul revoluționar de la 8 Mai 1921 nu a făcut decit să consfințească ceea ce masele muncitoare își doreau de călta vreme: un partid revoluționar ca port-stindard al dorinței acestui popor pentru libertate, dreptate socială, independență.

Călit în mari bătălii de clasă, pentru o viață mai bună și mai dreaptă pentru cei care de fapt erau făuritorii bunurilor materiale, P.C.R. s-a dovedit a fi și un făuritor de revoluționari, din rindul cărora personalitatea puternică, inteligența scilpitoare, marea capacitate organizatorică a tinărului militant comunist Nicolae Ceaușescu se vor detașa cu pregnanță, catalizind, totodată, energiile revoluționarilor români în lupta lor pentru o orinduire socială nouă — orinduirea socialistă.

Omagiind acești 65 de ani, gindurile și căldura inimilor noastre se indreaptă spre tovarășul Nicolae Ceaușescu, etitorul de azi al României moderne, prospere, liberă și independentă, în neodihna sa regăsindu-ne cu toții liniștea și bunăstarea.

Marilor bătălii de clasă, luptei neînfricate a comuniștilor români în toate momentele de seamă ale istoriei noastre, dar cu deosebire împlinirilor socialiste de azi, le sint dedicate, de către Complexul Muzeal Județean Mureș o variată și largă paletă de acțiuni, nu doar omagiale, ei și cu un profund caracter educativ în rindul oamenilor muncii.

Înscriindu-și în planurile de muncă încă de la începutul anului o serie de programe mult diversificate și bogate în

conținut, specialiștii instituției au elaborat un complex de acțiuni în cadrul larg, democratic al concepției revoluționare despre lume și viață, a materialismului dialectic și istoric ce călăuzesc pe comuniști.

Bunăoară, numai în luna martie au fost organizate 32 de manifestări cultural-educative cuprinzind conferințe, simpozioane, matinee și seri muzeale, mese rotunde, la cluburi muncitorești, cum ar fi la marile întreprinderi țirgumureșene Electromureș, IMATEX, Prodcomplex și altele, la cămine culturale din zona județului Mureș, Comune mari ca Miercurea Niraj, Iernut, Brincovenesti, Sârmașu etc. au găzduit cu plăcere asemenea manifestări care s-au bucurat de o audiență sporită.

Nu au fost uitați nici tinerii, cărora le-am dedicat programe speciale, cu multiple valențe educative, manifestările pentru aceștia fiind găzduite fie direct de către organizațiile U.T.C. din întreprinderi, C.A.P., I.A.S. etc., fie de către muzeele noastre de specialitate.

Crede-m că ar fi de interes să amintim citeva dintre temele care s-au bucurat de mult succes, la audierea acestora numărul participanților fiind mare: „Crearea P.C.R. — eveniment epocal în istoria patriei și poporului nostru”; „Lupta forțelor democratice din România, în frunte cu P.C.R. împotriva pericolului fascizării țării și a războiului”; „65 de ani, 65 de trepte de luptă și muncă eroică pentru fericirea patriei”; „P.C.R., detașament de avangardă al clasei muncitoare”; „1 MAI — Ziua internațională a celor ce muncesc”; „Acțiuni revoluționare organizate și conduse de P.C.R. pentru drepturi și libertăți democratice în România burghezo-moșierească”; „Urmăm exemplul de luptă și viață revoluționară al tovarășului Nicolae Ceaușescu”; „Români socialistă, rod al luptei P.C.R.”;

„Epoca Ceaușescu, epoca marilor împliniri”; „Spiritul revoluționar, creator, permanent al luptei și activității partidului pentru făurirea și dezvoltarea noi orinduirii”; „P.C.R. — mureu în fruntea luptei revoluționare”; „P.C.R. — conducător glorios al unui popor glorios”; „Istoria partidului — o istorie de luptă eroică în slujba marilor idealuri ale poporului”.

De o deosebită atenție s-a bucurat organizarea celei de a patra ediții a „Lunii muzeelor pentru tineret”, dedicată, în cea mai mare parte, evenimentului aniversar. Așa cum se poate ușor deduce și din titlu, pe parcursul întregii luni mai, specialiștii Complexului Muzeal au fost angrenați în diverse acțiuni care, adresându-se cu predilecție tinerei generații, urmăresc educarea revoluționară a acesteia. Întreaga activitate urmărește să traducă în viață îndemnul secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, adresate tinerei generații în cuvintarea rostită la Forumul Național al tineretului — 16 mai 1985: „Pregătiți-vă să fiți demni urmași și continuatori ai înălțărilor voștri!”

Învățați să prețuiți și să respectați trecutul și pe înalțăși, să prețuiți și să respectați pe părinții voștri! Învățați pentru a fi demni constructori ai socialismului și communismului, pentru a asigura ridicarea necontenită a României pe noi trepte de progres și civilizație, pentru a fi gata oricând să apărați independența și suveranitatea patriei, viața liberă și demnă a poporului”.

Cîteva titluri din amplul program al „Lunii muzeelor pentru tineret” sînt revelatoare în acest sens: „Semnificația istorică a făuririi partidului comunistilor în România”; „Comuniștii, exemplul de muncă și viață pentru tinăra generație”; „Dubla semnificație a zilei de 9 MAI”; „Pagini de eroism românesc — 9 MAI 1877 - 9 MAI 1945”; Concursul gen „Cine știe ciștigă” cu tema „Victoria asupra fascismului, contribuția armatei

române”; Simpozion: „Uteciștii de azi, comuniștii de mine”; Întîlniri cu veteranii din războiul antihitlerist, în cadrul festiv, prilejuit de înninarea de carnele de membru U.T.C.; Concursul pe tema „Măretele înfăptuiri ale poporului român în Epoca Ceaușescu”.

Desigur, nu vom putea cuprinde în totalitate gama variată de manifestări din luna mai, manifestări care au culminat cu sesiuni de comunicări științifice găzduite de municipiile Tg. Mureș și Sighișoara, crașele Luduș, Tîrnăveni și Reghin, avînd ca generic teme ca: „P.C.R. — centrul vital al întregii societăți”; „Epoca Ceaușescu, Epoca marilor înfăptuiri” etc.

De un succes deosebit s-au bucurat expozițiile organizate în toată această perioadă, expoziții tematice itinerate în mai multe localități ale județului. Așa, spre exemplu, expoziția de artă plastică contemporană intitulată „Omăgiu marelui erou” a fost deschisă la Casa de știință și tehnică pentru tineret din Tg. Mureș, iar alta avînd genericul „65 de ani de la crearea P.C.R.” a fost găzduită de Teatrul Național din Tg. Mureș.

În încheiere, vom sublinia că întreaga activitate cultural-educativă s-a desfășurat sub directa îndrumare a Comitetului județean de partid Mureș, că a vizat laturile educației materialist-dialectice a oamenilor muncii în funcție de categoria social-profesională căreia îi aparțin și că pentru elevii mureșeni muzeul a devenit o latură importantă a programei școlare, ei devenind nu doar prieteni ai muzeului ci și colaboratori importanți ai acestuia; în cadrul sălilor de expoziții desfășurîndu-se, după un program riguros stabilit cu Inspectoratul școlar județean, lecții recapitulative de istorie și de dirigenție. Perioada următoare va reprezenta pentru noi una de intensificare și sporire a manifestărilor avînd în vedere și faptul că se intră în sezonul estival.

— TARBIN TODEA —

Muzeul Județean de Istorie Botoșani

Aniversarea a 65 de ani de la fâurirea Partidului Comunist Român, eveniment de importanță excepțională în istoria poporului nostru, a prilejuit și la Botoșani organizarea unui larg evantai de acțiuni între care: expuneri, simpozioane, expoziții de artă plastică, de carte social-politică, cicluri de filme etc., în cadrul acestor manifestări integrându-se și cele organizate de colectivul Muzeului Județean de Istorie. Acțiunile desfășurate de muzeografia botoșăneni în cinstea aniversării partidului s-au desfășurat sub genericul „Drum de glorie — drum de biruinți”.

Inaugurate în primele săptămâni ale anului, manifestările omagiale și-au propus să reliefeze trecutul glorios de luptă al poporului român, tradițiile de luptă revoluționară ale clasei noastre muncitoare pentru libertate socială și independență națională, pentru triumful cauzei socialismului în România, marile realizări obținute de poporul român sub conducerea partidului în anii construcției socialiste, strălucitele izbînzii ale epocii pe care cu mindrie patriotică o numim „Epoca Nicolae Ceaușescu”.

O acțiune a căreia i-am acordat o deosebită atenție a fost organizarea unor vizite în muzeu, în cadrul cărora s-au făcut ghidaje speciale unor colective de muncitori din unitățile economice ale orașului, între care: Întreprinderea de Utilaje și Piese de Schimb, Întreprinderea Electrocontact, I.M.A.I.A., I.P.I. etc. În cadrul acestora, vizitatorilor le-au fost prezentate cele mai semnificative momente ale mișcării muncitorești din România, precum și tradițiile de luptă ale locuitorilor de pe meleagurile botoșănene.

Ghidajele speciale, urmărind fie prezentarea în ansamblu a mișcării muncitorești, fie detalierea unor aspecte ale acesteia — începuturile mișcării muncitorești și socialiste, politica de alianță a P.C.R. în perioada interbelică, solidari-

tatea mișcării muncitorești din România cu mișcarea muncitorească internațională — au fost făcute, de asemenea, unor grupuri de militari, elevi ai liceelor „A. T. Laurian”, „M. Eminescu” și ai școlilor generale nr. 6, 11, 13.

Momente legate de istoria Partidului Comunist Român, a mișcării muncitorești și revoluționare din România au fost, de asemenea, evocate în cadrul unui ciclu de simpozioane organizate fie în sala polivalentă a Muzeului, fie în unități economice, cămine de nefamiliști, cluburi muncitorești și cămine culturale. Dintre acestea am întim pe cele intitulate: „Tradiții revoluționare socialiste și de solidaritate militantă”, organizat la Casa Municipală de Cultură Botoșani, Casa Orășenească de Cultură Săveni, Întreprinderea Textilă „Moldova” Botoșani; „Partidul Comunist Român — stegar al luptei pentru dreptate și libertate socială”, susținut la cîminul de nefamiliști al Întreprinderii de Articole Tehnice din Cauciuc Botoșani, căminul cultural Ștefănești, clubul P.T.T.R. Botoșani; „Pagini de luptă împotriva pericolului fascist și a războiului”, susținut la Cooperativa „Confecția” Botoșani, Casa de Cultură Darabani și Casa de Cultură Flăminzi.

Sub semnul importantei aniversări s-a desfășurat și activitatea expozițională a Muzeului Județean de Istorie. Dintre expoziții, de un deosebit interes s-a bucurat cea intitulată: „Nicolae Ceaușescu — erou între eroii neamului”, organizată cu ocazia zilei de naștere a secretarului general al partidului, în cadrul căreia au fost prezentate cele mai sugestive aspecte ale activității revoluționare a conducătorului partidului și statului nostru, inestimabila sa contribuție la elaborarea strategiei și tacticii partidului în opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

În preajma aniversării partidului, în sala polivalentă a Muzeului Județean de

Istorie, a fost inaugurată expoziția foto-documentară intitulată „65 de trepte spre lumină”. Prin intermediul unui bogat material documentar, expoziția a scos în evidență momentele cele mai importante ale mișcării muncitorești și socialiste din România premergătoare făuririi partidului comunist, oprindu-se apoi asupra momentului 8 Mai 1921, momentul culminant al luptei clasei noastre muncitoare.

Numeroase documente de presă și fotografii pun apoi în evidență lupta maselor populare conduse de Partidul Comunist Român în anii grei ai ilegalității, marile lăutălii de clasă purtate de eroica noastră clasă muncitoare, lupta împotriva pericolului fascist și a războiului.

A fost ilustrată, apoi, perioada celui de-al doilea război mondial, scoțându-se în evidență activitatea desfășurată de Partidul Comunist Român pe linia creării unui larg front de luptă împotriva participării României la războiul hitlerist, pentru răsturnarea dictaturii antonesciene și alăturarea țării la coaliția anti-hitleristă.

Actul de la 23 August 1944, ilustrat de imagini fotografice și documente de presă, reprezintă un moment de răscruce în istoria României, căruia avea să-i urmeze un impresionant șir de evenimente ce marchează accesul maselor populare spre

cucerirea puterii politice în România; 6 Martie 1945, 19 noiembrie 1946, 30 Decembrie 1947.

Transformările innoitoare înfăptuite în România în anii care au urmat proclamării Republicii și mai ales în perioada inaugurată de cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, cînd în fruntea partidului a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al națiunii române, au fost bogat ilustrate cu ajutorul a numeroase fotografii, grafice și statistici.

Și-a găsit ilustrarea, de asemenea, activitatea României socialiste, a președintelui ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la lupta pentru salvagardarea păcii, pentru instaurarea pe întreaga planetă a unui climat de pace și securitate.

Acțiunile organizate în cinstea aniversării partidului continuă, ele fiind dedicate și altor evenimente de importanță majoră din istoria poporului nostru. Ne-am orientat spre organizarea unor acțiuni dedicate sărbătorii naționale a poporului român — ziua de 23 August — eforturilor eroice depuse de întregul nostru popor pentru traducerea în viață a sarcinilor celui de-al XIII-lea Congres al partidului în vederea accelerării mersului țării pe drumul făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintării spre comunism.

— GHEORGHE MEDIAN —

65 DE ANI DE LA FĂCUREA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

- 3 — Conf. univ. dr. Mircea MUSAȚ, Semnificația istorică a făturii Partidului Comunist Român ● La signification historique de la création du Parti Communiste Roumain ● The historical significance of the creation of the Romanian Communist Party
Историческое значение создания Румынской Коммунистической Партии
- 17 — Conf. univ. dr. Ion ARDELEANU, Considerații tematico-metodologice în prezentarea muzeistică a istoriei mișcării muncitorești, a Partidului Comunist Român ca parte integrantă a istoriei poporului român ● Considérations thématiques-méthodologiques dans la présentation muséistique de l'histoire du mouvement ouvrier, du Parti Communiste Roumain, comme partie intégrante de l'histoire du peuple roumain ● Thematic and methodological considerations in the museistic presentation of the history of the workers' movement, of the Romanian Communist Party as part and parcel of the Romanian people's history
Тематико-методологические соображения в музеевом представлении рабочей истории Румынской Коммунистической Партии как части истории румынского народа.
- 31 — Dr. Elisabeta SIMION, Ioan DON, „Eroca Nicolae Ceaușescu” oglindită în muzeele de istorie ● „L'Époque Nicolae Ceaușescu” reflétée dans les musées d'histoire ● The “Nicolae Ceaușescu Epoch” reflected in the history museums.
„Эпоха Николая Чаушеску”, отраженная в исторических музеях.
- 46 — Gavrilă SARAFOLEAN, Mărturii documentare referitoare la crearea Partidului Comunist Român ● Témoignages documentaires relatifs à la création du Parti Communiste Roumain ● Documentary evidence concerning the creation of the Romanian Communist Party.
Документальные свидетельства по поводу создания Румынской Коммунистической Партии
- 53 — Dr. Vasile BUDRIGĂ, 50 de ani de la procesul luptătorilor comuniști și antifasciști de la Brașov ● 50 années depuis le procès des combattants communistes et antifascistes de Brașov ● 50 years from the proces of the communist and antifascist fighters in Brașov
- 50 лет процесса коммунистических и антифашистских борцов от Брашова
- 62 — Gheorghe COSMA, Pictura în slujba idealurilor noastre comuniste ● La peinture au service de nos idéaux communistes ● Painting in the service of our communist ideals.
Живопись на службе наших коммунистических идеалов.
- 70 — Mărica GRIGORESCU, Grafica românească — sub semnul marilor realizări ale socialismului ● Les arts graphiques roumains sous le signe des grandes réalisations du socialisme ● The Romanian graphic arts under the sign of the great achievements of socialism.
Румынская графика — под знаменем великих достижений социализма
- 78 — Maria IGNAȚ, Omagiul muzeelor la aniversarea Partidului Comunist Român ● L'hommage des musées à l'anniversaire du Parti Communiste Roumain ● The museum's homage on the anniversary of the Romanian Communist Party.
Чествование музеем годовщины Румынской Коммунистической Партии.
- 82 — Manifestări consacrate glorioșului juleleu al Partidului Comunist Român ● Manifestations consacrées au glorieux jubilé du Parti Communiste Roumain ● Manifestations dedicated to the glorious jubilee of the Romanian Communist Party.
Манифестации, посвященные годовщине юбилею Румынской Коммунистической Партии.
- 82 — Muzeul de Istorie al R. S. România (Mircea DUMITRIU, Constantin H. IESCU)
- 83 — Muzeul de Istorie a Partidului Comunist, a Mișcării Revoluționare și Democratice din România (Gheorghe PÎRVULESCU, Constantin DRĂGUȘIN)
- 85 — Muzeul de Artă al R. S. România (Victor SIMION)
- 86 — Muzeul de Istorie și Artă al municipiului București (Dimitrie ANDRONACHE)
- 87 — Complexul Muzeal Iași (Ion ARHIP)
- 89 — Muzelele din Cluj-Napoca (Constantin DUMITRESCU)
- 90 — Muzeul de Istorie Națională și Arheologică Constanța (M. HRIMIA)
- 91 — Complexul Muzeal Tîrgu Mureș (Târgu MOȘA)
- 95 — Muzeul Județean de Istorie Botoșani (Gheorghe MEDIAN)

97

